

**A KÖZÉPSÚLYOS ÉRTELMI FOGYATÉKOS
TANULÓK NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁJÁT ELLÁTÓ
KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA 9-10.
ÉVFOLYAMÁNAK KÖZISMERETI HELYI TANTERVE**

**Budapest XVIII. Kerületi SOFI Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő
Iskola és EGYMI**

A közepsúlyos értelmi fogyatékos tanulók igen eltérő egyéni adottságokkal bírnak, fejlesztésük során egyénenként is eltérő nevelési, oktatási igények és szükségletek jelentkeznek. A tanulási képességet a közepsúlyos értelmi fogyatékos tanulók esetében elsősorban a *kognitív képességek* eltérései határozzák meg. Jellemző az idegrendszer (elsősorban a központi, de gyakran a környéki is) struktúrájának átfogó érintettsége. Az *érzékelés* gyakran differenciálatlanabb, így a releváns ingerek, *észleletek* feldolgozási folyamata – detektálása (felfedezése-tudatosítása), szelektálása (az adott helyzetben lényegesek szűrése, kiemelése) – is nehezített. Gyakran tapasztaljuk az önkéntelen *figyelem* ingadozását, csapongását különféle ingerforrások között, vagy merev megtapadását egy-egy dolognál. A figyelem szándékos fókuszálása, irányítása nagy erőfeszítést kíván, így hamarabb alakul ki fáradtság. Ennek megnyilvánulási formái lehetnek rendhagyók, pl. ingerlékenység, kapkodó munkavégzés, indokolatlanul gyakori mosdóba vagy egyéb helyre keredzkedés, egyéb elkerülő magatartás (állandó orrfújás, ceruzahegyezés vagy bármi, az egyénre jellemzően). Az *emlékezeti* funkciókra jellemző, hogy a munkamemória egyszerre kevesebb, sok esetben csupán egy-egy új elemet tud befogadni. A hosszú távú tárbá nehezebben rögzülnek új elemek. A felejtés kevésbé jellemző, de a felidézéshez gyakran szükségesek a megfelelő kulcsingerek. A felidézést jelentősen támogatja, ha az adott dologhoz, ismerethez a tanulónak pozitív érzelmi kötődése van. A *gondolkodásban* a megszokott sztereotípiák fontos támpontokat adnak, ugyanakkor ezek okozzák más kontextusban a rigiditást (gondolkodásbeli merevséget, rugalmatlanságot) is. Általában az egy szempont szerinti ítéletalkotás, az egyenes következményes következtetések, a ha-akkor összefüggések felismerése jól alkalmazható. Az új ismeret korábbiakhoz való kötése, változó kontextusban való értelmezése, rugalmas alkalmazása, azaz az ismeretek generalizálása nehezített.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékosággal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;

- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

A hatályos jogszabályok alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv elkészítésekor különös figyelmet kell fordítani a Nat jelzett elvei közül arra, hogy a helyi tanterv a fogyatékossgal, sajátos nevelési igénnyel összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket jelenítsen meg, ennek érdekében a kerettanterv tartalmi elemei az igényeknek megfelelően adaptálhatóak, illetve ugyanazon célokat szolgáló elemekkel behelyettesíthetőek. A Nat. szerint meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok egyes esetekben összevontan, integráltan jelennek meg. Az egyes eltérő megnevezésű tantárgyak Nat. műveltségi terület és tantárgy szerinti megfeleltetése az „A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok” cím alatt történik meg.

Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantervben. A témakörök egy adott tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben – adaptált formában – lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi egészét.

Célok és feladatok

A készségfejlesztő iskola 9-10. közismereti évfolyamai az általános iskolai nevelés-oktatás koncepcionális folytatása. A nevelés-oktatás célja az általános iskolában elsajátított életkezdéshez, pályaválasztáshoz kapcsolódó ismeretek megerősítése, a gyengébb vagy sérült funkciók fejlesztése, kompenzálása, a felnőtt életben elérhető munkatevékenységek iránti

motiváció felkeltése, a gyakorlati tevékenységek elsajátításához szükséges kompetenciák, magatartásformák kialakítása, a gyakorlati képzés sikerének megalapozása. A tanuló megismeri a gyakorlati évfolyamok munkatevékenységeit, felkészül a gyakorlati ismeretek és tevékenységek elsajátításának megkezdésére. A képzés során a tanuló megismeri, fokozatosan magáévá teszi és elfogadja a reális, képességeit, érdeklődését, lehetőségeit figyelembe vevő, számára elérhető életperspektívát, kialakítja életcéljait. Megismeri és alkalmazza a segítségkérés és elfogadás aktuális helyzetéhez szükséges formáit, társas kapcsolataiban és kommunikációjában kialakul a megfelelő önbizalomra épülő bátorság, a helyes önértékelésen alapuló közösségi magatartás. Az eltérő tanulási képességek miatt szükséges az egyéni megsegítés és bánásmód alkalmazása, folyamatosan szem előtt tartva a gyakorlati felkészítés eredményességének megalapozását. Különösen nagy hangsúlyt kell helyezni a gyakorlati tevékenységekkel és a munkavállalással kapcsolatosan a kommunikáció fejlesztésére a beszéd értése és a beszédprodukció, illetve alternatív kommunikációs eszközök területén egyaránt. A tevékenységek elsajátításának érdekében fontos a nagymozgásos fejlesztés a megfelelő állóképesség kialakulásához, a finommotoros koordináció fejlesztése a sikeres munka- és feladatvégzéshez. A készségfejlesztő iskola olyan nyitott szellemiségű, befogadó intézmény, amelyben minden tanuló számára lehetővé válik a képességeinek megfelelő ismeretek elsajátítása, a munkatevékenységekben rejlő sikerélmény biztosítása, az eltérő adottságok elfogadása és a tanulói közösség ösztönző erejének, lendületének kiaknázása.

Fejlesztési területek - nevelési célok

A tanuló a készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamain erkölcsi nevelés területén megismeri a felnőtt életet strukturáló szabályrendszereket, a szabályok betartásának fontosságát. Felismeri a cselekvéseket és döntéseket befolyásoló értelmi és érzelmi motívumokat, megkülönbözteti a kívánatos és a nem megfelelő viselkedési formákat a társas érintkezésben. Folyamatosan alakulnak ismeretei a társait érintő érzelmi kapcsolatokról, megéli és tudatosan irányítja saját érzéseit, kiemelten a türelem, az együttérzés, a segítőkészség területén. A képzés során fejlődnek a tanuló ismeretei a nemzeti öntudat és hazafias nevelés területén a társadalom szerkezetéről, a hétköznapi életben végzett munkatevékenységek társadalmi hasznosságáról, a közös nemzeti értékteremtésben az egyének munkavégzési feladatáról. Erősödik szűkebb környezetével és közösségével való együttműködése. Aktívan részt vesz társadalmi rendezvényeken és külsőségeiben is megjeleníti a társadalmi ünnepek, megemlékezések szimbólumait.

Testi és lelki egészségre nevelés: a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók fizikai-morfológiai adottságai a kóreredettől függően igen sokfélék lehetnek, ezért az általános – Nat-ban megfogalmazott – célkitűzéseken túl szükséges az egyedi adottságokra, szükségletekre és lehetőségekre is tekintettel lenni. Érvényesülnie kell a korrekció és a kompenzáció elvének. Esetenként más szakemberekkel (ortopéd szakorvos, neurológus, konduktor, gyógytornász, szomatopedagógus stb., lelki egészség terén pszichológus, pszichiáter, családgyógyász, védőnő) való együttműködés, konzultáció is szükséges lehet.

Önismeret és a társas kultúra fejlesztése: kiemelt területe a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelésének, szoros összefüggésben az önállóság fejlesztésével. Ugyanakkor adottságaiknál fogva sokan töredékesen képesek kibontakozni ezen a téren. Tanulóinknál kiemelt feladat annak megtanítása, hogy ismerje fel és tudja kifejezni saját érzelmeit, legyen tisztában saját erősségeivel és ismerje fel saját határait, bizonytalanságait. Ehhez igazodóan legyen képes segítséget kérni és elfogadni, ehhez ismerje meg környezetében a segítő személyek körét, az érdekképviseleti szerveket. A szükségletalapú támogatás rendszerében képességeihez, adottságaihoz mértén optimális módon igazodjon el és tudja érvényesíteni érdekeit.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés: a Nat által összefoglaltak konkrét helyzetekben, a középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló saját életterére, napi kapcsolataira jellemző módon kell, hogy megjelenjenek. Kiemelt fontosságú a valóságosság, hitelesség, beláthatóság. Az egészséges öntudat fejlesztése mellett kiemelten fontos olyan szokásrendszer következetes jelenléte az iskolai nevelés során, amely interiorizálása (belső meggyőződéssé, élete részévé válása) a tanuló részéről elősegíti a hétköznapi életben való eligazodást, a szükséges alkalmazkodást.

Médiatudatosságra nevelés: a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók kommunikációs adottságai nagyon eltérőek, de tartalmi és/vagy formai tekintetben többnyire elmaradnak a korosztályi sajátosságoktól. Épp ezért kiemelt jelentőségű a beszélt és az írott nyelv használatának és befogadásának gyakorlása, fejlesztése tartalmi és formai, mennyiségi és minőségi szempontból egyaránt. Ahol jelentősebb akadályokba ütközik a szokásos csatornák alkalmazása, mindenképp indokolt az augmentatív és alternatív kommunikáció lehetőségei közül az adott tanuló számára legmegfelelőbb kiválasztása és tanítása, így biztosítva a kommunikáció

jelentőségének és lehetőségeinek megtapasztalását. A médiahasználat ennek egyik eszköze is lehet. A médiumok, a különféle közösségi oldalak, információk megismertetése során kiemelten szükséges a felelősségteljes használatra tanítás, ezáltal az esetleges abúzusok (visszaélések, kihasználások, bántalmazások) megelőzése, tekintettel arra, hogy az értelmi akadályozottsággal gyakran együtt jár a rejtett szándékok fel nem ismerése, a naivitás.

A tanulás tanítása, pályaorientáció: Középsúlyos értelmi fogyatékos személyek esetében nem várható teljes önállóság e téren. A pedagógus fő feladata a személyiség kibontakoztatása, a tehetséggondozás, az egyéni hajlamok, érdeklődési kör megismerése és a tanuló támogatása az ebben való kiteljesedésben. Az eredményes tanulási stratégiák, a leghatékonyabb segítségnyújtási formák egyénre szabottan, differenciáltan jelennek meg. Fontos, hogy az egyént érintő döntésekbe mindig bevonják a középsúlyos értelmi fogyatékos személyt, belátható és érthető érveket, szempontokat mutassanak fel, megfelelően a „semmit rólunk nélkülünk” alapelvnek.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés: Kiemelkedően fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet megismerésének és az ezekkel való harmonikus kapcsolat kialakulásának elősegítése. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók elsősorban saját élményeken keresztül, tapasztalás révén ismerkedhetnek nemzeti kultúránk értékeivel. A hazai – nem hazai, magyar – nem magyar kategóriákat többségük megtanulja értelmezni, és a sokszínűség, más nyelvek, kultúrák felfedeztetése, a kölcsönös tisztelet elemi megtapasztalása is elérhető. A nevelés egyik sarkalatos pontja az olyan szociális, kommunikációs, kognitív készségek fejlesztése, amelyek megkönnyítik és teljesebbé teszik a szűkebb és tágabb személyes, közösségi és társadalmi környezetben való eligazodást, részvételt. Ennek módja, mértéke nagy egyéni eltéréseket mutat, de túlnyomó többségük felnőttkorra is több-kevesebb támogatást igényel jogainak gyakorlásában, elemi kötelességeinek tudatosításában (pl. okiratok jelentősége), változó társas-viselkedéses helyzetek megfelelő értelmezésében és az ezekhez való alkalmazkodásban.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés területén a tanuló felkészül a felnőtt élettel összefüggő állampolgári és demokratikus jogok és kötelességek gyakorlására, megismeri a támogatott döntéshozatal lehetőségét. Iskolai keretek között felkészül a döntések meghozatalában való felelősségre, igyekszik saját jogainak és érdekeinek megfelelő keretek között érvényt szerezni és ebben segítséget igénybe venni.

A készségfejlesztő iskolai képzés során erősödik a tanulóban a *fenntarthatóság*, *környezettudatosság* területén a környezete megóvására való igény, megismeri és elkerüli a környezetet károsító tevékenységeket. Odafigyel hétköznapijaiban az anyagokkal, energiával történő takarékosagra, igényeit a szükségletekhez és lehetőségeihez hangolja.

A *gazdasági és pénzügyi nevelés* területén a tanuló megismeri a társadalmi munkamegosztás alapjait, a munkabér és más támogatások beosztásának fontosságát, a gazdálkodással összefüggő ügyintézés formáit. Tovább formálódnak ismeretei a pénz értékéről, a beosztó családi költségvetés betartásáról.

A készségfejlesztő iskolai tanuló a *médiatudatosságra nevelés* eredményeképpen gyakorlottan használja az elektronikus információ hordozókat, képes tevékenységeihez, szórakozásaihoz a megfelelő felhasználás alkalmazására. Óvatosan kezeli a médiumok felhasználásában az információk hitelességét, vigyáz személyiségének védelmére. A szabadidő eltöltése során ügyel a média túlsúlyának elkerülésére.

Kulcskompetenciák

A középúlyos értelmi fogyatékos tanulók egyénileg nagyon eltérő képességprofilja miatt a Nat kulcskompetenciáinak fejlesztése is egyéni, individualizált módon valósulhat meg. Mindazonáltal a fejlesztésnek vannak olyan átfogó elemei, amelyeknek egységesen érvényesülniük kell. Kiindulási alap a kognitív fejlesztés, amely meghatározza a többi területen való sikerességet is. Ugyanakkor nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy az egyes kompetencterületek nem elszigetelten, hanem kölcsönhatásban jelennek meg és fejlődnek.

A tanulás kompetenciái

A Nat-ban meghatározott kapcsolódó ismeret, készség és attitűd kialakulása részlegesen várható el értelmi akadályozottság esetén. Ez távlati, ideális célkitűzésként értelmezhető, és a fejlesztést kis lépésekre, részcélokra kell bontani, az egyes tanulók képességstruktúrájához igazodva (v.ö. önállósági szintek, differenciálás leírásával). Különös figyelmet kell fordítani a motiváció kialakítására, illetve fenntartására, az én-tudatosság, a saját értékek és lehetőségek felismerésének fejlesztésére. Elsődleges cél a szűkebb, majd tágabb környezetben való

eligazodás, a közösségi részvétel különféle szerepköreire való felkészülés, a minél önállóbb életvitel kialakítása.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi)

A kommunikációs kompetenciák fejlesztése általános, tág értelmezésben megfeleltethetők a Nat vonatkozó célkitűzéseinek. Nélkülözhetetlen az információ befogadásához, az elemi gondolkodási műveletek hatékony működéséhez. Elsődleges a kommunikációs szándék felkeltése/fenntartása, a kommunikációs csatornák hatékony alkalmazása mind a megértés és információszerzés, mind az önkifejezés tekintetében. Mivel a társas helyzetek, kapcsolatok alapja, a szociális készségek fejlesztése szempontjából is kiemelten fejlesztendő terület. A más nyelvekkel való ismerkedés opcionális, sok középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló esetében nem megvalósítható. Néhányan azonban rendelkezhetnek a szükséges alapképességekkel, és általános adottságaikhoz képest jó nyelvelsajátítási képességük lehet. Ezen nevelési-oktatási formában idegen nyelv oktatása nem folyik, a hangsúly az anyanyelvi kompetenciákra helyeződik.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák alapjaiban megfeleltethetők a Nat elvárásainak. A készségszintben, illetve a támogatási szükségletben lehetnek jelentős egyéni eltérések. A hamis információk kiszűrése, valamint a lehetséges visszaélések elkerülése érdekében fokozottan figyelmet kell fordítani a „gyanús”, „bizonytalan” internetes tartalmak felismerésére, a megfelelő kapcsolati személytől való segítségkérésre, a támogatott döntéshozatal gyakorlására. A verbális kommunikációra képtelen tanulók esetén helyettesítő/kiegészítő jelleggel egyaránt alkalmazunk különféle IKT-eszközöket.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A gondolkodás kompetenciái megfelelően adaptálva jól értelmezhetők a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulókra is. Különös figyelmet kell fordítani a meglévő képességek fejlesztésére, a látókör szélesítésére, az elemi mérlegelő érzék, óvatosság alakítására, miközben meg kell tartani / ki kell alakítani a környezet iránti nyitottságot, kíváncsiságot is. Alapcél az egyszerű logikai összefüggések felismerése, az ismeretek minél rugalmasabb, eltérő kontextusokban való hatékony előhívása és alkalmazása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A középsúlyos értelmi fogyatékos ember számára kiemelten fontos terület, mivel nagy valószínűséggel hosszú távon, egész életen át valamilyen közösségi ellátásban fog részesülni. Az egyéni és közösségi javakat szolgáló tevékenységek, készségek gyakorlása a személyes jóllétnek is egyik alappillére. A saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok ismerete, a viselkedésszabályozás alapjai, az együttműködési készség (ki)alakítása, a társas kapcsolatok szabályrendszerének megismerése kiemelten fejlesztendő. Cél a harmonikus, reális önértékeléssel, pozitív énképpel rendelkező személyiség kibontakoztatása. Fontos a helyes önellátási-önkiszolgálási szokások (beleértve a napirend, az egészséges életmód), a tanuló önmaga és környezete iránti igényesség kialakítása. Kiemelten fontos, hogy a tanuló érdeklődéséhez, igényeihez mértén megfelelő nemi és szexuális nevelést biztosítsunk, mint az önazonosság, én-tudatosság integráns része. Mint minden nevelésben, kisebb korban a szokások kialakítása van inkább előtérben, de a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulóknál is fontos, hogy fokozatosan megtanulják az önálló felelősségvállalást. Ennek kardinális kérdése, hogy a tanuló felismerje a lehetőségek és lehetséges következmények közötti összefüggéseket, tudja, hogy mit jelent a következmények vállalása, és felismerje, hogy mikor van szüksége segítségre a lehetséges következmények feltárásában (támogatott döntéshozatalra való felkészítés). Ez leginkább konkrét élethelyzetekhez, eseményekhez kötötten valósulhat meg.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A Nat leírásában foglaltak megvalósulásában nagyobb szerep jut az érzelmi alapú megközelítésnek. A kreativitás, az alkotótevékenység sok középsúlyos értelmi fogyatékos ember számára az önkifejezés alapvető eszköze. Ennek elemei épülnek be a felnőttkori foglalkozásterápiás tevékenységekbe is. Sok esetben ez a szabadidő tartalmas eltöltésének egyik módja lehet. Külön figyelmet kell szentelni e téren a kiemelkedően teljesítő tanulók tehetséggondozására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A vonatkozó kompetenciák megfelelően adaptált értelmezésben megfeleltethetők a Nat leírásának. Elsődleges a pályaaorientáció: adjuk meg a lehetőséget, hogy a tanuló különféle területeken próbálja ki magát. Ezáltal felszínre kerülhetnek erősségei, egyben érdeklődésének megfelelő elfoglaltságot végezhet. Fejlesztendő területek a kitartás, a munkafegyelem, az adott tevékenység jelentőségének belátása, a munkavállalói szerepkörhöz igazodó viselkedési normák gyakorlása. Ettől elválaszthatatlan, hogy a tanuló tisztában legyen az alapvető jogokkal, amelyek munkavállalóként megilletik. A különféle eszközök, nyersanyagok, munkafolyamatok

célirányos megismertetése is szükséges. Tudatosá kell tenni a különbséget a precíz teljesítményelvárás és a kreativitás, az alternatív megoldások lehetőségei között.

Egységesség és differenciálás

A készségfejlesztő iskolában az egységesség és differenciálás elve az azonos életkori csoportokban történő oktatási rendszerben is biztosítja az egyéni haladási ütemnek, az eltérő képességeknek, a reális életlehetőségeknek a figyelembe vételét, az adaptív oktatás alkalmazását. Az adaptív oktatás lehetőséget ad az eltérő képességű, másodlagos sérülésekkel is küzdő tanulók számára egyéni tanulási utak kijelölésére, a rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások támogató jellegének tervezésére. A fejlesztésben a fő hangsúly nem a műveltségtartalmak elsajátításán, hanem a meglévő képességelőnyökre építve az alapvető kompetenciák kialakításán van. Az évfolyamokon a tanulók felkészülnek az eltérő érdeklődés és kompetenciastruktúra szerint a gyakorlati tevékenységek kiválasztására. A 9-10. évfolyamok során a differenciálást legfőképpen az egyéni életlehetőségek, képességek felismertetésén keresztül az eltérő felnőtt életkori tevékenységek és a különböző életcélok kitűzésével kell elérni.

A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok

Műveltségi terület	Tantárgy	Heti óraszám		2 tanéves óraszám
		9. évfolyam	10. évfolyam	
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	5	5	360
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	5	5	360
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	1	1	72
Természettudomány és földrajz	Környezet- és egészségvédelem	2	2	144

	(Természettudomány)			
Művészetek	Ének-zene	2	2	144
	Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	2	2	144
Technológia	Digitális kultúra	2	2	144
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	5	360
	Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	1	72
Egyéb	Életvitel és gyakorlat	4	4	288
	Gyakorlati képzés előkészítés	2	2	144
	Szabad időkeret	3	3	216
Összesen		34	34	

KOMMUNIKÁCIÓ

(Magyar nyelv és irodalom)

A készségfejlesztő iskolai évfolyamokon a kommunikáció tantárgy felkészít a minél önállóbb életvezetéshez és egyszerű munkafolyamatok elsajátításához szükséges elsődlegesen verbális és az egyéni sajátosságoktól függően nonverbális információk, utasítások, megértésére és az adekvát, a feladathelyzetekben szükséges beszédprodukció vagy alternatív kommunikációs csatorna alkalmazására.

A tantárgy tanulása során az általános iskolai ismeretekre alapozva, az elsajátított képességek szintjéből kiindulva kell különös hangsúlyt fektetni a minél érthetőbb kommunikáció kialakítására.

Verbális kommunikáció esetén cél a helyes hangképzés, a minél érthetőbb beszéd, a megfelelő tartalmi mondanivaló fejlesztése, az olvasott és hallott tartalom megértésének gyakorlása, elmélyítése.

A nonverbális kommunikációs csatornák alkalmazásában lehetőség szerint törekedni kell a minél pontosabb, árnyaltabb kifejezőmódok kidolgozására, a gyakorlatban lehető legegyszerűbben alkalmazható, jól érthető formában kidolgozott rendszerre.

A tantárgy célja, hogy a tanulók nyitottá váljanak kommunikációs feladatok megoldására, minél nagyobb motiváció alakuljon ki a környezettel történő kapcsolatteremtésre, pozitív tapasztalatokkal éljék meg kommunikációs kompetenciájukat. Folyamatosan legyen a tanulónak igénye a környezet megismerésére, a kíváncsiság legyen része mindennapi gondolatainak, alakuljon ki, hogy a kommunikáció a megismerés egyik fontos eszköze.

A tantárgy tanulása során fejlődjön a verbális kommunikáció és a metakommunikáció összhangja.

A tantárgy feladata elérni, hogy a tanulóban fejlődjön az igény arra, hogy környezete közléseit, információit megértse és önmagát megértesse környezetével. A tanuló képességeihez mérten kapcsolódjon be társas érintkezésekbe, alkalmazza kommunikációs ismereteit, alkalmazkodjon a különféle beszédhelyzetekhez. Kommunikációs helyzetekben ismerje fel a kapott egyszerű információk lényegét, tudja a kapott ismereteket megfelelően értelmezni és képes legyen véleményt alkotni, élményeit megosztani. Próbálja a gyakorlati tevékenységekhez szükséges ismereteit írásos kommunikációval is bővíteni, a mindennapi tevékenységekhez kapcsolódó olvasási és írási feladatokat elvégezni. Egyre bővebb szókinccsel legyen képes érzéseit, kívánságait, problémáit kifejezni.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Anyanyelv. Beszédfejlesztés.	30	30
Olvasás - írás	60	60
Médiaismeret. Nem verbális információ értelmezése.	40	40
Társas kapcsolatok. Konfliktuskezelési technikák	50	50

9. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A tantárgy tanítása különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén a szabályok megértésének és a társadalmilag elfogadott viselkedési normák alkalmazásának támogatásával, a közösségi lét és kommunikáció összhangjának erősítésével, a verbális és nem verbális kommunikációs jelzések összhangjának elősegítésével.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés területén elősegíti a közvetlen környezet megismerését, a nemzeti jelképek, ünnepek kommunikációs szokásrendszerének, jelentőségének és értékeinek megértését. A tantárgy az állampolgárságra és demokráciára nevelés területén szerepet játszik a nyomtatott és elektronikus sajtó híreinek megismertetésén, figyelésén keresztül a demokratikus intézményrendszer működésének és eseményeinek értelmezésében, a demokratikus jogok és kötelezettségek gyakorlásának támogatásában.

Az önismeret és társaskultúra fejlesztését a saját tapasztalatok társakkal történő megosztásával, a más személyekkel kapcsolatos események iránti érdeklődés felkeltésével támogatja.

A családi életre nevelés területét az együtt élés szabályainak, a családi eseményeken történő viselkedésnek a megerősítésével, a családi és párkapcsolatok fontosságának tudatosításával szolgálja.

A testi és lelki egészségre nevelés fejlesztési területet az érzelmi élettel és az egészséges életmóddal kapcsolatos kommunikációs kultúra megismerésével segíti.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség területet a gyakorlati tevékenységek veszélyeinek és a balesetek elkerülésének felismertetésével támogatja. Elmélyíti a fenntarthatóság és környezettudatosság fejlesztési terület ismereteit a tevékenységekhez szükséges eszközök, anyagok és energia felhasználásával kapcsolatos tudatosság irányításával.

A pályaorientáció területét a tantárgy a gyakorlati munkavégzés szabályainak, lehetőségeinek, fontosságának bemutatásával és az egyéni érdeklődés felismertetésével segíti.

A gazdasági és pénzügyi nevelés fejlesztési területen a tanuló egyre jobban megismeri a felnőtt társadalom munkaalapú berendezkedését, a családi munkamegosztás fontosságát. Médiatudatosságra nevelés területén a tantárgy segít elsajátítani az audiovizuális eszközök helyes és mértékletes alkalmazásának szabályait, a média alkalmazását információszerezésre.

A tanulás tanítása fejlesztési területen a tantárgy segíti a változások megismerésében a kommunikációs technikák alkalmazásának elsajátítását.

Összegzett tanulási eredmények a ciklus végére:

A tanuló:

- igényli az olvasást,
- képes az olvasott szöveg megértésére, a tartalom rövid összefoglalására, a tanulságok levonására,
- képes olvasható írásra rendezett külalakkal,
- képes egyszerű hibákat megtalálni, javítani,
- képes kapcsolataiban megbízható és őszinte viselkedés tanúsítására, saját maga és mások helyes megítélésére,
- képes nyilvános helyen feltűnés nélküli beilleszkedésre.
- a tanultak önálló alkalmazására jó helyzetfelismeréssel,
- a kommunikációs eszközök és sajtótermékek kínálatából korosztályának, érdeklődésének megfelelő tartalmak kiválasztására.

9. évfolyam

Témakör	Anyanyelv. Beszédfejlesztés.	30 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Ismerkedni saját lakóhelyével, eligazodni a környező utcák térképén, felismerni a nevezetes épületeket és funkcióit. Társalgásba bekapcsolódni, véleményét bátran elmondani.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Aktuális nyelvtani fogalmak és szabályok, felmerülő fogalmak tisztázása, értelmezése. Időpont, időtartam, késés, pontosság, szükséges holmik, luxuscikkek, nevezetes helyek (Vár, Parlament), útkereszteződés, mellékutca, járdasziget, egyirányú utca, vizes helyiségek, lakószobák, mellék helyiségek, szerszámok, eszközök, háztartási gépek, dísz tárgyak.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Beszédtechnika javítása. Légző-, fújó-, szívógyakorlatok.	Folyamatosan, megfelelő szókinccsel beszélni. Artikulációs gyakorlatok, a kiejtés javítása.
Nyelvi kifejezésformák használata az olvasás, írás, beszéd során.	A tanult nyelvtani kifejezések, fordulatok alkalmazása. Nyelvtani fogalmakról tanultak elmélyítése (szó, mondat, hang, betű, mondatfajták egyes és többes szám, jelen és múlt idő).
Szókincsfejlesztés.	Beszédét rokon értelmű szavakkal színesíteni. Szógyűjtés adott hanggal, szótaggal, szóvégi hanggal. Szavak gyűjtése (szófajok szerint azonos alakú, többjelentésű szavak, szinonim fogalmak, ellentétpárok).
Meglévő ismeretek bővítése különböző témakörökben az olvasás segítségével (egészségügyi-, háztartási ismeretek).	Ismereteit és önállósága fokát bővíteni. A szövegértés folyamatos ellenőrzése változatos témákban (Egészségmegőrzés, káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése). Tisztítószer, élelmiszerek, háztartási gépek használati utasítása, ételreceptek, prospektusok, közlekedési fogalmak, menetrend, műsorújság. Virágápolással kapcsolatos tartalmainak értelmezése.
Szabadidő tervezése (aktív pihenés), családi események, ünnepek.	Családi alkalmakkal, ünnepi események tervezésével, ajándékozással kapcsolatos tapasztalatok megosztása.
Tapasztalatszerzés a településen (utcán). (Budapest térképe).	Nevezetes épületeket (ország, főváros, saját település) felismerni és azok funkcióit ismerni. Séta, nevezetességek, kirakat nézése (alkalmas ajándék keresése). Budapest térképének tanulmányozása, ismerős helyek keresése. Helyek bejárása, saját útvonal megrajzolása.
Az iskola környékéről térkép készítése. Lakás alaprajza, helyiségek.	A környező utcák térképén eligazodni. Lakás, otthon (alaprajz, jellemzők: helyiségek, saját lakrész, szépítése).
Használati tárgyak praktikus elhelyezése a lakásban.	Saját lakását segítséggel leírni és lerajzolni. Tárgyakat ésszerűen elrendezni a lakásban. Berendezés megfigyelése különböző látószögekből. Tárgyak csoportosítása (funkció, összehasonlítás).

Témakör	Olvasás - írás	60 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az olvasottakat röviden összefoglalni. Mondatot helyesen leírni, az esetleges hibákat kijavítani.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		

Olvasási technikával kapcsolatos kifejezések. Ismeretlen fogalmak értelmezése, régi és népies kifejezések. Betűforma, sorköz, szóköz, kihagyás, mondat, írásjelek, igazolvány, személyi szám, állampolgárság, aláírás felelőssége lakcím, kerület, irányítószám, napló, beszámoló, e-mail, sms, megszólítás, tartalom, aláírás, címzés, bélyeg, postaláda, feladás, életkor, kedvenc étel, legjobb barát, különböző témakörök, legkedvesebb időtöltés, munka, pihenés, szórakozás, elfoglaltság, jókívánság, elköszönés, dátum, megye, város, község, falu, tanya, országhatár, perc, másodperc, idő, gyorsaság, külalak, lényeges és lényegtelen hibák, főzés, sütés, párolás, saját könyv, kölcsönzés, határidő, könyvtári kölcsönzőjegy

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Olvasás gyakorlása, újságolvasás.	Egyszerű, tagolt szöveget olvasni, az olvasottakat röviden összefoglalni, értelmezni. Hangos olvasás megfelelő intonációval, kifejezően. Olvasási tempó változtatása (lassú, gyors). Néma olvasás. Kereső olvasás (adatok, témák, ismeretek). Egymás kézírásának olvasása. Egybeírt mondat, szavakra bontása.
Rövid novella, vers, mese olvasása.	Olvasási technikáját fokozatosan javítani. Mese, történet folytatása, végvariációk alkotása adott történetből.
Petőfi: János Vitéz. A mű feldolgozása (színházi, rajzfilm).	Törekedni a pontos és tempós munkára. A tartalom meghallgatása, szemelvények (1-1 versszak) önálló olvasása, megtanulása.
Szabadon választott irodalmi mű közös feldolgozása (a tanulók képességei szerint választott hosszabb irodalmi alkotás).	Rövid történet, irodalmi alkotást elolvasni, a szereplőket önállóan jellemezni, történetet kérdések segítségével elmondani. Beszámolás az olvasottakról. Dramatizálás. Az olvasottak kiegészítése saját tapasztalatokkal.
Mondat értelmezése.	A feladatot és a kérdéseket megérteni, a helyes választ jelölni (utasítás szerint x vagy aláhúzás).
Írás gyakorlása. (írás tempójának fokozása).	Szavakat csoportosítani és azokat leírni. Másolás, írás, diktálás után. Szavak írása másolással, tollbamondással időre.
Az írás külalakjának, rendezettségének tudatos javítása.	Rendezett külalakkal, olvashatóan írni, egyszerű hibákat megtalálni, javítani.
Személyi adatok ismerete, helyes leírása.	Űrlap kitöltése személyi adatokkal.
Kérdőív, tesztlap kitöltése.	Adott űrlap kérdéseire megfelelő válaszokat beírni, törekedni a feladat önálló megoldására. Személyére vonatkozó kérdések elolvasása, helyes válasz 1-1 szóban. Általános tájékozottságra, irányuló kérdésekre helyes válasz kiválasztása, jelölése.
Önálló fogalmazás írása.	Valós eseményeket néhány mondattal megfogalmazni.
Levél, üdvözlőlap önálló megírása, megcímzése.	Megfelelő tevékenységet hozzárendelni az időpontokhoz.

	Képeslapot, levelet írni (lap vásárlásától a feladásig, borítékot megcímezni önállóan vagy segítséggel). Levél közös megfogalmazása hiányzó osztálytársnak. Rövid üdvözlés küldése osztálytársnak (papír alapú, e-mail, sms).
Keltezés értelmezése és helyes leírása.	Megadott időpontokhoz tevékenységek írása, időrendbe állítás keltezés alapján.
Napirend leírása, jegyzet, emlékeztető, esetleg napló készítése (naptárban).	Egy nap eseményeinek önálló leírása néhány mondatban (napló, naptári bejegyzés). Szabadidő kulturált eltöltése, a könyvtár használata (kölcsonzés, könyv, CD, DVD), saját hobbi megtalálása, a magányos és társas alkalmak egészséges arányának megkeresése.
Hallott szövegből szavak gyűjtése, írása.	Elemi szövegelemzés (élethelyzetek, érzelmek, emberi kapcsolatok felismerése, megértése). Hírek gyűjtése az ország különböző tájairól (események, szereplők, helyszínek). Ételrecept felolvasása, hozzávalók kigyűjtése a szöveg alapján (saját tapasztalat megosztása társaival, kóstoló, kínálás).
Önellenőrzés. Hibák megtalálása és javítása.	Rövidebb szöveg áttekintése, saját munka összehasonlítása a társakéval.

Témakör	Médiaismeret. Nem verbális információ értelmezése.	40 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Látott történetet megérteni, erkölcsi ítéletet alkotni. Reálisan programot tervezni és egyeztetni. Saját véleményét udvariasan megfogalmazni (az őszinteség és az udvariasság szükségessége egyedi helyzetekben).		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
mesebeli lények (kitalált lények), tv-csatornák, játék- és ismeretterjesztő filmek, vetélkedők, valóság, fantázia. Felmerülő ismeretlen fogalmak tisztázása, régi korok, történelmünk nagyjai, mozi, színház, koncert, néző múzeumok, szabadtéri programok, meghatározások, szó kiegészítése, folytatása, rokon értelmű szavak címzett, piktogramok és jelentésük. (Veszélyt jelző piktogramok, színek, rövid feliratok). Rokonértelmű szavak, múlt-, jelen- és jövő idő, ismeretlen szavak magyarázata, irigy, jószívű, segítőkész, vers, rím, ritmus, ismeretlen kifejezések magyarázata, versek szavainak értelmezése, megbeszélése, a teletext címszavai.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Klasszikus költőink verseinek hallgatása, olvasása (Himnusz, Szózat, Nemzeti dal, rövidebb részletek megtanulása).	Érzelmileg a versekre, művészeti alkotásokra hangolódni (irodalom, film, képzőművészet, zene, színház). Versek hallgatása. A füstbe ment terv című vers közös elolvasása. A teljes művek végig hallgatása, az 1. szakasz pontos megtanulása, éneklése.

A gyermekek élete a különböző korokban (Kincskereső kisködmön, Pál utcai fiúk, illetve napjainkban játszódó novellák, illetve filmrészletek).	Elemi ismeretek szerezni a megismert történelmi korokról. Olvasmányok közös olvasása, megtárgyalása.
Történelmi regék, mondák megismerése (olvasás, megtekintés, eljátszás).	Egyszerűbb szövegeket önállóan elolvasni és értelmezni. Nemzeti jelképeket ismerni, jelentőségét megérteni. Történet elmesélése ábrák (képsorozatok) segítségével, képi ábrázolások értelmezése (időrend, összefüggések).
Kapcsolat a könyvvel. Képregény, szimbólumok.	Könyveket (információhordozókat) rendeltetésszerűen, kíméletesen használni. Könyv vásárlása, megbecsülése, saját könyv, kölcsönzés.
Szólások, közmondások, szlogenek, reklámszövegek értelmezése.	Néhány közmondást, szólást adekvátan használni. Hosszabb, bővített mondatba megfelelő állítmány kiválasztása, beírása.
Könyv, folyóirat, újság, lexikon különbsége. Újságolvasás.	Programfüzet átnézése (kulturális és szabadidő programok, helyi programok). Gyűjtés, értelmezés.
Játék a betűkkel (játékos feladatok írásban), hiányos mondatok kiegészítése, keresztretjtvény.	Egyszerűbb keresztretjtvényt megoldani, megfelelő szavakat önállóan megtalálni és beírni. Levélben kapott feladat néma elolvasása, elvégzése. Keresztretjtvény közös megfejtése. Versenyek, játékok (kvíz, szójáték, kitalálás, most mutasd meg).
Tv, Videó, DVD műsorának közös megtekintése (ifjúsági filmek, filmsorozatok epizódjai).	Eligazodni a tv-újságban, a teletext információi és a műsorok között. Audiovizuális eszközök szakszerű használata (bekapcsolás, hangerő szabályozása). Fim(részlet) megtekintése, megbeszélése.
A valóság és a médiában ábrázolt helyzetek (hihető-hihetetlen) elkülönítése.	Szemelvények, történetek olvasása, meghallgatása, megnézése felvételtől. A filmekben látottakat és a valóság viszonya, példák gyűjtése, csoportosítása (az utánzás veszélyeinek tudatosítása).
Érzelmek megértése nem verbális jelzésekből, az érzelmek megfogalmazása és őszinte vállalása (arckifejezések, gesztusok értelmezése).	A szövegek értelmezése, átfogalmazása, történetbe foglalása. Következtetések, reakciók (képek, mozgóképek értelmezése, saját viselkedés elemzése videofelvétel, fotó alapján), helyes, helytelen differenciálása.
TV műsorújság átnézése, állandó műsorok időpontja.	Tv-újság olvasgatása, adott műsorok keresése időpont és cím alapján. (Teletextről műsor kiválasztása, megkeresése).
Ételreceptek, használati utasítások olvasása szükség szerint.	Vásárlási lista összeállítása recept alapján.

Közlekedési táblák gyalogosokra vonatkozó jelzései.	Közlekedési táblákat és jelentésüket biztosan ismerni. Tanulmányi séta során táblák gyűjtése, jelentése.
Tágabb környezetben használatos piktogramok megtalálása és értelmezése (mosdó, lift közintézményekben, számítógép, mobiltelefon jelzései, kezelési utasítások).	A piktogramok információit ismerni, és betartani. Eszközök használata a használati utasítás szerint. Piktogramok gyűjtése, értelmezése (ki talál többet, mit jelent?).

Témakör	Társas kapcsolatok. Konfliktuskezelési technikák.	50 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az alkalomnak megfelelően viselkedni, a felnőtt felügyelet időleges megszüntetési körét bővíteni (kirándulás, klubfoglalkozás). Beilleszkedni és alkalmazkodni kisebb és nagyobb közösségekbe		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Az előforduló szavak, kifejezések értelmezése. Nyilvános telefon, telefonkártya, telefonszám, mobil telefon, előfizetés, a beszélgetés díja, takarékoság. A már tanult udvariassági formák gyakorlása, és bővítésük újabbakkal. Megbeszélte helyzetek helyes megoldásához szükséges formulák (térjen ki a konfliktusok elől, ne válaszoljon). A tárgyalt helyzetek átlátása, megértése, szükséges fogalmak tisztázása. Családtag, munkatárs, alkalmazott, teljesítmény, önzetlenség, hűség, ragaszkodás, érettség, felelőtlenség, házirend, napirend, kötelességtudó, megbízható.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Telefonálás (vonalas és mobil készüléken).	Röviden, lényegre törően, jól artikuláltan telefonálni. Telefonbeszélgetés gyakorlása mesterségesen kialakított, és valós helyzetekben (tárcsázás, üdvözlés, beszélgetés, ismerőssel, idegennel). Tájékozódás a telefonkönyvben.
Kapcsolatteremtési módok különböző szituációban (példák gyűjtése a mindennapok eseményeiből).	Megbízható, őszinte kapcsolatokat kialakítani. Helyzetgyakorlatok (buszon maradt a táskád, a busz elmegy/,levél, csomag feladása a postán/, gyógyszer vásárlása/, rendőrségi igazoltatás/, rendkívüli közlekedési változásokor segítség kérése az utazási cél eléréséhez, utazásnál, vásárlásnál ki viszi a csomagot/ ha nincs elég hely, ki üljön le /autóban ki hova üljön /öltözködés, tisztálkodás, köszönés, hangoskodás, alkalmazkodás, milyen közös programot szervezzenek).
Viselkedési helyzetek megoldása (példák gyűjtése és a megoldási javaslatok megbeszélése).	Helyzetgyakorlatok (valaki elvesz a táskából valamit/, valaki helytelenül bánik a háziállatával/, falra firkálást lát/, kicsik játékát zavarják/, késik a megbeszélte helyszínről/, le

	kíván szállni járműről, de áll valaki az ajtóban/, rosszindulatú megjegyzést tesznek jelenlétében valakire, hogyan reagáljon).
Az együttélés szabályai.	Önmaguk elhelyezése a rendszerben, alá – fölérendeltség megértése, elfogadása.
A társadalmi együttélésre jellemző kifejezések és szólások, közmondások megértése (rövid történetekkel illusztrálva a szólásokat, közmondásokat).	Milyen ember, - akinek a szeme sem áll jól/, - lógatja az orrát/, - vigyorog, mint a vadalma /((további példák gyűjtése, értelmezése). Milyen a viszony, ha –együtt vannak sülve-főve. Mit jelent – lóg a nyakán, - kellemetlenül érintette az eset, - megrázó élmény, - eltávolodtak egymástól, - távol kerültek egymástól.
Szabadidőben végzett tevékenységek viselkedési szabályai. Illemszabályok nyaraláskor. Mindennapos élethelyzetek, viselkedési szokások feldolgozása.	Saját és mások viselkedését helyesen megítélni.
Különböző társadalmi szerepek elfogadása, összehasonlítása. A korlátozottság elfogadása, saját lehetőségek felmérése, vágyak megtervezése, függés előnyei.	Az önértékelést és helyzetfelismerést folyamatosan erősíteni.
Beszélgetés és helyzetgyakorlatok különböző témákról, különböző személyekkel.	Milyen az igazi barát, mi engedhető meg az iskolában, mikor van a testi szerelem ideje, partnercserék, betegségek, védekezés, házasság.
Munkahelyi viselkedési szokások és problémás szituációk megbeszélése.	Irányított beszélgetés, segítségkérés lehetősége, biztonság (Késve érkezés a munkahelyre, nincs kedve munkába menni, a rábízott feladatot nehézsége miatt nem tudja megoldani, elrontotta a munkadarabot, kigúnyolja munkatársa, beteg, szabadságra megy, nem talál valamit, megkapja a fizetését és társai inni, szerencsejátékozni hívják, otthon lakik, kell-e hazaadnia a fizetéséből).
Családi kapcsolatok.	A hazajárás ideje, munkamegosztás otthon, egyedüllét szükségessége, annak közlési módja (viselkedés az aktuális családi körülményeknek megfelelően).
Párkapcsolatok.	Párkapcsolatok, barátság, szerelem (a kapcsolatok helyes és helytelen kezelése) példákon keresztül helyzetelemzés, állásfoglalás.
Elfogadhatatlan helyzetek érzékelése, erőszak kezelése.	Véleményt megfogalmazni, megvédeni és vállalni (külön figyelemmel a családon belüli- és a munkahelyi erőszak érzékelésére, elhárítására).

10. évfolyam

Témakör	Anyanyelv. Beszédfejlesztés.	30 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Ismerkedni saját lakóhelyével, eligazodni a környező utcák térképén, felismerni a nevezetes épületeket és funkcióit.		
Társalgásba bekapcsolódni, véleményét bátran elmondani.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Aktuális nyelvtani fogalmak és szabályok, felmerülő fogalmak tisztázása, értelmezése. Időpont, időtartam, késés, pontosság, szükséges holmik, luxuscikkek, nevezetes helyek (Vár, Parlament), útkereszteződés, mellékutca, járdasziget, egyirányú utca, vizes helyiségek, lakószobák, mellékhelyiségek, szerszámok, eszközök, háztartási gépek, dísz tárgyak.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Beszédtechnika javítása. Légző-, fújó-, szívógyakorlatok.	Folyamatosan, megfelelő szókinccsel beszélni. Artikulációs gyakorlatok, a kiejtés javítása.
Nyelvi kifejezésformák használata az olvasás, írás, beszéd során.	A tanult nyelvtani kifejezések, fordulatok alkalmazása. Nyelvtani fogalmakról tanultak elmélyítése (szó, mondat, hang, betű, mondatfajták egyes és többes szám, jelen és múlt idő).
Szókinccsfejlesztés.	Beszédét rokon értelmű szavakkal színesíteni. Szógyűjtés adott hanggal, szótaggal, szóvégi hanggal. Szavak gyűjtése (szófajok szerint azonos alakú, többjelentésű szavak, szinonim fogalmak, ellentétpárok).
Meglévő ismeretek bővítése különböző témakörökben az olvasás segítségével (egészségügyi-, háztartási ismeretek).	Ismereteit és önállósága fokát bővíteni. A szövegértés folyamatos ellenőrzése változatos témákban (Egészségmegőrzés, káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése). Tisztítószerek, élelmiszerek, háztartási gépek használati utasítása, ételreceptek, prospektusok, közlekedési fogalmak, menetrend, műsorújság. Virágápolással kapcsolatos tartalmainak értelmezése.
Szabadidő tervezése (aktív pihenés), családi események, ünnepek.	Családi alkalmakkal, ünnepi események tervezésével, ajándékozással kapcsolatos tapasztalatok megosztása.
Tapasztalatszerzés a településen (utcán). (Budapest térképe).	Nevezetes épületeket (ország, főváros, saját település) felismerni és azok funkcióit ismerni.

	Séta, nevezetességek, kirakat nézése (alkalmas ajándék keresése). Budapest térképének tanulmányozása, ismerős helyek keresése. Helyek bejárása, saját útvonal megrajzolása.
Az iskola környékéről térkép készítése.	A környező utcák térképén eligazodni.
Lakás alaprajza, helyiségek.	Lakás, otthon (alaprajz, jellemzők: helyiségek, saját lakrész, szépítése).
Használati tárgyak praktikus elhelyezése a lakásban.	Saját lakását segítséggel leírni és lerajzolni. Tárgyakat észszerűen elrendezni a lakásban. Berendezés megfigyelése különböző látószögekből. Tárgyak csoportosítása (funkció, összehasonlítás).

Témakör	Olvasás - írás	60 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Az olvasottakat röviden összefoglalni.		
Mondatot helyesen leírni, az esetleges hibákat kijavítani.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Olvasási technikával kapcsolatos kifejezések. Ismeretlen fogalmak értelmezése, régi és népies kifejezések. Betűforma, sorköz, szóköz, kihagyás, mondat, írásjelek, igazolvány, személyi szám, állampolgárság, aláírás felelőssége lakcím, kerület, irányítószám, napló, beszámoló, e-mail, sms, megszólítás, tartalom, aláírás, címzés, bélyeg, postaláda, feladás, életkor, kedvenc étel, legjobb barát, különböző témakörök, legkedvesebb időtöltés, munka, pihenés, szórakozás, elfoglaltság, jókívánság, elköszönés, dátum, megye, város, község, falu, tanya, országhatár, perc, másodperc, idő, gyorsaság, külalak, lényeges és lényegtelen hibák, főzés, sütés, párolás, saját könyv, kölcsönzés, határidő, könyvtári kölcsönzőjegy		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Olvasás gyakorlása, újságolvasás.	Egyszerű, tagolt szöveget olvasni, az olvasottakat röviden összefoglalni, értelmezni. Hangos olvasás megfelelő intonációval, kifejezően. Olvasási tempó változtatása (lassú, gyors). Néma olvasás. Kereső olvasás (adatok, témák, ismeretek). Egymás kézírásának olvasása. Egybeírt mondat, szavakra bontása.
Rövid novella, vers, mese olvasása.	Olvasási technikáját fokozatosan javítani. Mese, történet folytatása, végvariációk alkotása adott történetből.
Petőfi: János Vitéz. A mű feldolgozásai (színházi, rajzfilm).	Törekedni a pontos és tempós munkára. A tartalom meghallgatása, szemelvények (1-1 versszak) önálló olvasása, megtanulása.

Szabadon választott irodalmi mű közös feldolgozása (a tanulók képességei szerint választott hosszabb irodalmi alkotás).	Rövid történet, irodalmi alkotást elolvasni, a szereplőket önállóan jellemezni, történetet kérdések segítségével elmondani. Beszámolás az olvasottakról. Dramatizálás. Az olvasottak kiegészítése saját tapasztalatokkal.
Mondat értelmezése.	A feladatot és a kérdéseket megérteni, a helyes választ jelölni (utasítás szerint x vagy aláhúzás).
Írás gyakorlása. (írás tempójának fokozása).	Szavakat csoportosítani és azokat leírni. Másolás, írás, diktálás után. Szavak írása másolással, tollbamondással időre.
Az írás külalakjának, rendezettségének tudatos javítása.	Rendezett külalakkal, olvashatóan írni, egyszerű hibákat megtalálni, javítani.
Személyi adatok ismerete, helyes leírása.	Űrlap kitöltése személyi adatokkal.
Kérdőív, tesztlap kitöltése.	Adott űrlap kérdéseire megfelelő válaszokat beírni, törekedni a feladat önálló megoldására. Személyére vonatkozó kérdések elolvasása, helyes válasz 1-1 szóban. Általános tájékozottságra, irányuló kérdésekre helyes válasz kiválasztása, jelölése.
Önálló fogalmazás írása.	Valós eseményeket néhány mondattal megfogalmazni.
Levél, üdvözlőlap önálló megírása, megcímzése.	Megfelelő tevékenységet hozzárendelni az időpontokhoz. Képeslapot, levelet írni (lap vásárlásától a feladásig, borítékot megcímezni önállóan vagy segítséggel). Levél közös megfogalmazása hiányzó osztálytársnak. Rövid üdvözlő küldése osztálytársnak (papír alapú, e-mail, sms).
Keltezés értelmezése és helyes leírása.	Megadott időpontokhoz tevékenységek írása, időrendbe állítás keltezés alapján.
Napirend leírása, jegyzet, emlékeztető, esetleg napló készítése (naptárban).	Egy nap eseményeinek önálló leírása néhány mondatban (napló, naptári bejegyzés). Szabadidő kulturált eltöltése, a könyvtár használata (kölsönzés, könyv, CD, DVD), saját hobbi megtalálása, a magányos és társas alkalmak egészséges arányának megkeresése.
Hallott szövegből szavak gyűjtése, írása.	Elemi szövegelemzés (élethelyzetek, érzelmek, emberi kapcsolatok felismerése, megértése). Hírek gyűjtése az ország különböző tájairól (események, szereplők, helyszínek). Ételrecept felolvasása, hozzávalók kigyűjtése a szöveg alapján (saját tapasztalat megosztása társaival, kóstoló, kínálás).
Önellenzés. Hibák megtalálása és javítása.	Rövidebb szöveg áttekintése, saját munka összehasonlítása a társakéval.

Témakör	Médiaismeret. Nem verbális információ értelmezése.	40 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Látott történetet megérteni, erkölcsi ítéletet alkotni. Reálisan programot tervezni és egyeztetni. Saját véleményét udvariasan megfogalmazni (az öszintesség és az udvariasság szükségessége egyedi helyzetekben).		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
mesebeli lények (kitalált lények), tv-csatornák, játék- és ismeretterjesztő filmek, vetélkedők, valóság, fantázia. Felmerülő ismeretlen fogalmak tisztázása, régi korok, történelmünk nagyjai, mozi, színház, koncert, néző múzeumok, szabadtéri programok, meghatározások, szó kiegészítése, folytatása, rokon értelmű szavak címzett, piktogramok és jelentésük. (Veszélyt jelző piktogramok, színek, rövid feliratok). Rokontélmű szavak, múlt-, jelen- és jövő idő, ismeretlen szavak magyarázata, irigy, jószívű, segítőkész, vers, rím, ritmus, ismeretlen kifejezések magyarázata, versek szavainak értelmezése, megbeszélése, a teletext címszavai.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Klasszikus költőink verseinek hallgatása, olvasása (Himnusz, Szózat, Nemzeti dal, rövidebb részletek megtanulása).	Érzelmileg a versekre, művészeti alkotásokra hangolódni (irodalom, film, képzőművészet, zene, színház). Versek hallgatása. A füstbe ment terv című vers közös elolvasása. A teljes művek végig hallgatása, az 1. szakasz pontos megtanulása, éneklése.
A gyermekek élete a különböző korokban (Kincskereső kisködmön, Pál utcai fiúk, illetve napjainkban játszódó novellák, illetve filmrészletek).	Elemi ismeretek szerezni a megismert történelmi korokról. Olvasmányok közös olvasása, megvárgyalása.
Történelmi regék, mondák megismerése (olvasás, megtekintés, eljátszás).	Egyszerűbb szövegeket önállóan elolvasni és értelmezni. Nemzeti jelképeket ismerni, jelentőségét megérteni. Történet elmesélése ábrák (képsorozatok) segítségével, képi ábrázolások értelmezése (időrend, összefüggések).
Kapcsolat a könyvvel. Képregény, szimbólumok.	Könyveket (információhordozókat) rendeltetésszerűen, kíméletesen használni. Könyv vásárlása, megbecsülése, saját könyv, kölcsönzés.
Szólások, közmondások, szlogenek, reklámszövegek értelmezése.	Néhány közmondást, szólást adekvátan használni. Hosszabb, bővített mondatba megfelelő állítmány kiválasztása, beírása.
Könyv, folyóirat, újság, lexikon különbsége. Újságolvasás.	Programfüzet átnézése (kulturális és szabadidő programok, helyi programok). Gyűjtés, értelmezés.

Játék a betűkkel (játékos feladatok írásban), hiányos mondatok kiegészítése, keresztrejtvény.	Egyszerűbb keresztrejtvényt megoldani, megfelelő szavakat önállóan megtalálni és beírni. Levélben kapott feladat néma elolvasása, elvégzése. Keresztrejtvény közös megfejtése. Versenyek, játékok (kvíz, szójáték, kitalálás, most mutasd meg).
Tv, Videó, DVD műsorának közös megtekintése (ifjúsági filmek, filmsorozatok epizódjai).	Eligazodni a tv-újságban, a teletext információi és a műsorok között. Audiovizuális eszközök szakszerű használata (bekapcsolás, hangerő szabályozása). Fim(részlet) megtekintése, megbeszélése.
A valóság és a médiában ábrázolt helyzetek (hihető-hihetetlen) elkülönítése.	Szemelvények, történetek olvasása, meghallgatása, megnézése felvételtől. A filmekben látottakat és a valóság viszonya, példák gyűjtése, csoportosítása (az utánzás veszélyeinek tudatosítása).
Érzelmek megértése nem verbális jelzésekből, az érzelmek megfogalmazása és őszinte vállalása (arc kifejezések, gesztusok értelmezése).	A szövegek értelmezése, átfogalmazása, történetbe foglalása. Következtetések, reakciók (képek, mozgóképek értelmezése, saját viselkedés elemzése videofelvétel, fotó alapján), helyes, helytelen differenciálása.
TV-műsorújság átnézése, állandó műsorok időpontja.	Tv-újság olvasgatása, adott műsorok keresése időpont és cím alapján. (Teletextről műsor kiválasztása, megkeresése).
Ételreceptek, használati utasítások olvasása szükség szerint.	Vásárlási lista összeállítása recept alapján.
Közlekedési táblák gyalogosokra vonatkozó jelzései.	Közlekedési táblákat és jelentésüket biztosan ismerni. Tanulmányi séta során táblák gyűjtése, jelentése.
Tágabb környezetben használatos piktogramok megtalálása és értelmezése (mosdó, lift közintézményekben, számítógép, mobiltelefon jelzései, kezelési utasítások).	A piktogramok információit ismerni, és betartani. Eszközök használata a használati utasítás szerint. Piktogramok gyűjtése, értelmezése (ki talál többet, mit jelent?).

Témakör	Társas kapcsolatok. Konfliktuskezelési technikák.	50 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Az alkalomnak megfelelően viselkedni, a felnőtt felügyelet időleges megszüntetési körét bővíteni (kirándulás, klubfoglalkozás). Beilleszkedni és alkalmazkodni kisebb és nagyobb közösségekbe		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Az előforduló szavak, kifejezések értelmezése. Nyilvános telefon, telefonkártya, telefonszám, mobil telefon, előfizetés, a beszélgetés		

díja, takarékoság. A már tanult udvariassági formák gyakorlása, és bővítésük újabbakkal. Megbeszéltek helyzetek helyes megoldásához szükséges formulák (térjen ki a konfliktusok elől, ne válaszoljon).

A tárgyalt helyzetek átlátása, megértése, szükséges fogalmak tisztázása. Családtag, munkatárs, alkalmazott, teljesítmény, önzetlenség, hűség, ragaszkodás, érettség, felelőtlenség, házirend, napirend, kötelességtudó, megbízható.

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Telefonálás (vonalas és mobil készüléken).	Röviden, lényegre törően, jól artikuláltan telefonálni. Telefonbeszélgetés gyakorlása mesterségesen kialakított, és valós helyzetekben (tárcsázás, üdvözlés, beszélgetés, ismerőssel, idegennel). Tájékozódás a telefonkönyvben.
Kapcsolatteremtési módok különböző szituációban (példák gyűjtése a mindennapok eseményeiből).	Megbízható, őszinte kapcsolatokat kialakítani. Helyzetgyakorlatok (buszon maradt a táskád, a busz elmegy/,levél, csomag feladása a postán/, gyógyszer vásárlása/, rendőrségi igazoltatás/, rendkívüli közlekedési változáskor segítség kérése az utazási cél eléréséhez, utazásnál, vásárlásnál ki viszi a csomagot/ ha nincs elég hely, ki üljön le /autóban ki hova üljön /öltözködés, tisztálkodás, köszönés, hangoskodás, alkalmazkodás, milyen közös programot szervezzenek).
Viselkedési helyzetek megoldása (példák gyűjtése és a megoldási javaslatok megbeszélése).	Helyzetgyakorlatok (valaki elvesz a táskából valamit/, valaki helytelenül bánik a háziállatával/, falra firkaírást lát/, kicsik játékát zavarják/, késik a megbeszéltek helyszínéről/, le kíván szállni járműről, de áll valaki az ajtóban/, rosszindulatú megjegyzést tesznek jelenlétében valakire, hogyan reagáljon).
Az együttélés szabályai.	Önmaguk elhelyezése a rendszerben, alá – fölérendeltség megértése, elfogadása.
A társadalmi együttélésre jellemző kifejezések és szólások, közmondások megértése (rövid történetekkel illusztrálva a szólásokat, közmondásokat).	Milyen ember, - akinek a szeme sem áll jól/, - lógatja az orrát/, - vigyorog, mint a vadalma / (további példák gyűjtése, értelmezése). Milyen a viszony, ha –együtt vannak sülve-főve. Mit jelent – lóg a nyakán, - kellemetlenül érintette az eset, - megrázó élmény, - eltávolodtak egymástól, - távol kerültek egymástól.

Szabadidőben végzett tevékenységek viselkedési szabályai. Illemszabályok nyaraláskor. Mindennapos élethelyzetek, viselkedési szokások feldolgozása.	Saját és mások viselkedését helyesen megítélni.
Különböző társadalmi szerepek elfogadása, összehasonlítása. A korlátozottság elfogadása, saját lehetőségek felmérése, vágyak megtervezése, függés előnyei.	Az önértékelést és helyzetfelismerést folyamatosan erősíteni.
Beszélgetés és helyzetgyakorlatok különböző témákról, különböző személyekkel.	Milyen az igazi barát, mi engedhető meg az iskolában, mikor van a testi szerelem ideje, partnercserék, betegségek, védekezés, házasság.
Munkahelyi viselkedési szokások és problémás szituációk megbeszélése.	Irányított beszélgetés, segítségkérés lehetősége, biztonság (Késve érkezés a munkahelyre, nincs kedve munkába menni, a rábízott feladatot nehézsége miatt nem tudja megoldani, elrontotta a munkadarabot, kigúnyolja munkatársa, beteg, szabadságra megy, nem talál valamit, megkapja a fizetését és társai inni, szerencsejátékozni hívják, otthon lakik, kell-e hazaadnia a fizetéséből).
Családi kapcsolatok.	A hazajárás ideje, munkamegosztás otthon, egyedüllét szükségessége, annak közlési módja (viselkedés az aktuális családi körülményeknek megfelelően).
Párkapcsolatok.	Párkapcsolatok, barátság, szerelem (a kapcsolatok helyes és helytelen kezelése) példákön keresztül helyzetelemzés, állásfoglalás.
Elfogadhatatlan helyzetek érzékelése, erőszak kezelése.	Véleményt megfogalmazni, megvédeni és vállalni (külön figyelemmel a családon belüli- és a munkahelyi erőszak érzékelésére, elhárítására).

SZÁMOLÁS-MÉRÉS

(Matematika)

A számolás-mérés tantárgy megerősíti az általános iskolában elsajátított ismereteket, készségeket és megalapozza a minél önállóbb életkezdéshez és a gyakorlati tevékenységek elsajátításához szükséges számolási, számítási és mérési ismereteket

A számolás-mérés tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelés terén a szabályok betartására, a kitartásra és pontosságra neveléssel, a takarékoság szempontjainak felismertetésével és a mennyiségek igazságos elosztására és arányos beosztására nevelésével.

A családi életre nevelés terén felkészít a lakókörnyezetben történő eligazodásra, a havi, heti és napirend munka, tanulás, pihenés, szórakozás ésszerű beosztására és családi jövedelem beosztásának megismerésére és tervezésére. A fenntarthatóság, környezettudatosság fejlesztési területen támogatja a takarékos, beosztó életvitel tervezésének és kivitelezésének elveit.

Pályaorientáció területén segíti a munkavégzéshez kapcsolódó mérési tevékenységek és számítási műveletek megismerését és elősegíti a szükséges segédeszközök tervezését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés területén felkészít a minél önállóbb életvitelhez szükséges gazdálkodási és takarékosági feladatok ellátására. A tanulás tanítása területen segíti az önálló tervezéshez, gondolkodáshoz szükséges adatok felismerését és gyűjtését.

A tantárgy a hatékony, önálló tanulás kompetenciaterület fejlődésében az önálló ismeretszerzés és minél önállóbb következtetések levonásának támogatásával járul hozzá.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Térbeli és időbeli tájékozódás	40	40
Műveletek	70	70
Mértékegységek, mérések, a pénz	70	70

9.-10. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A tantárgy tananyagának elsajátítása során folyamatosan törekedni kell a mindennapi élethez, önellátáshoz, munkatevékenységekhez gyakorlatba ágyazottan kapcsolódó feladatmegoldásokra, kerülni kell a túlzott elméletieskedést, fontos a műveletek tapasztalati megerősítése különböző mérő- és szemléltető eszközökkel. Nagy hangsúlyt kell helyezni a gyakorlati oktatást megalapozó hossz-, súly-, terület-, kerület-, térfogatmérések megtapasztalására, a több, kevesebb mennyiségek felismerésére és a szükséges tevékenységhez az elégséges mennyiség meghatározására, az alapanyagok beosztásának megalapozására. A számolási műveletek gyakorlásán és az alapvető logikai feladatok megoldásán túl a tantárgy feladata a felnőtt lét megismerését segítő térbeli és időbeli tájékozódási ismeretek bővítése, a mindennapi feladatok tervezéséhez szükséges szempontok figyelembevételével. A térbeli tájékozódás segítése érdekében fontos a közvetlen környezetben és a tágabb környéken történő eligazodás segítése, a közlekedési útvonalak feltérképezése. Az időbeosztás és az idővel történő gazdálkodás állandó gyakorlása, a rendszeresség és a tervezés fontosságának hangsúlyozása elősegíti az önszabályozás kialakulását. A számolás-mérés tantárgy tanítása lehetőséget ad a családi pénzbeosztás szempontjainak megismerésére, a munkabér értékének felismertetésére, a jövedelmek beosztásának tervezésére, a vásárlások során a fontos és nem szükséges áruk elkülönítésére, a fölösleges költségek és túlköltés megelőzésére.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló képes

- számok (nagy számok) kiolvasására, nagyságrendjük érzékelésére,
- mérések, mértékegységek alkalmazására,
- több művelettel végezhető szöveges feladatok megértésére, szükséges műveletek elvégzésére,
- időegységek adekvát használatára
- a számológép megbízható alkalmazására,
- a pénz fontosságának megértésére, beosztására, megóvására.

9. évfolyam

Témakör	Térbeli és időbeli tájékozódás	40 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A térbeli, időbeli tájékozódást fejleszteni.		
Helyesen értelmezni a mindennapi életben használt földrajzi kifejezéseket, és spontán beszédben helyesen használni a tanultakat.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
helyiségek, munkakörök, település, megye, kerület, utca, házszám, középületek, lakóépületek, közterületek, égtájak, földrészek, országok, természeti képződmények, időpontok meghatározása többféle módon (fél 8, 7.30, 19.30), másodperc, stopperóra, munkaidő, szabadidő, szabadidős tevékenységek, 1 évvel ezelőtt, 1 év óta, 1 év múlva kifejezések értelmezése, régi, ócska, antik, műemlék, időszak, tömegközlekedés, BKV, átszállás, közlekedési csomópont távolsági és tömegközlekedési eszközök, Északi sark, Déli sark, Egyenlítő, földrészek, országok nevei, időegységek nevei, időtartam, tanév, naptári év, évad, szezon, tanítási szünet, szünidő, honfoglalás, király, szabadságharc, háborúk		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Tájékozódás az otthon és az iskola környékén.	<p>Otthonosan és felelősségteljesen mozogni az iskola és otthona környékén.</p> <p>Tájékozódás szűkebb környezetben: az iskola minden helyiségének, dolgozójának, azok munkahelyeinek megismerése, lehetőség szerint azok felkeresése, az ott kapott megbízatások önálló teljesítése.</p> <p>Ismerni az otthon - iskola útvonalát, eligazodni a környező utcákban.</p> <p>Saját laccím leírása, bejelölése a térképen, egymás „meglátogatása” (útvonal meghatározása). Járművek, útvonalaik tanulmányozása térképen, (BKV térképen), egyes útvonalak bejárása, felidézése a térképen.</p> <p>Távolságok becslése, lemérése, átszámítása.</p> <p>Autóutak, vasútvonalak „bejárása”. Piktogramok értelmezése.</p> <p>Az iskola címének elmondása, leírása.</p>
Alapvető földrajzi ismeretek térképolvasás, jelzések értelmezése.	<p>Alapvető térképismereteit (égtájak, földrészek és néhány ország megmutatása) bővíteni. Látogatás a Planetáriumban, csillagok, bolygók, a Nap, a Föld fogalma, a földgömb tanulmányozása, tengerek, óceánok, földrészek helyének meghatározása.</p> <p>A Föld különböző tájairól albumok, képes újságok lapozgatása, helyszínek megkeresése térképen.</p> <p>Híradások, események helyszínének megkeresése.</p>

Magyarország térképe.	<p>Eligazodni Magyarország térképén.</p> <p>Magyarország és Budapest térképének tanulmányozása, piktogramok, színjelzések értelmezése.</p> <p>Égtájak nevei, értelmezésük (Településünktől északra, Budapeستől északra).</p> <p>Lakóhely, iskola megmutatása a település térképén. (Budapest térképén).</p>
Idő. Az időfogalom szűkebb és tágabb kiterjedése (múlt – jelen – jövő).	Tájékozódni tágabb időhatárokon belül.
Az óra, napirend, heti beosztás.	<p>Időpontot pontosan meghatározni kétféle óra alapján.</p> <p>Digitális és hagyományos óra jelzéseinek egyeztetése.</p> <p>Jelenlegi időpont helyes megállapítása.</p> <p>Napi tevékenységek időtartamai.</p> <p>Napirend készítése a tevékenységekre fordított időtartamokkal (összesen 24 óra), eseményekhez megfelelő időegység megválasztása.</p> <p>Az időt hasznosan eltölteni, és jól kihasználni.</p>
Időegységek a naptól az évig (év, évszakok, hónapok).	<p>Megérteni az időbeliség, és az időtartamok közti nagyságrendbeli különbségeket.</p> <p>Időegységek a másodperctől az évszázadig.</p> <p>Időegységek, időtartamok becslése, mérése, időpontok fontossága (nyitva tartások, menetrend, TV-műsor).</p> <p>Téli és nyári időszámítás.</p> <p>Időtartamok kiszámítása a kezdési és befejezési időpontból (egy éves időtartam érzékelése tavaly ilyenkorától mostanáig, a szünidő hosszát kiszámítani utolsó és első tanítási nap alapján). Az év felosztása egy oldalas naptárban nap, hét, hónap, évszak év váltása minden variációban tevékenységek időtartamának meghatározása (mennyi ideig tart az iskolaév, a tavaszi szünet, az ebéd, egy mondat leírása, egy fogmosás)</p> <p>Születési év és jelen év különbségéből az életkor kiszámítása. Naptári év, tanév meghatározása évszakok periodikus váltakozása.</p>
Ismerkedés régmúlt korokkal (történelmi időszakok).	<p>Érdeklődni történelmi események, és személyek iránt.</p> <p>Beszélgetés régi korokról (történelmi évszámok, értelmezésük).</p> <p>Régi épületek, bútorok, ruhák, szerszámok megfigyelése.</p> <p>Múzeumlátogatások, feliratok, magyarázatok olvasása, értelmezése.</p>

Témakör	Műveletek	70 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Képességeinek megfelelő mértékben elvégezni a műveleteket, becslési, önellenőrzési képességét fejleszteni. A feladat megoldását megtervezni, és helyesen kiszámolni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Egyesek, tízesek, százask helye, maradék hozzáadása, számok nevei tízezertől, olcsó, drága, akció, leértékelés, sorrend, ellenőrzés, becslés, kitörlés, javítás, kérdés tisztázása, megválaszolása szóban plusz és mínusz jelentése, a számolásnál és a mindennapi életben, tízezer, százezer, millió, szám, számjegy sorszám fogalmak különbsége, számológép-számítógép különbsége, tervezés, végrehajtás, válasz megfogalmazása		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Műveletek 100-as körben (egyéni képességekre fokozott figyelemmel).	Megbecsülni, kiszámítani és ellenőrizni a műveletek eredményét. Egyéni képességek szerint elolvasni a számokat és reálisan megkülönböztetni nagyságrendjüket. Felismerni a számok nagyságrendjét, alaki, - és helyi értékek különbségét megérteni. Felismerni az ellentétes műveletek összefüggéseit. Összeadás és kivonás. A tanult műveletek végzése egyre nagyobb önállósággal egy és kétjegyű számokkal. Szorzás, osztás fogalma, előfordulása a mindennapi életben. Saját színvonalukon önálló számolás, közös ellenőrzés, önálló javítás. Összetett, több műveletet tartalmazó feladatok végzése, tagok felcserélése összeadásnál.
Számkör bővítése.	Műveletek elvégzése egyéni képességek szerinti számkör bővítéssel. Helyiértékek megállapítása. Alaki- és helyi érték differenciálása. 0-t tartalmazó számok kiolvasása, 1, 2, 3, és négyjegyű számok elolvasása, írása diktálás után, számjegyek egymás alá írása, nagyságrendek megállapítása. Nagy számok kiolvasása, ezres, 10- és 100 ezres számjegyeinek megszámlálása, nagyságrendjük megállapítása, teljes számok elolvasása. Árak nézegetése árjegyzékekben. Telefonszám lejegyzése, elolvasása.

Szöveges feladatok (megoldási terv készítése, az eredmény értelmezése, válasz megfogalmazása).	A feladatot logikusan átgondolni és a megfelelő művelet kiválasztani. Helyesen megfogalmazni a választ a szöveges feladatban feltett kérdésre. Szöveges feladatok megbeszélése, szükséges műveletek megállapítása, elvégzése, ellenőrzése, a kapott eredmény értelmezése, eredmény szöveges megfogalmazása.
Számológép használata (ellenőrzés, önellenőrzés).	Megbízhatóan alkalmazni a számológépet, az eredményt becsléssel ellenőrizni. Számok, műveleti jelek hibátlan beütése, az eredmény ellenőrzése fordított művelettel. Szorzás a számológéppel, ellenőrzése összeadásokkal, osztással.

Témakör	Mértékegységek, mérések, a pénz	70 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A pénzzel kapcsolatos felelős gondolkodást kialakítani. Takarékosság szükségességét megérteni, elfogadni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: személy- és konyhai mérleg, mérőszalag, vonalzó, bank, bankkártya, csekk, készpénz, jövedelem, adósság, hitel, kölcsön, részletfizetés, takarékoság, több, kevesebb, pontosan annyi, nőtt, hízott, fogyott, papírpénzek felismerése, címletükről és színükről, megtakarítás, bank, posta, csekk, bankkártya, ellenőrző szelvény		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Mérési gyakorlatok, mértékegységek, mérések.	Kiválasztani és helyesen alkalmazni a megfelelő mérőeszközt, pontosan mérni. Mérőeszközök használatának megfigyelése különböző üzletekben. Mérőeszközök helyes használata. Egymás testmagasságának mérése, összehasonlítása. Egymás testsúlyának becslése, mérése, adatok feljegyzése, mérések megismétlése fél év után, változás kiszámolása. Mennyiségek növelése, csökkentése, értékek önálló megállapítása, leírása. Súly- és térfogat-mérések a tankonyhán. A napi gyakorlatban használt mennyiségekkel kapcsolatos fogalmak megismerése (csipetnyi só, csepp ecet, borsónyi, diónyi, morzsányi, ujjnyi, hajszálvékony). Hosszúságmérés a szövéssel kapcsolatos nagyságrendben. Mért adatok összehasonlítása, szemmérték ellenőrzése méréssel, optikai „csalódások” ellenőrzése (egyenlő, pedig eltérőnek látszik).

A pénz, pénzkezelés, banki ismeretek.

Papírpénzek, érmék felismerése, megnevezése, értékük összehasonlítása.

Összegek kiszámolása, váltások.

Különböző jövedelemforrások számbavétele.

Jövedelmek, megélhetési költségek, „rezi”, villany-, gáz-, telefon-, ebéd-befizetés, BKV-bérlet nagyságrendje, összehasonlítása.

Számlák befizetésének, pénz feladásának megfigyelése.

Vásárlások.

Üzletekben, katalógusokban árák megfigyelése.

„Mít vehetnél ennyi pénzből?” becslés, javítás.

Hasonló áruk keresése több katalógusban.

„Melyik olcsóbb?” Árák és mennyiségek összefüggése.

Akciós árák, az eredeti és a leszállított ár különbségének kiszámítása.

Termékek árainak becslése, ellenőrzése „mennyit tévedtél?”

Hirdetésekből, plakátokon összegek keresése.

Különböző szolgáltatások árai.

A pénz gondos kezelését, megőrzésének módját ismerni.

Differenciálni a szükséges és a luxuscikkeket.

Egyszerűbb banki fogalmak megismerése (bankszámla, bankkártya, átutalás, kamat).

10. évfolyam

Témakör	Térbeli és időbeli tájékozódás	40 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A térbeli, időbeli tájékozódást fejleszteni.		
Helyesen értelmezni a mindennapi életben használt földrajzi kifejezéseket, és spontán beszédben helyesen használni a tanultakat.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
helyiségek, munkakörök, település, megye, kerület, utca, házszám, középületek, lakóépületek, közterületek, égtájak, földrészek, országok, természeti képződmények, időpontok meghatározása többféle módon (fél 8, 7.30, 19.30), másodperc, stopperóra, munkaidő, szabadidő, szabadidős tevékenységek, 1 évvel ezelőtt, 1 év óta, 1 év múlva kifejezések értelmezése, régi, ócska, antik, műemlék, időszak, tömegközlekedés, BKV, átszállás, közlekedési csomópont távolsági és tömegközlekedési eszközök, Északi sark, Déli sark, Egyenlítő, földrészek, országok nevei, időegységek nevei, időtartam, tanév, naptári év, évad, szezon, tanítási szünet, szünidő, honfoglalás, király, szabadságharc, háborúk		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Tájékozódás az otthon és az iskola környékén.	<p>Otthonosan és felelősségteljesen mozogni az iskola és otthona környékén.</p> <p>Tájékozódás szűkebb környezetben: az iskola minden helyiségének, dolgozójának, azok munkahelyeinek megismerése, lehetőség szerint azok felkeresése, az ott kapott megbízatások önálló teljesítése.</p> <p>Ismerni az otthon - iskola útvonalát, eligazodni a környező utcákban.</p> <p>Saját laccím leírása, bejelölése a térképen, egymás „meglátogatása” (útvonal meghatározása). Járművek, útvonalaik tanulmányozása térképen, (BKV térképen), egyes útvonalak bejárása, felidézése a térképen.</p> <p>Távolságok becslése, lemérése, átszámítása.</p> <p>Autóutak, vasútvonalak „bejárása”. Piktogramok értelmezése.</p> <p>Az iskola címének elmondása, leírása.</p>
Alapvető földrajzi ismeretek térképolvasás, jelzések értelmezése.	<p>Alapvető térképismereteit (égtájak, földrészek és néhány ország megmutatása) bővíteni. Látogatás a Planetáriumban, csillagok, bolygók, a Nap, a Föld fogalma, a földgömb tanulmányozása, tengerek, óceánok, földrészek helyének meghatározása.</p> <p>A Föld különböző tájairól albumok, képes újságok lapozgatása, helyszínek megkeresése térképen.</p>

	Híradások, események helyszínének megkeresése.
Magyarország térképe.	Eligazodni Magyarország térképén. Magyarország és Budapest térképének tanulmányozása, piktogramok, színjelzések értelmezése. Égtájak nevei, értelmezésük (Településüinktől északra, Budapeستől északra). Lakóhely, iskola megmutatása a település térképén. (Budapest térképén).
Idő. Az időfogalom szűkebb és tágabb kiterjedése (múlt – jelen – jövő).	Tájékozódni tágabb időhatárokon belül.
Az óra, napirend, heti beosztás.	Időpontot pontosan meghatározni kétféle óra alapján. Digitális és hagyományos óra jelzéseinek egyeztetése. Jelenlegi időpont helyes megállapítása. Az időt hasznosan eltölteni, és jól kihasználni. Napi tevékenységek időtartamai. Napirend készítése a tevékenységekre fordított időtartamokkal (összesen 24 óra), eseményekhez megfelelő időegység megválasztása.
Időegységek a naptól az évig (év, évszakok, hónapok).	Megérteni az időbeliség, és az időtartamok közti nagyságrendbeli különbségeket. Időegységek a másodperctől az évszázadig. Időegységek, időtartamok becslése, mérése, időpontok fontossága (nyitva tartások, menetrend, TV-műsor). Téli és nyári időszámítás. Időtartamok kiszámítása a kezdési és befejezési időpontból (egy éves időtartam érzékelése tavaly ilyenkorától mostanáig, a szünidő hosszát kiszámítani utolsó és első tanítási nap alapján). Az év felosztása egy oldalas naptárban nap, hét, hónap, évszak év váltása minden variációban tevékenységek időtartamának meghatározása (mennyi ideig tart az iskolaév, a tavaszi szünet, az ebéd, egy mondat leírása, egy fogmosás) Születési év és jelen év különbségéből az életkor kiszámítása. Naptári év, tanév meghatározása évszakok periodikus váltakozása.

Ismerkedés régmúlt korokkal (történelmi időszakok).	Érdeklődni történelmi események, és személyek iránt. Beszélgetés régi korokról (történelmi évszámok, értelmezésük). Régi épületek, bútorok, ruhák, szerszámok megfigyelése. Múzeumlátogatások, feliratok, magyarázatok olvasása, értelmezése.
---	--

Témakör	Műveletek	70 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Képességeinek megfelelő mértékben elvégezni a műveleteket, becslési, önellenőrzési képességét fejleszteni. 2. A feladat megoldását megtervezni, és helyesen kiszámolni. 		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Egyesek, tízesek, százask helye, maradék hozzáadása, számok nevei tízeztől, olcsó, drága, akció, leértékelés, sorrend, ellenőrzés, becslés, kitörlés, javítás, kérdés tisztázása, megválaszolása szóban plusz és mínusz jelentése, a számolásnál és a mindennapi életben, tízezer, százezer, millió, szám, számjegy sorszám fogalmak különbsége, számológép-számítógép különbsége, tervezés, végrehajtás, válasz megfogalmazása		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Műveletek 100-as körben (egyéni képességekre fokozott figyelemmel).	<p>Megbecsülni, kiszámítani és ellenőrizni a műveletek eredményét.</p> <p>Egyéni képességek szerint elolvasni a számokat és reálisan megkülönböztetni nagyságrendjüket. Felismerni a számok nagyságrendjét, alaki, - és helyi értékek különbségét megérteni.</p> <p>Felismerni az ellentétes műveletek összefüggéseit. Összeadás és kivonás.</p> <p>A tanult műveletek végzése egyre nagyobb önállósággal egy és kétjegyű számokkal.</p> <p>Szorzás, osztás fogalma, előfordulása a mindennapi életben.</p> <p>Saját színvonalukon önálló számolás, közös ellenőrzés, önálló javítás.</p> <p>Összetett, több műveletet tartalmazó feladatok végzése, tagok felcserélése összeadásnál.</p>

Számkör bővítése.	Műveletek elvégzése egyéni képességek szerinti számkör bővítéssel. Helyiértékek megállapítása. Alaki- és helyi érték differenciálása. 0-t tartalmazó számok kiolvasása, 1, 2, 3, és négyjegyű számok elolvasása, írása diktálás után, számjegyek egymás alá írása, nagyságrendek megállapítása. Nagy számok kiolvasása, ezres, 10- és 100 ezres számjegyeinek megszámlálása, nagyságrendjük megállapítása, teljes számok elolvasása. Árak nézegetése árjegyzékekben. Telefonszám lejegyzése, elolvasása.
Szöveges feladatok (megoldási terv készítése, az eredmény értelmezése, válasz megfogalmazása).	A feladatot logikusan átgondolni és a megfelelő művelet kiválasztani. Helyesen megfogalmazni a választ a szöveges feladatban feltett kérdésre. Szöveges feladatok megbeszélése, szükséges műveletek megállapítása, elvégzése, ellenőrzése, a kapott eredmény értelmezése, eredmény szöveges megfogalmazása.
Számológép használata (ellenőrzés, önellenőrzés).	Megbízhatóan alkalmazni a számológépet, az eredményt becsléssel ellenőrizni. Számok, műveleti jelek hibátlan beütése, az eredmény ellenőrzése fordított művelettel. Szorzás a számológéppel, ellenőrzése összeadásokkal, osztással.

Témakör	Mértékegységek, mérések, a pénz	70 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
1. A pénzzel kapcsolatos felelős gondolkodást kialakítani. 2. Takarékoság szükségességét megérteni, elfogadni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
személy- és konyhai mérleg, mérőszalag, vonalzó, bank, bankkártya, csekk, készpénz, jövedelem, adósság, hitel, kölcsön, részletfizetés, takarékoság, több, kevesebb, pontosan annyi, nőtt, hízott, fogyott, papírpénzek felismerése, címletükről és színükről, megtakarítás, bank, posta, csekk, bankkártya, ellenőrző szelvény		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Mérési gyakorlatok, mértékegységek, mérések.	Kiválasztani és helyesen alkalmazni a megfelelő mérőeszközt, pontosan mérni. Mérőeszközök használatának megfigyelése különböző üzletekben. Mérőeszközök helyes használata. Egymás testmagasságának mérése, összehasonlítása.

	<p>Egymás testsúlyának becslése, mérése, adatok feljegyzése, mérések megismétlése fél év után, változás kiszámolása.</p> <p>Mennyiségek növelése, csökkentése, értékek önálló megállapítása, leírása.</p> <p>Súly- és térfogat-mérések a tankonyhán.</p> <p>A napi gyakorlatban használt mennyiségekkel kapcsolatos fogalmak megismerése (csipetnyi só, csepp ecet, borsónyi, diónyi, morzsányi, ujjnyi, hajszálvékony).</p> <p>Hosszúságmérés a szövással kapcsolatos nagyságrendben.</p> <p>Mért adatok összehasonlítása, szemmérték ellenőrzése méréssel, optikai „csalódások” ellenőrzése (egyenlő, pedig eltérőnek látszik).</p>
<p>A pénz, pénzkezelés, banki ismeretek.</p>	<p>Papírpénzek, érmék felismerése, megnevezése, értékük összehasonlítása.</p> <p>Összegek kiszámolása, váltások.</p> <p>Különböző jövedelemforrások számbavétele.</p> <p>Jövedelmek, megélhetési költségek, „rezsi”, villany-, gáz-, telefon-, ebéd-befizetés, BKV-bérlet nagyságrendje, összehasonlítása.</p> <p>Számlák befizetésének, pénz feladásának megfigyelése.</p> <p>Vásárlások.</p> <p>Üzletekben, katalógusokban árak megfigyelése.</p> <p>„Mít vehetnél ennyi pénzből?” becslés, javítás.</p> <p>Hasonló áruk keresése több katalógusban.</p> <p>„Melyik olcsóbb?” Árak és mennyiségek összefüggése.</p> <p>Akciós árak, az eredeti és a leszállított ár különbségének kiszámítása.</p> <p>Termékek árainak becslése, ellenőrzése „mennyit tévedtél?”</p> <p>Hirdetésekből, plakátokon összegek keresése.</p> <p>Különböző szolgáltatások árai.</p> <p>A pénz gondos kezelését, megőrzésének módját ismerni.</p> <p>Differenciálni a szükséges és a luxuscikkeket.</p> <p>Egyszerűbb banki fogalmak megismerése (bankszámla, bankkártya, átutalás, kamat).</p>

ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

A tantárgy fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelés terén a társadalmi együttélés szabályainak betartására törekvő magatartás támogatásával, az alkalmazkodás, a közösségi felelősségvállalás tudatosításával

Emlékezetes elődeink pozitív példájának megismerésén keresztül hozzájárul a nemzeti öntudat, hazafias nevelés céljainak megvalósításához

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés fejlesztési területet támogatja a személyes adatok védelmének, az állampolgári jogok és kötelezettségek igénylésének megerősítésével, a demokratikus intézményrendszeren belüli eligazodás segítségével

Az önismeret és társaskultúra fejlesztésének területén a tantárgy részt vesz a lakókörnyezet, a társas közlekedés és a társadalmi megmozdulások, ünnepek egyre differenciáltabb megismertetésében, az ezekkel összefüggő szabályrendszerek betartásának segítségével.

A családi életre nevelés területén a tantárgy nagy hangsúlyt helyez a családi élettel kapcsolatos, a demokratikus intézményrendszerhez köthető adminisztratív ügyintézés megismertetésére, az ezekhez szükséges segítség igénybe vételének lehetőségére.

A médiatudatosságra nevelés fejlesztési terület támogatását szolgálja a tantárgy társadalmi eseményekhez köthető tartalmak keresésére, figyelemmel kísérésére ösztönző tartalma.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Személyi adatok. Állampolgári ismeretek	10	10
Lakóhelyismeret – Közlekedésre nevelés	10	10
Történelmi ismeretek – Társadalmi ünnepek	16	16

9.-10. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A társadalmi ismeretek tantárgy célja az általános iskolában elsajátított ismeretekre építve a felnőtt élet mindennapjait átszövő történelmi, állampolgári és lakóhelyi ismeretek elmélyítése, pontosítása. A tantárgy tanulása során a tanuló egyre differenciáltabban megismeri az állampolgárságával, személyi okmányaival kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket, a társadalmi együttélésével kapcsolatos szabályrendszert. Felismeri az állampolgársághoz kapcsolódó és a mindennapi társadalmi életben előforduló tevékenységeknél a szükséges és elégséges segítségigénylési lehetőségeket, képes támogatott módon döntéseket hozni, képviselni saját véleményét, igényeit. A lakóhely és a közvetlen környezet közlekedési lehetőségeinek megismerése megeremti az alapját a készségfejlesztő iskola külső helyszínein történő feladatvégzéshez szükséges, fokozatosan egyre önállóbb közlekedés előkészítésének. A gyalogos, a kerékpáros és tömegközlekedési lehetőségek és szabályok feltérképezésével a tantárgy segíti az optimális útvonal és a biztonságos lehetőség kiválasztását. Az alapvető történelmi ismereteken keresztül a tanuló felismeri a jelenkor társadalmi ünnepeinek fontosságát, a jelképek jelentőségét, példamutató elődeink tetteinek értékét. Elmélyül igénye a megfelelő külsőségek mellett az ünnepeken történő aktív részvétel iránt, átérzi a hagyományokra épülő aktuális történések fontosságát.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

- Annak tudatosítása, hogy a személyes adatok kiadása, és az aláírás felelősséggel jár, személyes dokumentumait épségben kell őriznie.
- Ünnepeink ismerete külsőségeiben és tartalmában, az ünnepi alkalmakra készülés lelkesen és aktívan.
- A közlekedési és a balesetvédelmi szabályok ismerete, és annak elfogadása, hogy tudás és engedély nélkül járművet vezetni tilos!

9. évfolyam

Témakör	Személyi adatok. Állampolgári ismeretek	10 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Adatait pontosan ismerni. „Felnöttség” felelősségét megélni.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: születési anyakönyvi kivonat, személyi igazolvány, személyes adatok, állampolgár, sajátkezű aláírás, családi és utónév, állampolgárság, személyi igazolvány száma, telefonszám, TAJ kártya, rokon – ismerős, családfa, önkormányzat hivatalai, parlament, törvény, különböző szabályzatokkal kapcsolatos fogalmak, saját érdek, választó, képviselő, képviselő, tájékozódás, tapasztalatszerzés, próbálkozás, tanács, tanácsadó</p>		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Személyes adatok, az azonosítás módja, igazolása (ujjlenyomat).	Megtanulni, és leírni, (lemásolni) nevét, legfontosabb személyi adatait, érteni, hogy a személyes adatok kiadása, és az aláírás felelősséggel jár. Hivatalos személyi dokumentumok (születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, személyi igazolvány, TAJ kártya, adókártya) nézegetése, használatával kapcsolatos ismeretek rendszerezése, használatával kapcsolatos ismeretek.
A személyi adatok körének folyamatos, bővítése, gyakorlása.	Szituációs játékok az adatok gyakorlására (személyi dokumentumok használata).
Nyomtatványok, adatlapok kitöltése személyi adatokkal, aláírással.	Űrlapok kitöltése, aláírás megfelelő nagyságú betűkkel (pl. útlevel igényléséhez). Másolás, írás, adatlapokkal való ismerkedés, memorizálás.
Rokonsági fokok megismerése.	Ismerni a közeli hozzátartozók adatait (nevek, címek, az iskola neve, címe). Családfa készítése.
Rá vonatkozó törvények, szabályok ismerete, azok betartásának szükségessége.	Rá vonatkozó szabályzatok megismerése (házirend, napirend), a szabályzatok összeállításában aktív részvétel.
Állampolgári jogok és kötelességek megismerése, rendszerezése.	Az állam funkcióinak számbavétele (önkormányzat, nyugdíj, parlament). Állampolgári jogainak és kötelességeinek néhány területét ismerni. Állampolgári jogok és kötelességek számba vétele (választások, adófizetés, törvények, igazságszolgáltatás, rendvédelem, honvédelem).

	Az állam szerepével kapcsolatos szemelvények, cikkek olvasása, riportok megtekintése, helyszínek meglátogatása (önkormányzat, rendőrség, okmányiroda, posta).
Egyszerűbb összefüggések felismerése.	Szerepjáték: választás, különböző funkcióra (ki alkalmas rá az osztályban, a vezető kötelességei, a beosztott feladatai).
Annak ismerete, hogy mire jogosít a személyi igazolvány (útlevél)?	Az „igazolvány” használatának szabályait ismerni, és betartani.
Önérvényesítés. Jogok és kötelességek ismerete.	Törekvés a jog- és kötelesség szerinti életvezetésre.

Témakör	Lakóhelyismeret – Közlekedésre nevelés	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Honismeretét fejleszteni, minél több konkrét ismeretet szerezni.		
Ismerni a közlekedés legfontosabb szabályait.		
A közlekedéshez szükséges jelzéseket felismerni és figyelembe venni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
ország, haza, főváros, nagyváros, lakóhely, domborzati, gazdasági, utca térkép, nevezetesség, turista, idegenforgalom, külföld, belföld, nemzeti büszkeség, Európai Unió (zászló, Himnusz), uniós jogok (munkavállalás, utazás), közlekedési szabály, segítség kérése, érvényes jegy, érvényes bérlet, megálló, állomások, pályaudvarok, információ, piktogramok, kicsinyítés, helymeghatározás, tájékozódás, körültekintés, megfontoltság, menetrend, menetidő, késés, útravaló, poggyász, helyjegy, jelzőtábla, KRESZ, kötelező betartani, büntetés, felelőtlen – felelős, közlekedési táblák, tájékoztató táblák felismerése, megnevezése, szabályos – szabálytalan, szabálysértés, büntetés, kerékpárral, kerékpározással kapcsolatos megnevezések, fogalmak		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A főváros és lakóhelye nevezetességeinek, földrajzi jellemzőinek, élővilágának megismerése, térképismeret kialakítása, fejlesztése.	Ismerni budapesti nevezetességeket. Egyszerűbb térképen tájékozódni kis segítséggel. Megtalálni térképen a lakóhelyét. Különböző léptékű térképeken tájékozódás, adott helyszín megkeresése, meghatározása a szokásos közlekedési útvonalak áttekintése. Tanulmányi kirándulás (a tágabb lakókörnyezet megismerése). Képek válogatása, csoportosítása (épületek funkciója, kora szerint).

	Tanulmányi séta.
Magyarországról tanult földrajzi ismeretek összefoglalása, rendszerezése (felszíni formák, ipari- és mezőgazdasági termelés, nevezetességek, megyék, városok, környező országok, Európai Unió)	Munka homokasztalon vagy színes gyurmával, terepasztal használata, filmek megtekintése és megvitatása. A domborzati térkép szín és jelrendszerét érteni. Idegenforgalmi kiadványok, fotóalbumok, nézegetése, atlasz, feladatlap, tankönyvhasználat. Prospektusok, szórólapok, plakátok gyűjtése, tablók készítése.
Az utazással kapcsolatos piktogramok megismerése.	Közlekedési táblák, jelzések ismerete. A közlekedéséhez szükséges jelzéseket felismerni, és figyelembe venni. Érteni a piktogramokat, megismerni a megállót, állomást jelentő táblákat.
A különféle közlekedési eszközökön az utazás feltételeinek megismerése, az utazás megvalósítása segítségével (menetrend, tájékoztató).	Ismerni az útvonalat és járműveket, amikkel az iskolába jár, a közlekedési csomópontok jellemzőit. Személyes tárgyait, (poggyászát) számon tartani, és magával vinni az utazáshoz szükséges iratait. Közlekedés fokozott önállósággal, az utazások megtervezése, a szükséges eszközök, előkészítése, ellenőrzése indulás előtt (igazolvány, pénz, bérlet, lakáskulcs, útravaló). Tankönyvhasználat, feladatlapok kitöltése, utazás különféle járműveken. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból? Gondolatait néhány mondatban elmondani. Szituációs gyakorlatok, helyzetgyakorlatok, filmek megtekintése, a szituációk megbeszélése. Tanulmányi séta. Önálló közlekedés adott helyre, adott helyről. Viselkedési normák betartása.
A közlekedés szereplőinek felelőssége.	Helyzetgyakorlatok, filmek megtekintése, a szituációk megbeszélése. Viselkedési normák betartása.
A gyalogos közlekedés szabályainak pontos ismerete és betartása.	A közlekedéséhez szükséges jelzéseket felismerni, és figyelembe venni. Szituációs gyakorlatok, helyzetgyakorlatok, filmek megtekintése, a szituációk megbeszélése.
A járművek vezetéséhez szükséges feltételek ismerete és betartása (jogosítvány, és képzettség nélkül nem vezethet járművet).	Balesetek megelőzése, szabályok betartása, ill. felelőtlen közlekedés következményeivel kapcsolatos film megtekintése és megbeszélése.

Kerékpározás közben kötelező a közlekedési szabályok betartása.	Megtanulni, és alkalmazni a kerékpáros közlekedés szabályait. Közlekedési táblák, jelzések ismerete. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Alternatív közlekedési lehetőségek. Kerékpáros közlekedés a „KRESZ” parkban, illetve gyér forgalmú utcán.
---	--

Témakör	Történelmi ismeretek – Társadalmi ünnepek	16 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az ünnepek tartalmát és jelentőségét ismerni. A körülötte zajló politikai és társadalmi eseményeket figyelemmel kíséreni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: történelem, nemzet, haza, vallás, összetartozás, emlékezet, hagyomány, politikai berendezkedéssel kapcsolatos fogalmak (parlamentáris demokrácia, nemzeti jelképeink), egyházi, nemzeti, állami, családi, társadalmi, ünnepek, történelem, nemzet, haza, vallás, összetartozás, emlékezet, hagyomány, politikai berendezkedéssel kapcsolatos fogalmak: (alkotmány, parlamentáris demokrácia), feltaláló, kísérlet, elavult, egyházi, nemzeti, állami, családi, társadalmi ünnepek		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A tanult történelmi ismeretek felszínen tartása (történelmi korok régmúlttól napjainkig).	Könyvek, feladatlapok használata. A tanult történelmi eseményeket és személyeket ismerni.
Tájékozódás az időszalagon.	Tájékozódni a régmúlt, és a jelen eseményeiben.
A történelmi korokhoz kapcsolható helyszínek, épületek megismerése, az eseményhez kapcsolható személyek, népcsoportok megnevezése.	Képválogatás adott eseményekkel kapcsolatban, történelmi személyek felismerése tetteik, tulajdonságaik alapján. Adott korokkal kapcsolatos jelmezek, jellegzetes tárgyak készítése, szerepjáték.
Piramisok – fáraók - egyiptomi kultúra, Róma – pápaság – kereszténység – templomok, szobrok, képek, ünnepek,	Történelmi eseményekről, személyekről filmrészletek, filmek, leírások megismerése, a kapcsolódó ismeretek rendszerezése, összefoglalása. Irányított beszélgetés.

Hősök tere – szobrok, a magyarság híres vezérei, királyai, a kapcsolódó események.	Történelmi eseményekről, személyekről filmrészletek, filmek, leírások megismerése, a kapcsolódó ismeretek rendszerezése, összefoglalása. Az érintett személyek felismerése, megnevezése.
Parlament – az országgyűlés tagjainak munkája, választása, az ország működése, törvényhozás). Napjainkban lezajló társadalmi események figyelemmel kísérése (választások: képviselők –országgyűlési-, önkormányzati-, európai parlamenti).	Néhány országosan ismert vezető nevének, funkciójának ismerete.
Közlekedési Múzeumban a közlekedési eszközök fejlődése, változása (esetleg utazás „nosztalgia járművön”).	Az ipar, közlekedés régi eszközeiről képek, rajzok gyűjtése, tabló készítése.
Múzeum, skanzen meglátogatása (felkészülés a látnivalókról, melyik korban készült pl. épület, milyen munkát végeztek az ott élő emberek, milyen volt a ruházatuk stb.)	Segítséggel észre venni a környezetében lévő tárgyak, eszközök körében is a változást (számítógép, telefon, háztartási gépek korszerűsödése). Tanulmányi séta.
Ünnepek csoportosítása.	Ismerni az ünnepek tartalmát és jelentőségét. Aktív részvétel ünnepeken (műsor készítése, szerep vállalása, dekoráció készítése, az elkészült műsor, szereplés rögzítése, a felvétel megtekintése és véleményezése, hibák és a jól sikerült részek bírálata). Külsőségeiben és tartalmában is legyen képes ünnepelni.
Szokások, normák (öltözködés, terítés, történelmi-, naptárismeret).	Adott korokkal kapcsolatos jelmezek, jellegzetes tárgyak készítése, szerepjáték.

10. évfolyam

Témakör	Személyi adatok. Állampolgári ismeretek	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Adatait pontosan ismerni. „Felnőtség” felelősségét megélni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: születési anyakönyvi kivonat, személyi igazolvány, személyes adatok, állampolgár, sajátkezü aláírás, családi és utónév, állampolgárság, személyi igazolvány száma, telefonszám, TAJ kártya, rokon – ismerős, családfa, önkormányzat hivatalai, parlament, törvény, különböző szabályzatokkal kapcsolatos fogalmak, saját érdek, választó, képviselő, képviselő, tájékozódás, tapasztalatszerzés, próbálkozás, tanács, tanácsadó		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Személyes adatok, az azonosítás módja, igazolása (ujjlenyomat).	Megtanulni, és leírni, (lemásolni) nevét, legfontosabb személyi adatait, érteni, hogy a személyes adatok kiadása, és az aláírás felelősséggel jár. Hivatalos személyi dokumentumok (születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, személyi igazolvány, TAJ kártya, adókártya) nézegetése, használatával kapcsolatos ismeretek rendszerezése, használatával kapcsolatos ismeretek.
A személyi adatok körének folyamatos, bővítése, gyakorlása.	Szituációs játékok az adatok gyakorlására (személyi dokumentumok használata).
Nyomtatványok, adatlapok kitöltése személyi adatokkal, aláírással.	Űrlapok kitöltése, aláírás megfelelő nagyságú betűkkel (pl. útlevel igényléséhez). Másolás, írás, adatlapokkal való ismerkedés, memorizálás.
Rokonsági fokok megismerése.	Ismerni a közeli hozzátartozók adatait (nevek, címek, az iskola neve, címe). Családfa készítése.
Rá vonatkozó törvények, szabályok ismerete, azok betartásának szükségessége.	Rá vonatkozó szabályzatok megismerése (házirend, napirend), a szabályzatok összeállításában aktív részvétel.
Állampolgári jogok és kötelességek megismerése, rendszerezése.	Az állam funkcióinak számbavétele (önkormányzat, nyugdíj, parlament). Állampolgári jogainak és kötelességeinek néhány területét ismerni.

	Állampolgári jogok és kötelességek számba vétele (választások, adófizetés, törvények, igazságszolgáltatás, rendvédelem, honvédelem). Az állam szerepével kapcsolatos szemelvények, cikkek olvasása, riportok megtekintése, helyszínek meglátogatása (önkormányzat, rendőrség, okmányiroda, posta).
Egyszerűbb összefüggések felismerése.	Szerepjáték: választás, különböző funkcióra (ki alkalmas rá az osztályban, a vezető kötelességei, a beosztott feladatai).
Annak ismerete, hogy mire jogosít a személyi igazolvány (útlevél)?	Az „igazolvány” használatának szabályait ismerni, és betartani.
Önérvényesítés. Jogok és kötelességek ismerete.	Törekvés a jog- és kötelesség szerinti életvezetésre.

Témakör	Lakóhelyismeret – Közlekedésre nevelés	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Honismeretét fejleszteni, minél több konkrét ismeretet szerezni. Ismerni a közlekedés legfontosabb szabályait. A közlekedéshez szükséges jelzéseket felismerni és figyelembe venni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: ország, haza, főváros, nagyváros, lakóhely, domborzati, gazdasági, utca térkép, nevezetesség, turista, idegenforgalom, külföld, belföld, nemzeti büszkeség, Európai Unió (zászló, Himnusz), uniós jogok (munkavállalás, utazás), közlekedési szabály, segítség kérése, érvényes jegy, érvényes bérlet, megállók, állomások, pályaudvarok, információ, piktogramok, kicsinyítés, helymeghatározás, tájékozódás, körültekintés, megfontoltság, menetrend, menetidő, késés, útravaló, poggyász, helyjegy, jelzőtábla, KRESZ, kötelező betartani, büntetés, felelőtlen – felelős, közlekedési táblák, tájékoztató táblák felismerése, megnevezése, szabályos – szabálytalan, szabálysértés, büntetés, kerékpárral, kerékpározással kapcsolatos megnevezések, fogalmak		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A főváros és lakóhelye nevezetességeinek, földrajzi jellemzőinek, élővilágának megismerése, térképismeret kialakítása, fejlesztése.	Ismerni budapesti nevezetességeket. Egyszerűbb térképen tájékozódni kis segítséggel. Megtalálni térképen a lakóhelyét. Különböző léptékű térképeken tájékozódás, adott helyszín megkeresése, meghatározása a szokásos közlekedési útvonalak áttekintése.

	<p>Tanulmányi kirándulás (a tágabb lakókörnyezet megismerése). Képek válogatása, csoportosítása (épületek funkciója, kora szerint). Tanulmányi séta.</p>
Magyarországról tanult földrajzi ismeretek összefoglalása, rendszerezése (felszíni formák, ipari- és mezőgazdasági termelés, nevezetességek, megyék, városok, környező országok, Európai Unió)	<p>Munka homokasztalon vagy színes gyurmával, terepasztal használata, filmek megtekintése és megvitatása. A domborzati térkép szín és jelrendszerét érteni. Idegenforgalmi kiadványok, fotóalbumok, nézegetése, atlasz, feladatlap, tankönyvhasználat. Prospektusok, szórólapok, plakátok gyűjtése, tablók készítése.</p>
Az utazással kapcsolatos piktogramok megismerése.	<p>Közlekedési táblák, jelzések ismerete. A közlekedéséhez szükséges jelzéseket felismerni, és figyelembe venni. Érteni a piktogramokat, megismerni a megállót, állomást jelentő táblákat.</p>
A különféle közlekedési eszközökön az utazás feltételeinek megismerése, az utazás megvalósítása segítségével (menetrend, tájékoztató).	<p>Ismerni az útvonalat és járműveket, amikkel az iskolába jár, a közlekedési csomópontok jellemzőit. Személyes tárgyait, (poggyászát) számon tartani, és magával vinni az utazáshoz szükséges iratait. Közlekedés fokozott önállósággal, az utazások megtervezése, a szükséges eszközök, előkészítése, ellenőrzése indulás előtt (igazolvány, pénz, bérlet, lakáskulcs, útravaló). Tankönyvhasználat, feladatlapok kitöltése, utazás különféle járműveken. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból? Gondolatait néhány mondatban elmondani. Szituációs gyakorlatok, helyzetgyakorlatok, filmek megtekintése, a szituációk megbeszélése. Tanulmányi séta. Önálló közlekedés adott helyre, adott helyről. Viselkedési normák betartása.</p>
A közlekedés szereplőinek felelőssége.	<p>Helyzetgyakorlatok, filmek megtekintése, a szituációk megbeszélése. Viselkedési normák betartása.</p>
A gyalogos közlekedés szabályainak pontos ismerete és betartása.	<p>A közlekedéséhez szükséges jelzéseket felismerni, és figyelembe venni. Szituációs gyakorlatok, helyzetgyakorlatok, filmek megtekintése, a szituációk megbeszélése.</p>

A járművek vezetéséhez szükséges feltételek ismerete és betartása (jogosítvány, és képzettség nélkül nem vezethet járművet).	Balesetek megelőzése, szabályok betartása, ill. felelőtlen közlekedés következményeivel kapcsolatos film megtekintése és megbeszélése.
Kerékpározás közben kötelező a közlekedési szabályok betartása.	Megtanulni, és alkalmazni a kerékpáros közlekedés szabályait. Közlekedési táblák, jelzések ismerete. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Alternatív közlekedési lehetőségek. Kerékpáros közlekedés a „KRESZ” parkban, illetve gyér forgalmú utcán.

Témakör	Történelmi ismeretek – Társadalmi ünnepek	16 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az ünnepek tartalmát és jelentőségét ismerni. A körülötte zajló politikai és társadalmi eseményeket figyelemmel kíséreni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: történelem, nemzet, haza, vallás, összetartozás, emlékezet, hagyomány, politikai berendezkedéssel kapcsolatos fogalmak (parlamentáris demokrácia, nemzeti jelképeink), egyházi, nemzeti, állami, családi, társadalmi, ünnepek, történelem, nemzet, haza, vallás, összetartozás, emlékezet, hagyomány, politikai berendezkedéssel kapcsolatos fogalmak: (alkotmány, parlamentáris demokrácia), feltaláló, kísérlet, elavult, egyházi, nemzeti, állami, családi, társadalmi ünnepek		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A tanult történelmi ismeretek felszínen tartása (történelmi korok régmúlttól napjainkig).	Könyvek, feladatlapok használata. A tanult történelmi eseményeket és személyeket ismerni.
Tájékozódás az időszalagon.	Tájékozódni a régmúlt, és a jelen eseményeiben.
A történelmi korokhoz kapcsolható helyszínek, épületek megismerése, az eseményhez kapcsolható személyek, népcsoportok megnevezése.	Képválogatás adott eseményekkel kapcsolatban, történelmi személyek felismerése tetteik, tulajdonságaik alapján. Adott korokkal kapcsolatos jelmezek, jellegzetes tárgyak készítése, szerepjáték.

Piramisok – fáraók - egyiptomi kultúra, Róma – pápaság – kereszténység – templomok, szobrok, képek, ünnepek,	Történelmi eseményekről, személyekről filmrészletek, filmek, leírások megismerése, a kapcsolódó ismeretek rendszerezése, összefoglalása. Irányított beszélgetés.
Hősök tere – szobrok, a magyarság híres vezérei, királyai, a kapcsolódó események.	Történelmi eseményekről, személyekről filmrészletek, filmek, leírások megismerése, a kapcsolódó ismeretek rendszerezése, összefoglalása. Az érintett személyek felismerése, megnevezése.
Parlament – az országgyűlés tagjainak munkája, választása, az ország működése, törvényhozás). Napjainkban lezajló társadalmi események figyelemmel kísérése (választások: képviselők –országgyűlési-, önkormányzati-, európai parlamenti).	Néhány országosan ismert vezető nevének, funkciójának ismerete.
Közlekedési Múzeumban a közlekedési eszközök fejlődése, változása (esetleg utazás „nosztalgia járművön”).	Az ipar, közlekedés régi eszközeiről képek, rajzok gyűjtése, tabló készítése.
Múzeum, skanzen meglátogatása (felkészülés a látnivalókról, melyik korban készült pl. épület, milyen munkát végeztek az ott élő emberek, milyen volt a ruházatuk stb.)	Segítséggel észre venni a környezetében lévő tárgyak, eszközök körében is a változást (számítógép, telefon, háztartási gépek korszerűsödése). Tanulmányi séta.
Ünnepek csoportosítása.	Ismerni az ünnepek tartalmát és jelentőségét. Aktív részvétel ünnepeken (műsor készítése, szerep vállalása, dekoráció készítése, az elkészült műsor, szereplés rögzítése, a felvétel megtekintése és véleményezése, hibák és a jól sikerült részek bírálata). Külsőségeiben és tartalmában is legyen képes ünnepelni.
Szokások, normák (öltözködés, terítés, történelmi-, naptárismeret).	Adott korokkal kapcsolatos jelmezek, jellegzetes tárgyak készítése, szerepjáték.

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT

A tantárgy célja, hogy az általános iskolában elsajátított ismeretekre építve megerősítse a tanulóknál a minél önállóbb életvitelhez szükséges életvezetési és háztartási ismereteket, rávezessen a környezet rendezésének, tisztán tartásának fontosságára, bővüljenek ismeretei a test védelmével, működésével, tisztán tartásával kapcsolatban, ismerje meg a családi és más együttélések esetében a kölcsönös támogatás lehetőségét. A tantárgy tanulása során a tanuló ismeretei rendszereződnek a testápolás, a személyes higiéné és a környezet tisztán tartásának fontossága témakörében. Nagy hangsúlyt helyez a tantárgy az esztétikus, praktikus megjelenés iránti igény kialakítására. A feladathelyzetekben és egyéb szabadidős tevékenységek végzésében törekszik a célszerűséget és kényelmet egyszerre szolgáló körülmények megteremtésében. A háztartási munkák ellátásához kapcsolódóan a tantárgy tanulása során egyre differenciáltabban megjelenik a lakás és az iskolai környezet által megkívánt megfelelő biztonság és óvatosság a gépek, berendezések használatában, a vegyszerek alkalmazásában. Kitérünk a balesetek megelőzése érdekében tett intézkedésekre és az esetlegesen bekövetkező balesetek esetén szükséges teendőkre. A tantárgy tanulásában nagy hangsúly helyeződik a segítségnyújtás különböző területeire, a csecsemő- és beteggondozásra és az idősek ellátására. A háztartási ismeretek keretében a tantárgy ráirányítja a figyelmet a háztartással kapcsolatos beszerzésekkel kapcsolatban a körültekintő tájékozódás, az igények ismeretében történő informálódás, a megfontolt választás és az esetleges panaszkezelés kérdéseinek fontosságára. Minden érintett területen kiemelten foglalkozik a mindennapi élet során kívánatos egészséges életmód szemléletének figyelembe vételével.

Oldaltörés

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők.	34	34
Háztartás	50	50
Gondozási feladatok	20	20
Vásárlás - Fogyasztóvédelem	25	25
Piktogramok értelmezése	15	15

9.-10. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A tantárgy tanulása során az erkölcsi nevelés területén egyre differenciáltabban érvényesül a mindennapi családi életben és munkatársi közösségekben szükséges másokra történő odafigyelés, együtt érző, empatikus magatartás, a mások szükség szerinti segítségének igénye. Önismeret és társas kultúra területén a testalkatához, tevékenységeihez illő megjelenéshez szükséges információk alapján fejlődik a tanulók énképe, önismerete. Társai visszajelzése lehetőséget ad önbizalmának, önértékelésének reális fejlődésére. A testi és lelki egészségre nevelés területén a személyes és környezeti higiéné iránti igény egyre erősebbé válik, tudatosan a betegségek megelőzésében és leküzdésében fontos tevékenységek rendszerességének szükségszerűsége. A felelősségvállalás területén a tanuló ismeretei bővülnek az együtt érző, segítőkész magatartás, az elfogadás vonatkozásában. A pedagógus felelőssége, hogy lehetőséget teremtsen az önkéntes segítségnyújtás igényének kialakulására, amely segíti a személyes fontosság megélését. A fenntarthatóság és környezettudatosság területét a tantárgy a fogyasztóvédelmi szokások és érdekvédelem megismertetésével támogatja. A gazdasági és pénzügyi nevelés folyamatában kiemelt szerepet játszik a tantárgy a vásárlói tervezés és tudatosság alakításával.

Összegzett tanulási eredmények a ciklus végére:

A tanuló képes

- a rendszeres testápolásra, környezetének, ruházatának rendben tartására,
- a háztartási és gondozási feladatok elvégzésére segítséggel (irányítással),
- a tisztító szerek takarékos és szakszerű használatára
- vásárlásainak megtervezésére,
- az árucikkeken található tájékoztató jelzések ismeretére és figyelembe vételére.

9. évfolyam

Témakör	Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők.	34 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Tudni, hogy az ápoltság, jó megjelenésért mit kell tennie. Egyszerű esetben önmagát ellátni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Tisztálkodással kapcsolatos eszközök. divat, modell, divattervező, márka korosztályok, korszakok, smink és ápoltság, borotválkozó eszközök. borotválkozás, áztatás, mosás, öblítés, teregetés, szájszag, testszag, dezodorálás, Az eddig használt fogalmak bővítése a nagytakarításra vonatkozóan.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Önkiszolgálás, testápolás, öltözködés fázisai, eszközei.	Testápolás. Egyszerű esetben önmagát ellátni.
Jó megjelenés, ápoltság.	Tudni, hogy az ápoltság, jó megjelenésért mit kell tennie. Beszélgetés az ápoltságról az eddig tanultak alapján (fürdőszobai berendezések és tisztálkodási szerek rendeltetésszerű használata). Hajápolás, kéz- és lábápolás.
Ruhaválogatás az évszaknak megfelelően.	A ruhadarabok csoportosítása és felsorolása megadott szempontok alapján.
Divat, a divat változásai.	Reális, megvalósítható igényt kialakítani az öltözködéssel kapcsolatban. Kultúrtörténeti ismeretét fejleszteni. Beszélgetés a divatról, milyen divatos ruhadarabok alkotják a mai fiatalok ruhatárát, a divat változásai. Régi és mai fényképek nézegetése, az ott látott alakok öltözetének megbeszélése. Beszélgetés a jó megjelenésű, jól öltözött emberről. Sminkelés. Szerepjáték – „Divatbemutató”
Saját ruhanemű gondozása, ruhajavítás.	Kiseb javítások elvégzése (pl. gombfelvarrás, fércelés, tűbefűzés, szegőöltés).
Irányítással a mosás előkészítése, mosóporok hatása, öblítés fázisai (zokni, zsebkendő, fehérnemű).	Irányítással előkészíteni a mosást, ismerni a mosószerek hatásait, az öblítés fázisait. Fehérnemű, zokni, zsebkendő kézi mosása
Személyes környezete gondozása.	Eddig tanult tevékenységek alapján a különböző helyiségek nagytakarításához szükséges munkafolyamatok gyakorlása.

Irányítással a terem, konyha, műhely kitakarítása a nagytakarítás műveleteinek alkalmazásával, eszközhasználat.	Alkalmazni a nagytakarítás műveleteit.
---	--

Témakör	Háztartás	50 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Kiválasztani és használni a munkának megfelelő eszközöket és gépeket. Munkát kitartóan végezni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Eddigi fogalmak használata, bővítése: szakácskönyv, hozzávalók, mértékek, mérőeszközök. maró anyag, fertőtlenítés, hőfok, éget, perzsel, gőzölés, kártevő, vegyszer		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Balesetvédelmi ismeretek, és a balesetek megelőzése.	Törekedni a balesetek-megelőzésére. Szerepjáték: balesetveszélyes helyzetek szimulálása, teendők baleset esetén. A már ismert tevékenységek gyakorlása, szükség szerinti alkalmazása.
Konyhai munkák: A konyha berendezése, a berendezések funkciója, rendeltetésszerű használata. Irányítással a megfelelő eszközök, konyhai gépek kiválasztása. Egyszerű ételek, saláták, édességek, sütemények készítése. Konyhai gépek szakszerű használatának módja (fokozódó önállósággal). Mikrohullámú készülék használata, ételmelegítés. A konyha tisztántartása, az élelmiszerek higiénikus kezelése.	Kiválasztani a munkának megfelelő eszközöket és gépeket. Önállóan teríteni, mosogatni, törölgetni, rendet rakni, a használt készülékek funkcióját és használatát ismerni. Ismerkedés a tűzhellyel, mosogatóval, hűtőszekrényvel, mikro- hullámú sütővel. Tárolás a konyhában (élelmiszer alapanyagok, edények). Tevékenység során eddig tanult kisgépek használata fokozott önállósággal (turmixgép, kenyérpíró, habverő, hámozó kés). A tisztaság fontossága, és ennek tudatosítása, tisztítószerek használatának szabályai (maró anyagok, fertőtlenítő szerek).
Fürdőszoba és toalett tisztántartása és rendeltetésszerű használata.	A tisztaság fontossága, és ennek tudatosítása, tisztítószerek használatának szabályai (maró anyagok, fertőtlenítő szerek). Képek, prospektusok, használati utasítások értelmezése.

	A balesetek elkerülésének fontossága.
Háztartási munkák: Mosogatás. Mosás. Szárítás (nagyobb terjedelmű, eltérő tulajdonságú ruhanemű). Vasalás. Ruhanemű tárolásának módja (védelem a portól, kártevőktől – ruhamoly).	Eddigi tevékenységek gyakorlása, szükség szerinti elemi alkalmazása. Egyszerűbb munkafolyamatok elvégzése, a biztonságos munkavégzés feltételei (mosáshoz ruhák szétválogatása, kézi- és gépi mosás, teregetés, hajtogatás, vasalás, víz hőmérséklet, vasaló hőmérséklete).
Textilmunkák. Varrás, hímzés, díszítő eljárások (gyöngyfűzés, kötés, horgolás) megismerése. Kisebb javítások elvégzése (gombfelvarrás, fércelés, tűbefűzés, szegőöltés).	Képek, prospektusok, használati utasítások gyűjtése, kézimunka megismerése, alapöltések, egyszerű munkafolyamatok megismerése, gyakorlása, kisebb darabok elkészítése. Adott munkát kitartóan végezni. Ruhaneműit kíméletesen használni és gondozni.
Dekoráció, alkalmi csomagolás, ünnepi készülődés a személyes megjelenésben és a környezetben.	Az alkalomnak megfelelő eszközök és anyagok változatos alkalmazása (farsangi, karácsonyi, iskolai rendezvény, születésnap, anyák napi ünneplés, vendéglátás.). Szabadidejét hasznosan eltölteni, az elkészült munkadarabnak örülni.

Témakör	Gondozási feladatok	20 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az elemi segítségnyújtás módjait ismerni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: lázcsillapítás, folyadékpótlás, nyugalom, egészséges napirend, alvás, pihenés, munka, sport, ájulás, görcs, roham, segélykérés, telefonálás, orvosi utasítás, látogatás, ápolás, rászorultság, gyógyszerekkel kapcsolatos ismeretek		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Teendők beteglátogatás során a kórházban, betegszobában, otthon.	Családjában beteget ápolni könnyebb betegség esetén. Cselekvéssorokat ismerni (elmondani), melyek a betegápolás során előfordulnak.
Csecsemőápolási ismeretek (fokozott figyelem, az utasítások betartása).	A csecsemők ápolását, gondozását megtanulni. Szerepjáték: csecsemőápolás (fürdetés, etetés, öltöztetés, sétáltatás).

Idősgondozással kapcsolatos feladatok.	Szituációs gyakorlatok: segítség kérése, telefonálás, társalgás különböző korosztályok tagjaival (viselkedés orvosi vizsgálat és kórházi látogatás során, látogatás idősök otthonában, ajándékozás, kedveskedés a gondozottaknak).
Teendők hirtelen rosszullét esetén (hányás, ájulás, vérzés, epilepsziás roham).	Félelmét leküzdeni.
Teendők baleset esetén.	Az elemi segítségnyújtás módjait ismerni. Beszélgetés, filmek megtekintése.
Az egészségügyi ellátórendszer megismerése.	Orvosi rendelők felkeresése, vizsgálatok, szűrések céljának tudatosítása, az egészség megőrzése is állandó odafigyelést igényel, teendők ennek megfelelően (védőoltás, szűrővizsgálatok, tüdőszűrés, vércukormérés).

Témakör	Vásárlás - Fogyasztóvédelem	25 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Vásárlásokat megtervezni a vágyak és a lehetőségek mérlegelésével. A fizetéssel kapcsolatos ismeretek bővítése. Szavatosság fogalmának értelmezése. Személyre szóló ajándékot készíteni (alkalom szerinti csomagolás, átadás).		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
A vásárlással, fizetéssel, viselkedéssel, közlekedéssel kapcsolatos fogalmak további bővítése. Tárolási fogalmak bővítése. szavatosság, dátum, jelzés,		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A konyhai tevékenységekhez szükséges áruk megvásárlása, fokozódó önállósággal.	Egyéni szint alapján egy vagy néhány dolgot önállóan vásárolni. Ismert üzletben egyéni vásárlás megbeszélés alapján lehetőleg önállóan (bevásárló lista, költségvetés).
Vásárlás közben figyelembe veendő szempontok tudatosítása.	A reklamáció, panasz lehetőségeinek megismerése. A vásárolt termékek praktikus, előrelátó szállítása.
Szavatosság az árucikkeken, eltarthatóság módja.	Körültekintően vásárolni. A szavatosság fogalmának értelmezése. Tárolás hűtőszekrényben (romlandó, eltartható). Jelzések megkeresése és értelmezése (összetétel, szavatosság, ár).
Eltérő árucikkek vásárlása.	Áruk megkeresése és a megfelelő kiválasztása a meglévő kínálatból valós helyzetben.

A vásárlás megtervezése, üzlet kiválasztása.	A fizetéssel kapcsolatos ismeretek bővítése. Cipő, ruhanemű, ajándék vásárlása (bevásárló lista, költségvetés, méret, célszerű szín, anyag kiválasztása), csomagolás.
Viselkedési formák alkalmazása, közlekedés.	Szerepjáték. Tanulmányi séta, vásárlás, különböző típusú üzletekben. A vásárlással, fizetéssel, viselkedéssel, közlekedéssel kapcsolatos fogalmak további bővítése (csarnok, piac, kisebb- és nagyobb bevásárló helyek, raktáruházak, prospektusok, szórólapok árai és a valóságos árukon lévő tájékoztatók, üzletház, raktár, éjjel- nappal nyitva, nyitva tartás, pénztár, polc, gondola, reklám, plakát, ár, számla, visszajáró, szatyor, nehezebb-könnyebb). Eligazodás az árucsoportok között, csoportosítás, válogatás.

Témakör	Piktogramok értelmezése	15 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Árucikkek jelzéseit összegyűjteni, értelmezni. A piktogramok jelzéseit megérteni, és tudatosítani, hogy az egészség megőrzése érdekében szükséges figyelembe venni (szavatosság, összetétel) azokat.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: mélyhűtött élelmiszer, levespor, ételízesítők, konzerv, csomagolóanyag. fém, üveg, kerámia, tűzhely, veszélyes, összetétel, alapanyag, természetes szál, műszál, kártevők, védelem, vegyszeres tisztítás, csomagolás, törékeny, üzembe helyezés, állítva szállítható, felirat, tábla, címke, jelzés, tilos, javasolt, szabályos használat, büntetés, maró anyag		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Élelmiszereken található jelek. Tisztítószerreken található jelek. Ruhaneműkön található jelzések. Tartós fogyasztási cikkeken található jelzések értelmezése (pl. szállítás módja, üzembe helyezés).	Jelzéseket és az azokban rejlő információkat felismerni. Figyelembe venni minél több ismert jelzést. Ismeretlen jelzésre rákérdezni, annak jelentését megismerni. A jelzéseket megfelelően csoportosítani.
A környezetben megtalálható rajzos utasítások és rövid feliratok értelmezése (utcai tájékoztató jelzések, postai, kórházi, gyógyszerári, játszótéri,	Egyszerű rajzos feladatlapot megoldani. Értelmezés, alkalmazás, gyűjtés magyarázat, csoportosítás. Tanulmányi sétán eltérő árucikkeken lévő jelzések megfigyelése, ismerős jelzések keresése, értelmezése.

különböző munkahelyi, szórakozóhelyekhez kapcsolódó).

Megadott jelzés megkeresése ismeretlen környezetben.

10.évfolyam

Témakör	Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők.	34 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Tudni, hogy az ápoltság, jó megjelenésért mit kell tennie. Egyszerű esetben önmagát ellátni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Tisztálkodással kapcsolatos eszközök. divat, modell, divattervező, márka korosztályok, korszakok, smink és ápoltság, borotválkozó eszközök. borotválkozás, áztatás, mosás, öblítés, teregetés, szájszag, testszag, dezodorálás, Az eddig használt fogalmak bővítése a nagytakarításra vonatkozóan.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Önkiszolgálás, testápolás, öltözködés fázisai, eszközei.	Testápolás. Egyszerű esetben önmagát ellátni.
Jó megjelenés, ápoltság.	Tudni, hogy az ápoltság, jó megjelenésért mit kell tennie. Beszélgetés az ápoltságról az eddig tanultak alapján (fürdőszobai berendezések és tisztálkodási szerek rendeltetésszerű használata). Hajápolás, kéz- és lábápolás.
Ruhaválogatás az évszaknak megfelelően.	A ruhadarabok csoportosítása és felsorolása megadott szempontok alapján.
Divat, a divat változásai.	Reális, megvalósítható igényt kialakítani az öltözködéssel kapcsolatban. Kultúrtörténeti ismeretét fejleszteni. Beszélgetés a divatról, milyen divatos ruhadarabok alkotják a mai fiatalok ruhatárát, a divat változásai. Régi és mai fényképek nézegetése, az ott látott alakok öltözetének megbeszélése. Beszélgetés a jó megjelenésű, jól öltözött emberről. Sminkelés. Szerepjáték – „Divatbemutató”
Saját ruhanemű gondozása, ruhajavítás.	Kisebbségi javítások elvégzése (pl. gombfelvarrás, fércelés, tűbefűzés, szegőöltés).
Irányítással a mosás előkészítése, mosóporok hatása, öblítés fázisai (zokni, zsebkendő, fehérnemű).	Irányítással előkészíteni a mosást, ismerni a mosószerek hatásait, az öblítés fázisait. Fehérnemű, zokni, zsebkendő kézi mosása
Személyes környezete gondozása.	Eddig tanult tevékenységek alapján a különböző helyiségek nagytakarításához szükséges munkafolyamatok gyakorlása.

Irányítással a terem, konyha, műhely kitakarítása a nagytakarítás műveleteinek alkalmazásával, eszközhasználat.	Alkalmazni a nagytakarítás műveleteit.
---	--

Témakör	Háztartás	50 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Kiválasztani és használni a munkának megfelelő eszközöket és gépeket. Munkát kitartóan végezni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Eddigi fogalmak használata, bővítése: szakácskönyv, hozzávalók, mértékek, mérőeszközök. maró anyag, fertőtlenítés, hőfok, éget, perzsel, gőzölés, kártevő, vegyszer		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Balesetvédelmi ismeretek, és a balesetek megelőzése.	Törekedni a balesetek-megelőzésére. Szerepjáték: balesetveszélyes helyzetek szimulálása, teendők baleset esetén. A már ismert tevékenységek gyakorlása, szükség szerinti alkalmazása.
Konyhai munkák: A konyha berendezése, a berendezések funkciója, rendeltetészerű használata. Irányítással a megfelelő eszközök, konyhai gépek kiválasztása. Egyszerű ételek, saláták, édességek, sütemények készítése. Konyhai gépek szakszerű használatának módja (fokozódó önállósággal). Mikrohullámú készülék használata, ételmelegítés. A konyha tisztántartása, az élelmiszerek higiénikus kezelése.	Kiválasztani a munkának megfelelő eszközöket és gépeket. Önállóan teríteni, mosogatni, törölgetni, rendet rakni, a használt készülékek funkcióját és használatát ismerni. Ismerkedés a tűzhellyel, mosogatóval, hűtőszekrényvel, mikro- hullámú sütővel. Tárolás a konyhában (élelmiszer alapanyagok, edények). Tevékenység során eddig tanult kisgépek használata fokozott önállósággal (turmixgép, kenyérpírító, habverő, hámozó kés). A tisztaság fontossága, és ennek tudatosítása, tisztítószerek használatának szabályai (maró anyagok, fertőtlenítő szerek).

Fürdőszoba és toalett tisztántartása és rendeltetésszerű használata.	A tisztaság fontossága, és ennek tudatosítása, tisztítószerek használatának szabályai (maró anyagok, fertőtlenítő szerek). Képek, prospektusok, használati utasítások értelmezése. A balesetek elkerülésének fontossága.
Háztartási munkák: Mosogatás. Mosás. Szárítás (nagyobb terjedelmű, eltérő tulajdonságú ruhanemű). Vasalás. Ruhanemű tárolásának módja (védelem a portól, kártevőktől – ruhamoly).	Eddigi tevékenységek gyakorlása, szükség szerinti elemi alkalmazása. Egyszerűbb munkafolyamatok elvégzése, a biztonságos munkavégzés feltételei (mosáshoz ruhák szétválogatása, kézi- és gépi mosás, teregetés, hajtogatás, vasalás, víz hőmérséklet, vasaló hőmérséklete).
Textilmunkák. Varrás, hímzés, díszítő eljárások (gyöngyfűzés, kötés, horgolás) megismerése. Kiseb javítások elvégzése (gombfelvarrás, fércelés, tűbefűzés, szegőöltés).	Képek, prospektusok, használati utasítások gyűjtése, kézimunka megismerése, alapöltések, egyszerű munkafolyamatok megismerése, gyakorlása, kisebb darabok elkészítése. Adott munkát kitartóan végezni. Ruhaneműit kíméletesen használni és gondozni.
Dekoráció, alkalmi csomagolás, ünnepi készülődés a személyes megjelenésben és a környezetben.	Az alkalomnak megfelelő eszközök és anyagok változatos alkalmazása (farsangi, karácsonyi, iskolai rendezvény, születésnapi, anyák napi ünneplés, vendéglátás.). Szabadidejét hasznosan eltölteni, az elkészült munkadarabnak örülni.

Témakör	Gondozási feladatok	20 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az elemi segítségnyújtás módjait ismerni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: lázcsillapítás, folyadékpótlás, nyugalom, egészséges napirend, alvás, pihenés, munka, sport, ájulás, görcs, roham, segélykérés, telefonálás, orvosi utasítás, látogatás, ápolás, rászorultság, gyógyszerekkel kapcsolatos ismeretek		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Teendők beteglátogatás során a kórházban, betegszobában, otthon.	Családjában beteget ápolni könnyebb betegség esetén. Cselekvéssorokat ismerni (elmondani), melyek a betegápolás során előfordulnak.

Csecsemőápolási ismeretek (fokozott figyelem, az utasítások betartása).	A csecsemők ápolását, gondozását megtanulni. Szerepjáték: csecsemőápolás (fürdetés, etetés, öltöztetés, sétáltatás).
Idősgondozással kapcsolatos feladatok.	Szituációs gyakorlatok: segítség kérése, telefonálás, társalgás különböző korosztályok tagjaival (viselkedés orvosi vizsgálat és kórházi látogatás során, látogatás idősek otthonában, ajándékozás, kedveskedés a gondozottaknak).
Teendők hirtelen rosszullét esetén (hányás, ájulás, vérzés, epilepsziás roham).	Félelmét leküzdeni.
Teendők baleset esetén.	Az elemi segítségnyújtás módjait ismerni. Beszélgetés, filmek megtekintése.
Az egészségügyi ellátórendszer megismerése.	Orvosi rendelők felkeresése, vizsgálatok, szűrések céljának tudatosítása, az egészség megőrzése is állandó odafigyelést igényel, teendők ennek megfelelően (védőoltás, szűrővizsgálatok, tüdőszűrés, vércukormérés).

Témakör	Vásárlás - Fogyasztóvédelem	25 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Vásárlásokat megtervezni a vágyak és a lehetőségek mérlegelésével. A fizetéssel kapcsolatos ismeretek bővítése. Szavatosság fogalmának értelmezése. Személyre szóló ajándékot készíteni (alkalom szerinti csomagolás, átadás).		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: A vásárlással, fizetéssel, viselkedéssel, közlekedéssel kapcsolatos fogalmak további bővítése. Tárolási fogalmak bővítése. szavatosság, dátum, jelzés,		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A konyhai tevékenységekhez szükséges áruk megvásárlása, fokozódó önállósággal.	Egyéni szint alapján egy vagy néhány dolgot önállóan vásárolni. Ismert üzletben egyéni vásárlás megbeszélés alapján lehetőleg önállóan (bevásárló lista, költségvetés).
Vásárlás közben figyelembe veendő szempontok tudatosítása.	A reklamáció, panasz lehetőségeinek megismerése. A vásárolt termékek praktikus, előrelátó szállítása.
Szavatosság az árucikkeken, eltarthatóság módja.	Körültekintően vásárolni. A szavatosság fogalmának értelmezése. Tárolás hűtőszekrényben (romlandó, eltartható). Jelzések megkeresése és értelmezése (összetétel, szavatosság, ár).

Eltérő árucikkek vásárlása.	Áruk megkeresése és a megfelelő kiválasztása a meglévő kínálatból valós helyzetben.
A vásárlás megtervezése, üzlet kiválasztása.	A fizetéssel kapcsolatos ismeretek bővítése. Cipő, ruhanemű, ajándék vásárlása (bevásárló lista, költségvetés, méret, célszerű szín, anyag kiválasztása), csomagolás.
Viselkedési formák alkalmazása, közlekedés.	Szerepjáték. Tanulmányi séta, vásárlás, különböző típusú üzletekben. A vásárlással, fizetéssel, viselkedéssel, közlekedéssel kapcsolatos fogalmak további bővítése (csarnok, piac, kisebb- és nagyobb bevásárló helyek, raktáráruházak, prospektusok, szórólapok árai és a valóságos árukon lévő tájékoztatók, üzletház, raktár, éjjel- nappal nyitva, nyitva tartás, pénztár, polc, gondola, reklám, plakát, ár, számla, visszajáró, szatyor, nehezebb-könnyebb). Eligazodás az árucsoportok között, csoportosítás, válogatás.

Témakör	Piktogramok értelmezése	15 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Árucikkek jelzéseit összegyűjteni, értelmezni. A piktogramok jelzéseit megérteni, és tudatosítani, hogy az egészség megőrzése érdekében szükséges figyelembe venni (szavatosság, összetétel) azokat.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: mélyhűtött élelmiszer, levespor, ételízesítők, konzerv, csomagolóanyag. fém, üveg, kerámia, tűzhely, veszélyes, összetétel, alapanyag, természetes szál, műszál, kártevők, védelem, vegyszeres tisztítás, csomagolás, törékeny, üzembe helyezés, állítva szállítható, felirat, tábla, címke, jelzés, tilos, javasolt, szabályos használat, büntetés, maró anyag		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Élelmiszereken található jelek. Tisztítószerreken található jelek. Ruhaneműkön található jelzések. Tartós fogyasztási cikkeken található jelzések értelmezése (pl. szállítás módja, üzembe helyezés).	Jelzéseket és az azokban rejlő információkat felismerni. Figyelembe venni minél több ismert jelzést. Ismeretlen jelzésre rákérdezni, annak jelentését megismerni. A jelzéseket megfelelően csoportosítani.
A környezetben megtalálható rajzos utasítások és rövid feliratok értelmezése	Egyszerű rajzos feladatlapot megoldani. Értelmezés, alkalmazás, gyűjtés magyarázat, csoportosítás.

(utcai tájékoztató jelzések, postai, kórházi, gyógyszertári, játszótéri, különböző munkahelyi, szórakozóhelyekhez kapcsolódó).

Tanulmányi sétán eltérő árucikkeken lévő jelzések megfigyelése, ismerős jelzések keresése, értelmezése.
Megadott jelzés megkeresése ismeretlen környezetben.

KÖRNYEZET- ÉS EGÉSZSÉGVÉDELEM

A tantárgy kiemelten foglalkozik az egészséges életmód témakörével, a felnőtt élet legfontosabb természetes testi, lelki folyamataival, a kulturált megjelenés, ápoltság és egészségmegtartás fontosságával. A tantárgy tanítása során különösen hangsúlyos az élő és élettelen természeti környezet összefüggéseinek, folyamatainak elmélyítése, kapcsolatának dinamikája az emberi környezettel. A tantárgy tanítása során eléri, hogy a tanulók felismerjék mindennapi életükben az élő és élettelen környezet hatásait szervezetükre, feladataikra, munkájukra.

A tantárgy nagy szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén a természetben és az emberi létezésben előforduló másság megismerésében, elfogadásában.

Önismeret és társas kultúra fejlesztési területen az egészséges lelki egyensúly megtartásában fontos szerepet játszó érzelmi, hangulati jelek felismerésében, kontrolljának alakításában.

Testi és lelki egészségre nevelés területén támogatja a tanuló egészséges életmódra törekvését, amely alapját képezi a kiegyensúlyozott felnőtt életnek és megteremti a káros szenvedélyek kerülésének tudatosulását

A fenntarthatóság és környezettudatosság fejlesztési terület ismeretei bővülnek az élő és élettelen természet szépségeinek és egyensúlyának megismerése közben, amely hangsúlyozza az önálló élettér kialakításának és megóvásának igényét.

A tanulók az anyanyelvi kompetenciaterületen önmaguk és környezetük megfigyelésével fejlődnek a szervezetet érő külső és belső hatások, igények megfogalmazásában, jelzésében.

A természettudományos és technikai kompetenciaterületen mélyülnek a tanulók ismeretei a gyakorlatias természettudományos, különösen a mindennapi háztartásban vagy egyszerű munkavégzésben fontos jelenségek körében.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén a tanuló nyitottá válik az őt körül vevő környezet szépségeinek befogadására.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Az emberi test	40	40

Egészségmegőrzés - Egészséges életmód	25	25
Élő természet – Élőlények és környezetük	25	25
Élettelen környezet –.környezeti ártalmak	18	18

9.-10. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A környezet- és egészségvédelem tantárgy célja az általános iskolában elsajátított ismeretek koncepcionális folytatásaként tovább mélyíteni a tanulók ismereteit az emberi szervezet működésével kapcsolatban. A tanulók fokozatosan, egyre önállóbban figyelik meg és értékelik testük működését, felismerik az egészségre káros, veszélyes helyzeteket, védik egészségüket és ismerik a betegség esetén követendő magatartásformákat.

Összegzett tanulási eredmények a ciklus végére:

A tanuló ismeri

- az emberi test felépítését, működését, az egészségmegőrzés módját és szükségességét,
- az egészséges táplálkozás és az egészséges életmód jelentőségét,
- alapszinten a háztartásokban és az élet egyéb területein a víz szerepét és a természet erőit, hatását,
- a természetvédelem alapjait,
- a tiszta, egészséges környezet megteremtése érdekében szükséges teendőket.

9. évfolyam

Témakör	Az emberi test	25 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Felismerni, (magán) megmutatni testrészeit, segítséggel a tanult belső szervek helyét. A betegséggel szembeni félelmet leküzdeni. Felnőttekhez, orvosához bizalommal fordulni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
fej, törzs, végtagok, tüdő, szív, gyomor, belek, végbél, koponya, gerincoszlop, arckoponya, gerinc, csigolya, agykoponya, borda, végtag, csontok, izomszív, vérkeringés, alacsony és magas vérnyomás, tüdő, légzés, táplálkozás, emésztés, vesék, húgyhólyag, vizelet, méregtelenítés, agy, szem (látás), szemüveg, fül (hallás), hallókészülék, orr (szaglás) veszélyhelyzetek (füst). Magzat, magzatvíz, embrió, újszülött, csecsemő, fogalmak és a felmerülő megnevezések. Betegségek megnevezése, terápiák megnevezése. Orvosi vizsgálattal kapcsolatos fogalmak, eszközök, eljárások megnevezése. Gyógyszerezéssel kapcsolatos megnevezések és fogalmak (kapszula, kúp, tableta, injekció, mérgező, veszélyes, adagolás), vérzéscsillapítás, elsősegély, veszélyes – veszélytelen – biztonságos,		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Testrészeink.	Megnevezni és megmutatni érzékszerveit, azok kíméletes használatát, a segédeszközök megfelelő alkalmazását. Három fő testrész megnevezése, bemutatása. A csontváz, izom, tüdő, szív, gyomor felismerése.
Testünk vázrendszere, a gerinc. Testünk izomrendszere.	Kérdésre kiválasztani és megnevezni a kért csontot (csigolya, borda), megmutatni magán a főbb izmokat. Csontvázon a koponya, gerincoszlop, bordák és végtagcsontok bemutatása. A gerinc megkeresése a csontvázon, egy csigolya megmutatása külön. A tanult főbb izmok megmutatása először szemléltetőeszközön, majd saját magán.
Belső szerveink.	Felismerni magán a testrészeket, segítséggel a tanult belső szerveket.
A szív.	Megmutatni magán a szívét, a vérnyomásmérőt ismerni, a vérnyomásmérést eltűnni.
A tüdő.	Ismerni, hogy a tüdő a mellkasban foglal helyet, a tüdőszűrésen szükség szerint részt venni. Beszélgetés a levegő útjáról (a dohányzás káros hatása).

Az emésztőrendszer.	Beszélgetés a táplálék útvjáról és az emésztésről. Segítséggel feleleveníteni a táplálék útját.
A kiválasztás.	A vesék, húgyhólyag, vizelet szerepét (méregtelenítés) megérteni. A vesék és a húgyhólyag bemutatása szemléltető figurán (ábrán)
Az agy a gondolkodás szerve.	Ismerni, hogy az agy a koponyában van, sportolás közben a fejet óvni kell. Beszélgetés az agyról (gondolkodás szerve).
Érzékszerveink és védelmük.	Beszélgetés az érzékszervekről, és azok védelméről (a segédeszközök funkciója, használata, karbantartása – szemüveg, hallókészülék, fogpótlás). Játékos gyakorlatok a fül, illetve szem kiiktatásával.
Az emberi test változásai az idő múlásával (méhen belüli élet a születésig, életkorszakok szerinti változások újszülött, csecsemő, kisgyermek, kamaszkor, fiatal felnőtt,időskor).	A testen megjelenő állandó változást tudomásul venni. A különböző életkori szakaszok jellemzői, a sebezhetőség, és segítségre szorulás hangsúlyozása: - csecsemő tehetetlen, táplálásra, állandó törődésre szorul, - iskoláskor tanulás, edzett test, fokozódó terhelés, - felnőttkor: munkabírás, gondoskodás a családról és önmagáról, - öregkor ellátást, törődést igényel.
Betegségek (gyermekkori fertőző betegségek, szervi betegségek pl. vérnyomás, gyomorbetegség, cukorbetegség stb.)	A tanult ismeretek rendszerezése. Könyvek, szórólapok beszerzése, tanulmányozása a betegségekről, tünetek megbeszélése, emlékek felidézése saját betegségről.
Orvosi ellátás rendszere, körzeti – szakorvosi – kórházi betegellátás.	Az orvosi beavatkozással szembeni félelmet leküzdeni. Orvosi rendelőkben tanulmányi séta, eszközök megtekintése, kipróbálása (vérnyomásmérés, vércukor vizsgálat, tüdőszűrés).
Gyógyszerek szerepe. A gyógyszerek haszna és veszélyei. Az öngyógyszerezés elkerülése, gyógyszerek tárolása.	Tudni, hogy a gyógyszereket csak az orvosi és gyógyszerészi utasításnak megfelelően szabad bevenni (mennyiségi és időbeli utasítások).
Balesetvédelem – balesetek elkerülése – teendők balesetek esetén, elsősegélynyújtás, sebkötözés. Orvosi ügyelet, mentőkocsi. Veszélyes helyzetek elkerülése. Biztonságos sportolás és munka.	Ismerni a balesetveszélyes helyzeteket, és tudatosan kerülni azokat. Tudni, hogy a szükséges odafordulás, segítségnyújtás természetes és ez kötelességünk. Munkahelyi, játszótéri, háztartási és közlekedési balesetek bemutatása, példák saját tapasztalatból, ill. filmek. Szerepjáték (orvosi vizsgálat, panasz megfogalmazása, baleset, telefonálás, teendők baleset esetén).

Témakör	Egészségmegőrzés - Egészséges életmód	36 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Tudatosítani, hogy a testi tulajdonságok változása természetes. Az egészség megőrzése érdekében a helyes táplálkozást és a kapcsolatos ismereteket, teendőket kívánatos szem előtt tartani.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
fertőzés, tünet, védőoltás, menstruáció (és a témával kapcsolatos fogalmak), tisztálkodás, kozmetikumok, pattanás, bőrápolás, arcszesz, sampon, fogkefe (krém), fodrász, körömolló, reszelő, étrend, zsírszegény táplálkozás, édesség, elhízás, edzőterem, testmozgás, diéta, dohányzás, alkoholfogyasztás, kábítószer, gyógyszer, recept, gyógyszertár, patika, zöldség-gyümölcs, piac, csarnok, zöldséges, főzelék, nyers, párolt, süttött, főzött, vitamin, friss tej, tartós tej, hús, felvágott, nyers, főtt, sült, füstölt, friss hús, tartósítás, szavatosság, romlott, cukorbetegség, örömforrás, mértékletesség, étvágy, étvágytalanság, hízásra való hajlam, helyes táplálkozás, megelőzés, tartósítószer, konzerv allergia, természetes tartósító anyagok, természetes konzerválás,		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A fertőző betegségek tünetei, megelőzés, kezelés, gyógyítás.	Tudni, hogy a fertőző betegségek bizonyos tünetekkel járhatnak. Beszélgetés az eddig tanult fertőző betegségekről s azok tüneteiről (láz, kiütés, hányás).
Serdülőkori változások: nemek közti különbségek. Lányok (havi ciklus), fiúk (nemi érése).	Tudni, hogy a menstruáció természetes folyamat és ilyenkor még nagyobb gondot kell fordítani a tisztálkodásra. Beszélgetés: - a női és férfi test különbségéről, - női nem, hím nem (a nemek közötti eltérések), hormonális változások. A felnőtt kor, testünk változásai.
Lelki változások.	Beszélgetés az érzékenységről, sértődékenységről, hirtelen támadt haragról (összefüggések megtalálása a táplálkozás, a hangulat, a közérzet között). Szerepjáték.
Testápolás	Megismerni a legszükségesebb kozmetikumokat, és megtanulni azok helyes használatát.
Testi higiénia (pattanásos bőr, hajzsírosodás). Fog és szájápolás. Hajápolás. Körömápolás- a körömvágás veszélyei. (Észrevenni, ha rendezetlen a körme és segítséget kérni körme levágásához.)	Az ápolts külső feltétele az ápolts fogazat, a frissen mosott, szépen megfésült haj (bőrünk, hajunk megfigyelése, figyelemfelhívás az ápolásra). Látogatás illatszerboltban, fodrásznál, kozmetikai szalonban. Serdülőkori, kamaszkori tisztálkodási szokások felsorolása. Testápoló szerek felismerése, kiválasztása. Képek válogatása, csoportosítása külső megjelenés szerint (ideális alkat, kövér, beteg, sovány), életmód szerint (kirándul, sportol, heverészik).

	Magát és csoporttársait testalkat szempontjából jellemezni.
A táplálkozás és a mozgáskultúra hatása az egészségre.	Fényképek válogatása, csoportosítása külső megjelenés szerint (ideális alkat, kövér, beteg, sovány), életmód szerint (kirándul, sportol, heverészik).
Táplálkozás - zöldség és gyümölcsfogyasztás.	Látogatás csarnokban, piacon, gyümölcs, zöldség csoportosítása a vitamin, hasznos tápanyagtartalom és felhasználási módok alapján.
Táplálkozás - tejtermékek.	Tejtermékek felismerése és megnevezése gyakorlatban az árusító helyen, felhasználási módok, a fogyasztás előnyei, a termékekben lévő pozitív tartalom miatt.
Táplálkozás - húsfogyasztás.	Húsárak felsorolása (miből készül, húsfeldolgozás, konyhai elkészítés), a különböző húsféleségekre jellemző tulajdonságok (csirkehús – könnyű, nem hizlal, zsíros sertéshús – vigyázni kell, mert túlzott fogyasztása káros az egészségre stb.) csoportosítása. Szavatosság, elkészítési módok.
Táplálkozás - édességek.	Beszélgetés az édességek fajtáiról, előnyeikről, hátrányaikról (hízás, fogszuvasodás).
Elhízás – diéta. Testedzés.	Beszélgetés az elhízásról, gyomorrontásról. Az eddig tanultak átisméltése, étrend készítése. Az elhízás elleni gyógymódok felsorolása.
Táplálkozási szokások. Küzdjünk az elhízás ellen diétával és testmozgással.	Ismerni, hogy a jó étrend a „mindenből egy keveset” elven alapul. Irányítással összeállítani korosztályának megfelelő, tápláló, egészséges heti étrendet (reggeli, ebéd, vacsora). Kedvenc ételek hozzávalói, elkészítési módja, ételreceptek (táplálkozási zavarok).
Káros szenvedélyek (dohányzás, alkohol, bódító hatású szerek, játékfüggőség, testképzavarok) kialakulásának megelőzése.	Ismerni, hogy a szenvedélybetegség nemcsak saját magukat a betegeket, hanem a környezetét is tönkreteszi. Beszélgetés a dohányzás, alkohol, kábítószer hatásairól, a túlzott gyógyszerfogyasztásról, és azok következményeiről.
Gyógyszerek kettős hatása, a túlzott gyógyszerfogyasztás hátrányai.	Séta gyógyszertárban, gyógynövényüzletben. Plakátok, szórólapok, tájékoztató füzetek gyűjtése adott témával kapcsolatban.
A gyógyszerek megfelelő tárolása (szavatosság, zárható tárolóhely).	Tudni, hogy a gyógyszereket az előírásnak megfelelően kell tárolni és alkalmazni.
Élelmiszerekben lévő tartósítószer (érzékenység feltárása, tudatosítása – liszt-, tejérzékenység).	Beszélgetés a tartósítószerrel, mint veszélyforrással (tartósítószer-allergia).

Egészségünkre veszélyes anyagok tudatos kerülése.	Tudni, hogy vannak szervezetünkre veszélyes anyagok, melyek fogyasztását kerülni kell.
---	--

Témakör	Élő természet– Élőlények és környezetük	22 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Ismerni a növények és állatok élőhelyeit, táplálkozását, hasznát. Felelősséget érezni a gondozására bízott növényekért, állatokért.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
bőrszín, arcberendezés, növényevő, húsevő, hasznos, kártevő, mérgező, tápláléklánc, Nemzeti park, állatvédelem, állatorvos, felelősség, veszély, védőoltás,		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Növények, állatok, emberek jellemző tulajdonságai (földrészeken élő emberek bőrszín és arcforma alapján különböznek csak tőlünk).	Fotóalbumok, videók, TV műsorok megtekintése megfigyelési szempontok adásával a tapasztalatok megbeszélése, következtetések levonása.
A környezet hatása az élőlényekre, összefüggések felfedezése.	Tanulmányi séták (állatkert, erdő, park, kertészet, botanikus kert, a vadas park, állatkereskedés, tanya, házi kert).
Szárazföldi-, vízi életmód (édesvízi – sósvízi) növények és állatok legfontosabb jellemzői az életmód alapján.	A természet sokszínűségéről ismereteket szerezni. Csoportosítás, rendszerezés, következtetés: pl. szárazföldi tüdővel lélegzik, vízi: kopolyúval lélegzik, a tápláléknak megfelelő fogazat, csőr alakult ki, a táplálékszerzéshez szükséges alkat pl. zsiráfnek hosszú a nyaka, magasról kell a táplálékot legelni, vízi állatok bőre síkos, hogy az úszás könnyebb legyen stb.
A föld tájainak növényei, állatai, sarkvidék, hegyvidék, sivatag, őserdő, stb.	Tájékozódni a tanult ismeretek alapján kis segítséggel a térképen, könyvekben. Tájak és jellegzetes élőlények (összefüggés az éghajlat és a növény- és állatvilág között).
Növények és állatok tartásának szabályai (hobby állatok).	Felelősséget érezni a gondozására bízott növényekért és állatokért. Személyes beszámolók a házi kedvencek tartásáról.
Az ember szerepe az élő természet megóvásában.	Lehetőségei szerint óvni környezetét élővilágát.
Az élő természetről tanult ismeretek rendszerezése.	Tanulmányi séta és kirándulás a szűkebb lakóhely és az ország eltérő adottságú tájain (pl. hegyvidék, síkság, ipari, ill. mezőgazdasági területek).

	<p>A tapasztalatok rendszerezése.</p> <p>Képek készítése, gyűjtése adott témákra, az élmények megjelenítése (rajzok, festmények, tablók).</p> <p>Rajzos írásos és egyéb alkotás „élménybeszámoló” készítése élmények alapján (képes albumok), adott szempontok szerinti csoportosítások, képrendezések, tablók készítése.</p>
Összefüggések felismerése, következtetések levonása.	Tájékozottság a növények és állatok élőhelyei, táplálkozása, haszna körében, segítséggel következtetéseket levonni a növények, állatok életmódja alapján.
A környezet és az élőlények egymásra gyakorolt hatása.	Beszélgetés, csoportosítás, válogatás.
Tápláléklánc.	Változatos táplálkozás szükségességét megérteni. Képes „tápláléklánc” összeállítása. Anyaggyűjtés, beszélgetés, csoportosítás, válogatás.
Az ember környezetre gyakorolt hatása. Környezetvédelem. Védett környezet. Nemzeti parkok. Környezetvédő programok.	Feladatlapok megoldása. Fotóalbumok, videók, TV műsorok megtekintése megfigyelési szempontok adásával a tapasztalatok megbeszélése, következtetések levonása.

Témakör	Élettelen környezet – környezeti ártalmak	25 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A tisztaságra vigyázni, környezetének védelmét, szépítését megtanulni. Alapszinten ismerni a víz szerepét a háztartásban és az élet egyéb területein. Környezetében tisztaságot és rendet tartani.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: víz, árvíz, szellő, szél, orkán, szélvész, hurrikán, katasztrófa, földrengésjelző, földrengés, vulkán, láva, tűzhányó, környezetvédelem, tiszta (íható) víz, ásványvíz, esővíz, ipari víz, szennyvíz, tiszta levegő, friss és használt levegő, szellőztetés, légkondicionálás, mezőgazdaság, aszály, öntözés, árvíz, hóolvadás, jégeső, tűz, ősemlék, kemence, kályha, tábortűz, tűzvész, tűzoltás, tűzvédelem, karácsonyfa tűz, elektromos tűz. Természeti katasztrófák: földrengés, árvíz, tornádó, tájfun, lavina, erdőtűz, ciklon, szélvihar, villámcsapás, aszály, éhínség, Ember által okozott: vegyi katasztrófa, atomkatasztrófa, tűzvesztek, természeti katasztrófák, óvintézkedések. Légszennyeződés, gőz, gáz, pára. Környezetvédelem, zöldek, aktivisták, tüntetés. Hulladékok csoportosítása, hulladék újrahasznosítása, papír, fém, műanyag alapú hulladékok.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
------------------	----------------------------------

A természet erői: víz, szél, tűz.	<p>A víz éltető és romboló hatásait ismerni.</p> <p>Tudni, hogy a szélnek különböző fokozatai vannak, ez lehet romboló és az embert segítő erő.</p> <p>Ismerni és elmondani, hogy milyen szabályokat kell betartani a háztartásban keletkező tűz megelőzésére.</p> <p>Beszélgetés képek alapján a víz szerepéről, veszélyeiről életünkben (körforgás- rajzos feladatlap kitöltése).</p> <p>Felolvasás vagy beszélgetés kapcsán a tűz kultúrtörténeti vonatkozásainak meghallgatása.</p> <p>Tankönyv képeinek értelmezése.</p> <p>Beszélgetés a szellő – szél – orkán - szélvész különbségeiről.</p>
Természeti katasztrófák, földrengés, vulkánok.	<p>Tudni, hogy vannak elemi csapások, amikkel szemben tehetetlen az ember, és vannak olyanok, aminek saját maga az okozója.</p> <p>Ismerni, hogy vannak a világnak olyan pontjai, ahol gyakoriak a földrengések, vulkánok.</p> <p>Beszélgetés a természeti katasztrófákról, a földrengés lényegének alapszintű bemutatása.</p> <p>Egy tűzhányó bemutatása képről, elemi szintű magyarázattal kísérve.</p>
Küzdelem a természet erői ellen.	<p>Beszélgetés a természeti és az ember által okozott katasztrófákról.</p> <p>A tankönyv képeinek értelmezése.</p> <p>Biztonsági intézkedések a természeti katasztrófák elkerülése érdekében.</p>
Tiszta víz (ivóvíz – szennyezett víz, a szennyezett víz fogyasztásának veszélyessége).	<p>Az iható és nem iható vízre vonatkozó feliratokat, ábrázolásokat (az „ivóvíz” és a” nem ivóvíz” jelző feliratokat felismerni) és a kapcsolatos teendőket ismerni.</p> <p>Tankönyvi ábrák segítségével a tiszta víz kritériumainak megállapítása.</p>
Tiszta levegő (légszennyezők – megelőzés).	<p>Észrevenni az elhasználódott levegőt, és megtanulni a szellőztetést.</p> <p>Levegőzésre alkalmas helyeket és a közelben lévő kirándulóhelyeket ismerni lakóhelyén.</p> <p>Tankönyvi ábrák segítségével a tiszta levegő ismérveinek felsorolása.</p>
Tiszta környezetünk.	<p>Megtanulni szűkebb- és tágabb környezetében tisztaságot, rendet tartani.</p> <p>Beszélgetés, tabló készítése a víz, a levegő tisztán tartásáról, a szennyezés káros hatásairól.</p>
Szelektív hulladékgyűjtés- veszélyes hulladékok.	<p>Környezetében lévő fűtőberendezés, háztartási gépek rendeltetésszerű, balesetmentes, környezetkímélő használatát elsajátítani.</p>

	A szelektív hulladékgyűjtés szabályait és annak fontosságát ismerni. Hulladékok csoportosítása. Beszélgetés a környezetünk tisztábbá tételéről, gyakorlati megfigyelés az iskolában, szemétszedés.
Hulladék újrahasznosítás.	Néhány példa említése az újra felhasznált hulladék feldolgozására. Példák ismertetése az újra felhasznált hulladék feldolgozására, képek, termékek gyűjtése.

10.évfolyam

Témakör	Az emberi test	25 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Felismerni, (magán) megmutatni testrészeit, segítséggel a tanult belső szervek helyét. A betegséggel szembeni félelmet leküzdeni. Felnőttekhez, orvosához bizalommal fordulni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
fej, törzs, végtagok, tüdő, szív, gyomor, belek, végbél, koponya, gerincoszlop, arckoponya, gerinc, csigolya, agykoponya, borda, végtag, csontok, izomszív, vérkeringés, alacsony és magas vérnyomás, tüdő, légzés, táplálkozás, emésztés, vesék, húgyhólyag, vizelet, méregtelenítés, agy, szem (látás), szemüveg, fül (hallás), hallókészülék, orr (szaglás) veszélyhelyzetek (füst). Magzat, magzatvíz, embrió, újszülött, csecsemő, fogalmak és a felmerülő megnevezések. Betegségek megnevezése, terápiák megnevezése. Orvosi vizsgálattal kapcsolatos fogalmak, eszközök, eljárások megnevezése. Gyógyszerezéssel kapcsolatos megnevezések és fogalmak (kapszula, kúp, tableta, injekció, mérgező, veszélyes, adagolás), vérzéscsillapítás, elsősegély, veszélyes – veszélytelen – biztonságos,		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Testrészeink.	Megnevezni és megmutatni érzékszerveit, azok kíméletes használatát, a segédeszközök megfelelő alkalmazását. Három fő testrész megnevezése, bemutatása. A csontváz, izom, tüdő, szív, gyomor felismerése.
Testünk vázrendszere, a gerinc. Testünk izomrendszere.	Kérdésre kiválasztani és megnevezni a kért csontot (csigolya, borda), megmutatni magán a főbb izmokat. Csontvázon a koponya, gerincoszlop, bordák és végtagcsontok bemutatása. A gerinc megkeresése a csontvázon, egy csigolya megmutatása külön. A tanult főbb izmok megmutatása először szemléltetőeszközön, majd saját magán.

Belső szerveink.	Felismerni magán a testrészeket, segítséggel a tanult belső szerveket.
A szív.	Megmutatni magán a szívét, a vérnyomásmérőt ismerni, a vérnyomásmérést eltűrni.
A tüdő.	Ismerni, hogy a tüdő a mellkasban foglal helyet, a tüdőszűrésen szükség szerint részt venni. Beszélgetés a levegő útjáról (a dohányzás káros hatása).
Az emésztőrendszer.	Beszélgetés a táplálék útjáról és az emésztésről. Segítséggel feleleveníteni a táplálék útját.
A kiválasztás.	A vesék, húgyhólyag, vizelet szerepét (méregtelenítés) megérteni. A vesék és a húgyhólyag bemutatása szemléltető figurán (ábrán)
Az agy a gondolkodás szerve.	Ismerni, hogy az agy a koponyában van, sportolás közben a fejet óvni kell. Beszélgetés az agyról (gondolkodás szerve).
Érzékszerveink és védelmük.	Beszélgetés az érzékszervekről, és azok védelméről (a segédeszközök funkciója, használata, karbantartása – szemüveg, hallókészülék, fogpótlás). Játékos gyakorlatok a fül, illetve szem kiiktatásával.
Az emberi test változásai az idő múlásával (méhen belüli élet a születésig, életkorszakok szerinti változások újszülött, csecsemő, kisgyermek, kamaszkor, fiatal felnőtt,időskor).	A testen megjelenő állandó változást tudomásul venni. A különböző életkori szakaszok jellemzői, a sebezhetőség, és segítségre szorulás hangsúlyozása: - csecsemő tehetetlen, táplálásra, állandó törődésre szorul, - iskoláskor tanulás, edzett test, fokozódó terhelés, - felnőttkor: munkabírás, gondoskodás a családról és önmagáról, - öregkor ellátást, törődést igényel.
Betegségek (gyermekkori fertőző betegségek, szervi betegségek pl. vérnyomás, gyomorbetegség, cukorbetegség stb.)	A tanult ismeretek rendszerezése. Könyvek, szórólapok beszerzése, tanulmányozása a betegségekről, tünetek megbeszélése, emlékek felidézése saját betegségről.
Orvosi ellátás rendszere, körzeti – szakorvosi – kórházi betegellátás.	Az orvosi beavatkozással szembeni félelmet leküzdeni. Orvosi rendelőkben tanulmányi séta, eszközök megtekintése, kipróbálása (vérnyomásmérés, vércukor vizsgálat, tüdőszűrés).
Gyógyszerek szerepe. A gyógyszerek haszna és veszélyei. Az öngyógyszerezés elkerülése, gyógyszerek tárolása.	Tudni, hogy a gyógyszereket csak az orvosi és gyógyszerészeti utasításnak megfelelően szabad bevenni (mennyiségi és időbeli utasítások).

Balesetvédelem – balesetek elkerülése – teendők balesetek esetén, elsősegélynyújtás, sebkötözés. Orvosi ügyelet, mentőkocsi. Veszélyes helyzetek elkerülése. Biztonságos sportolás és munka.	Ismerni a balesetveszélyes helyzeteket, és tudatosan kerülni azokat. Tudni, hogy a szükséges odafordulás, segítségnyújtás természetes és ez kötelességünk. Munkahelyi, játszótéri, háztartási és közlekedési balesetek bemutatása, példák saját tapasztalatból, ill. filmek. Szerepjáték (orvosi vizsgálat, panasz megfogalmazása, baleset, telefonálás, teendők baleset esetén).
--	---

Témakör	Egészségmegőrzés - Egészséges életmód	36 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Tudatosítani, hogy a testi tulajdonságok változása természetes. Az egészség megőrzése érdekében a helyes táplálkozást és a kapcsolatos ismereteket, teendőket kívánatos szem előtt tartani.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
fertőzés, tünet, védőoltás, menstruáció (és a témával kapcsolatos fogalmak), tisztálkodás, kozmetikumok, pattanás, bőrápolás, arcszesz, sampon, fogkefe (krém), fodrász, körömmolló, reszelő, étrend, zsírszegény táplálkozás, édesség, elhízás, edzőterem, testmozgás, diéta, dohányzás, alkoholfogyasztás, kábítószer, gyógyszer, recept, gyógyszertár, patika, zöldség-gyümölcs, piac, csarnok, zöldséges, főzelék, nyers, párolt, sült, főzött, vitamin, friss tej, tartós tej, hús, felvágott, nyers, főtt, sült, füstölt, friss hús, tartósítás, szavatosság, romlott, cukorbetegség, örömforrás, mértékletesség, étvágy, étvágytalanság, hízásra való hajlam, helyes táplálkozás, megelőzés, tartósítószer, konzerv allergia, természetes tartósító anyagok, természetes konzerválás,		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A fertőző betegségek tünetei, megelőzés, kezelés, gyógyítás.	Tudni, hogy a fertőző betegségek bizonyos tünetekkel járhatnak. Beszélgetés az eddig tanult fertőző betegségekről s azok tüneteiről (láz, kiütés, hányás).
Serdülőkori változások: nemek közti különbségek. Lányok (havi ciklus), fiúk (nemi érése).	Tudni, hogy a menstruáció természetes folyamat és ilyenkor még nagyobb gondot kell fordítani a tisztálkodásra. Beszélgetés: - a női és férfi test különbségéről, - női nem, hím nem (a nemek közötti eltérések), hormonális változások. A felnőtt kor, testünk változásai.
Lelki változások.	Beszélgetés az érzékenységről, sértődékenységről, hirtelen támadt haragról (összefüggések megtalálása a táplálkozás, a hangulat, a közérzet között). Szerepjáték.

Testápolás	Megismerni a legszükségesebb kozmetikumokat, és megtanulni azok helyes használatát.
Testi higiénia (pattanásos bőr, hajzsírosodás). Fog és szájápolás. Hajápolás. Körömápolás- a körömvágás veszélyei. (Észrevenni, ha rendezetlen a körme és segítséget kérni körme levágásához.)	Az ápolts külső feltétele az ápolts fogazats, a frissen mosott, szépen megfésült haj (bőrünk, hajunk megfigyelése, figyelemfelhívás az ápolásra). Látogatás illatszerboltban, fodrásznál, kozmetikai szalonban. Serdülőkori, kamaszkori tisztálkodási szokások felsorolása. Testápoló szerek felismerése, kiválasztása. Képek válogatása, csoportosítása külső megjelenés szerint (ideális alkat, kövér, beteg, sovány), életmód szerint (kirándul, sportol, heverészik). Magát és csoporttársait testalkat szempontjából jellemezni.
A táplálkozás és a mozgáskultúra hatása az egészségre.	Fényképek válogatása, csoportosítása külső megjelenés szerint (ideális alkat, kövér, beteg, sovány), életmód szerint (kirándul, sportol, heverészik).
Táplálkozás - zöldség és gyümölcsfogyasztás.	Látogatás csarnokban, piacon, gyümölcs, zöldség csoportosítása a vitamin, hasznos tápanyagtartalom és felhasználási módok alapján.
Táplálkozás - tejtermékek.	Tejtermékek felismerése és megnevezése gyakorlatban az árusító helyen, felhasználási módok, a fogyasztás előnyei, a termékekben lévő pozitív tartalom miatt.
Táplálkozás - húsfogyasztás.	Húsárak felsorolása (miből készül, húsfeldolgozás, konyhai elkészítés), a különböző húsféleségekre jellemző tulajdonságok (csirkehús – könnyű, nem hizlal, zsíros sertéshús – vigyázni kell, mert túlzott fogyasztása káros az egészségre stb.) csoportosítása. Szavatosság, elkészítési módok.
Táplálkozás - édességek.	Beszélgetés az édességek fajtáiról, előnyeikről, hátrányaikról (hízás, fogszuvasodás).
Elhízás – diéta. Testedzés.	Beszélgetés az elhízásról, gyomorrontásról. Az eddig tanultak átisméltése, étrend készítése. Az elhízás elleni gyógymódok felsorolása.
Táplálkozási szokások. Küzdjünk az elhízás ellen diétával és testmozgással.	Ismerni, hogy a jó étrend a „mindenből egy keveset” elven alapul. Irányítással összeállítani korosztályának megfelelő, tápláló, egészséges heti étrendet (reggeli, ebéd, vacsora). Kedvenc ételek hozzávalói, elkészítési módja, ételreceptek (táplálkozási zavarok).
Káros szenvedélyek (dohányzás, alkohol, bódító hatású szerek, játékfüggőség, testképzavarok) kialakulásának megelőzése.	Ismerni, hogy a szenvedélybetegség nemcsak saját magukat a betegeket, hanem a környezetét is tönkreteszi.

	Beszélgetés a dohányzás, alkohol, kábítószer hatásairól, a túlzott gyógyszerfogyasztásról, és azok következményeiről.
Gyógyszerek kettős hatása, a túlzott gyógyszerfogyasztás hátrányai.	Séta gyógyszertárban, gyógynövényüzletben. Plakátok, szórólapok, tájékoztató füzetek gyűjtése adott témával kapcsolatban.
A gyógyszerek megfelelő tárolása (szavatosság, zárható tárlóhely).	Tudni, hogy a gyógyszereket az előírásnak megfelelően kell tárolni és alkalmazni.
Élelmiszerekben lévő tartósítószer (érzékenység feltárása, tudatosítása – liszt-, tejérzékenység).	Beszélgetés a tartósítószerrel, mint veszélyforrásról (tartósítószer-allergia).
Egészségünkre veszélyes anyagok tudatos kerülése.	Tudni, hogy vannak szervezetünkre veszélyes anyagok, melyek fogyasztását kerülni kell.

Témakör	Élő természet– Élőlények és környezetük	22 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Ismerni a növények és állatok élőhelyeit, táplálkozását, hasznát. Felelősséget érezni a gondozására bízott növényekért, állatokért.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
bőrszín, arcerendezés, növényevő, húsevő, hasznos, kártevő, mérgező, tápláléklánc, Nemzeti park, állatvédelem, állatorvos, felelősség, veszély, védőoltás,		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Növények, állatok, emberek jellemző tulajdonságai (földrészekén élő emberek bőrszín és arcforma alapján különböznek csak tőlünk).	Fotóalbumok, videók, TV műsorok megtekintése megfigyelési szempontok adásával a tapasztalatok megbeszélése, következtetések levonása.
A környezet hatása az élőlényekre, összefüggések felfedezése.	Tanulmányi séták (állatkert, erdő, park, kertészet, botanikus kert, a vadas park, állatkereskedés, tanya, házi kert).
Szárazföldi-, vízi életmód (édesvízi – sósvízi) növények és állatok legfontosabb jellemzői az életmód alapján.	A természet sokszínűségéről ismereteket szerezni. Csoportosítás, rendszerezés, következtetés: pl. szárazföldi tüdővel lélegzik, vízi: kopolyúval lélegzik, a tápláléknak megfelelő fogazat, csőr alakult ki, a táplálékszerzéshez szükséges alkat pl. zsiráfnek hosszú a nyaka, magasról kell a táplálékot legelni, vízi állatok bőre síkos, hogy az úszás könnyebb legyen stb.

A föld tájainak növényei, állatai, sarkvidék, hegyvidék, sivatag, őserdő, stb.	Tájékozódni a tanult ismeretek alapján kis segítséggel a térképen, könyvekben. Tájak és jellegzetes élőlények (összefüggés az éghajlat és a növény- és állatvilág között).
Növények és állatok tartásának szabályai (hobby állatok).	Felelősséget érezni a gondozására bízott növényekért és állatokért. Személyes beszámolók a házi kedvencek tartásáról.
Az ember szerepe az élő természet megóvásában.	Lehetőségei szerint óvni környezete élővilágát.
Az élő természetről tanult ismeretek rendszerezése.	Tanulmányi séta és kirándulás a szűkebb lakóhely és az ország eltérő adottságú tájain (pl. hegyvidék, síkság, ipari, ill. mezőgazdasági területek). A tapasztalatok rendszerezése. Képek készítése, gyűjtése adott témákra, az élmények megjelenítése (rajzok, festmények, tablók). Rajzos írásos és egyéb alkotás „élménybeszámoló” készítése élmények alapján (képes albumok), adott szempontok szerinti csoportosítások, képrendezések, tablók készítése.
Összefüggések felismerése, következtetések levonása.	Tájékozottság a növények és állatok élőhelyei, táplálkozása, haszna körében, segítséggel következtetéseket levonni a növények, állatok életmódja alapján.
A környezet és az élőlények egymásra gyakorolt hatása.	Beszélgetés, csoportosítás, válogatás.
Tápláléklánc.	Változatos táplálkozás szükségességét megérteni. Képes „tápláléklánc” összeállítása. Anyaggyűjtés, beszélgetés, csoportosítás, válogatás.
Az ember környezetre gyakorolt hatása. Környezetvédelem. Védett környezet. Nemzeti parkok. Környezetvédő programok.	Feladatlapok megoldása. Fotóalbumok, videók, TV műsorok megtekintése megfigyelési szempontok adásával a tapasztalatok megbeszélése, következtetések levonása.

Témakör	Élettelen környezet – környezeti ártalmak	25 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A tisztaságra vigyázni, környezetének védelmét, szépítését megtanulni. Alapszinten ismerni a víz szerepét a háztartásban és az élet egyéb területein. Környezetében tisztaságot és rendet tartani.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		

víz, árvíz, szellő, szél, orkán, szélvész, hurrikán, katasztrófa, földrengésjelző, földrengés, vulkán, láva, tűzhányó, környezetvédelem, tiszta (iható) víz, ásványvíz, esővíz, ipari víz, szennyvíz, tiszta levegő, friss és használt levegő, szellőztetés, légkondicionálás, mezőgazdaság, aszály, öntözés, árvíz, hóolvadás, jégeső, tűz, ősemlék, kemence, kályha, tábornótűz, tűzvész, tűzoltás, tűzvédelem, karácsonyfa tűz, elektromos tűz. Természeti katasztrófák: földrengés, árvíz, tornádó, tájfun, lavina, erdőtűz, ciklon, szélvihar, villámcsapás, aszály, éhínség, Ember által okozott: vegyi katasztrófa, atomkatasztrófa, tűzveszélyek, természeti katasztrófák, óvintézkedések. Légszennyeződés, gőz, gáz, pára. Környezetvédelem, zöldek, aktivisták, tüntetés. Hulladékok csoportosítása, hulladék újrahasznosítása, papír, fém, műanyag alapú hulladékok.

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A természet erői: víz, szél, tűz.	<p>A víz életető és romboló hatásait ismerni.</p> <p>Tudni, hogy a szélnek különböző fokozatai vannak, ez lehet romboló és az embert segítő erő.</p> <p>Ismerni és elmondani, hogy milyen szabályokat kell betartani a háztartásban keletkező tűz megelőzésére.</p> <p>Beszélgetés képek alapján a víz szerepéről, veszélyeiről életünkben (körforgás- rajzos feladatlap kitöltése).</p> <p>Felolvasás vagy beszélgetés kapcsán a tűz kultúrtörténeti vonatkozásainak meghallgatása.</p> <p>Tankönyv képeinek értelmezése.</p> <p>Beszélgetés a szellő – szél – orkán - szélvész különbségeiről.</p>
Természeti katasztrófák, földrengés, vulkánok.	<p>Tudni, hogy vannak elemi csapások, amikkel szemben tehetetlen az ember, és vannak olyanok, aminek saját maga az okozója.</p> <p>Ismerni, hogy vannak a világnak olyan pontjai, ahol gyakoriak a földrengések, vulkánok.</p> <p>Beszélgetés a természeti katasztrófákról, a földrengés lényegének alapszintű bemutatása.</p> <p>Egy tűzhányó bemutatása képről, elemi szintű magyarázattal kísérve.</p>
Küzdelem a természet erői ellen.	<p>Beszélgetés a természeti és az ember által okozott katasztrófákról.</p> <p>A tankönyv képeinek értelmezése.</p> <p>Biztonsági intézkedések a természeti katasztrófák elkerülése érdekében.</p>
Tiszta víz (ivóvíz – szennyezett víz, a szennyezett víz fogyasztásának veszélyessége).	<p>Az iható és nem iható vízre vonatkozó feliratokat, ábrázolásokat (az „ivóvíz” és a” nem ivóvíz” jelző feliratokat felismerni) és a kapcsolatos teendőket ismerni.</p> <p>Tankönyvi ábrák segítségével a tiszta víz kritériumainak megállapítása.</p>

Tiszta levegő (légszennyezők – megelőzés).	Észrevenni az elhasználódott levegőt, és megtanulni a szellőztetést. Levegőzésre alkalmas helyeket és a közelben lévő kirándulóhelyeket ismerni lakóhelyén. Tankönyvi ábrák segítségével a tiszta levegő ismerveinek felsorolása.
Tiszta környezetünk.	Megtanulni szűkebb- és tágabb környezetében tisztaságot, rendet tartani. Beszélgetés, tábló készítése a víz, a levegő tisztán tartásáról, a szennyezés káros hatásairól.
Szelektív hulladékgyűjtés- veszélyes hulladékok.	Környezetében lévő fűtőberendezés, háztartási gépek rendeltetésszerű, balesetmentes, környezetkímélő használatát elsajátítani. A szelektív hulladékgyűjtés szabályait és annak fontosságát ismerni. Hulladékok csoportosítása. Beszélgetés a környezetünk tisztábbá tételéről, gyakorlati megfigyelés az iskolában, szemétszedés.
Hulladék újrahasznosítás.	Néhány példa említése az újra felhasznált hulladék feldolgozására. Példák ismertetése az újra felhasznált hulladék feldolgozására, képek, termékek gyűjtése.

DIGITÁLIS KULTÚRA

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Számítógép-kezelés	10	10
Irodatechnika	15	15
Dokumentumkészítés	30	30
Játékprogramok	17	17

9-10. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

Felkelteni a tanuló érdeklődését a számítógépek és az irodatechnikai eszközök iránt.
Bemutatni az eszközök sokszínűségét, gyakorlati alkalmazhatóságát a tanulásban, a játékban és a munkában.
Ismerni a számítógép üzemeltetési rendjét, egészségügyi és balesetvédelmi szabályait.
Használni az irodai munkában előforduló eszközöket.
Teremtsen lehetőséget a számítógép használata az egyéni ütemű tanulásra, az utasítások pontos végrehajtására.
Az informatikai eszközöket tudatosan, célnak megfelelően használni.
A számítógép részeinek, működésének megismerése.
Grafikával, szöveggel kapcsolatos feladatok értelmezése, megoldása.
Különböző típusú játékprogramok használatának elsajátítása egyéni szintekhez mért nehézségi fokon.
Irodatechnikai készülékek működésének megismerése.
A számítógép részeinek, működésének megismerése.
Grafikával, szöveggel kapcsolatos feladatok értelmezése, megoldása.
Irodatechnikai készülékek megismerése, a megismert készülékek szabályos működtetése.
Különböző típusú játékprogramok használatának elsajátítása, egyéni szintekhez mért nehézségi fokon.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló képes

- a környezetében meglévő számítástechnikai eszközök rendeltetésszerű, balesetmentes használatára,
- a technikai fejlődés által biztosított lehetőségek sikeres alkalmazására (segítséggel, irányítással),
- szabadidejének tartalmas eltöltésére az információs eszközök alkalmazásával, a számítógépes függőség kialakulásának elkerülésére, az egészség megóvásának szem előtt tartására az eszközök használata során.

9. évfolyam

Témakör	Számítógép-kezelés	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A számítógép használathoz kapcsolódó erkölcsi és jogi szabályozókat szintjének megfelelő mélységben ismerni és alkalmazni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
A számítógépen lévő rövidítések, feliratok és azok értelmezés, egér, billentyű, kattintás		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A meglévő ismeretek rendszerezése és bővítése aktuális problémákkal.	A számítógépet és a megismert eszközöket fokozódó önállósággal kezelni. A számítógép használatának rendje (üzembe helyezés, munka végi teendők, mentés, kilépés, áramtalanítás, gép megvédése a szennyeződésektől – por, hő, folyadék).
Rendszeresen használt szakkifejezések, rövidítések.	A számítógép képernyőjén leggyakrabban megjelenő jeleket és a rendszeresen használt szakkifejezéseket, rövidítéseket ismerni. A kifejezések mögötti tartalmak rövid lényegének megértése, kipróbálása a gyakorlatban (mentés – mentett, nem mentett tartalom keresése, könyvtár fogalma – saját könyvtár, más könyvtára, jelszó – a jelszó lényege, jelentősége).
Hálózatra kapcsolódás (iskolai hálózat – internet).	Kapcsolódni az internetre (segítséggel), tartalmakat keresni. A hálózat korlátolt, ellenőrzött használata (néhány címszó keresése – saját iskola honlapja, időjárás jelentés, műsorújság).
Közösségi oldalak használata.	Közösségi oldalakra kapcsolódás segítséggel, a kapcsolódás, adatok felrakása, kapcsolat létesítése.
Levelezés.	E-mail cím létesítése, levelezés társakkal.
Csetelés (telefonálás számítógép használatával).	A lehetséges (meglévő) technikával egyéb kapcsolat létesítése, fogadás, elutasítás.
Etikai elvek rögzítése.	A felállított szabályokat tiszteletben tartani. Ismeretlen honlapok használatának elutasítása. Az interneten keresztül történő vásárlások, pénzes játékok elutasítása.

A számítógép használata során szükséges egészségügyi szabályok ismerete és azok betartása.	Az egészséget kímélve használni a számítógépet. Szem kímélése (távolság a képernyőtől, hangerő szabályozása, hosszabb ideig tartó munka megszakítása mozgással, néhány mozgásforma elsajátítása és gyakorlása)
--	---

Témakör	Irodatechnika	15 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az eszközöket célszerűen és biztonságosan működtetni. A megismert számítógép perifériákat célszerűen használni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Elektromos hálózat, elem, halk – hangos, tárolás, hőérzékeny, porvédelem, tisztítás, karcolás, CD (DVD), szabályos működés, érzékeny a hőre, karcolásra, CD-lemez, kiad, betesz, másolás, fényérzékeny, átállítás, nagyítás, kicsinyítés, nyomtatás, papírtöltés, üzemmód, egyoldalas, kétoldalas,		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Telefon, mobiltelefon használata („okostelefon”).	Telefonálni (vezetékes, mobil és számítógépes lehetőségek megismerése).
Ismerős számot hívni, röviden, lényegét közölni. Segélykérő telefonszámot ismerni.	Telefonhívás kezdeményezése, elköszönés, a telefonálás időbeli és pénzügyi vonatkozásainak tudatosítása.
CD- és DVD-lejátszó használata segítségével. (CD/DVD a számítógépen.)	CD-lemezek kiválasztása, lejátszása. CD-, DVD-lejátszót kezelni.
MP3 és más forgalomban lévő készülék megfelelő használata.	MP3-t kezelni.
A készüléket szakszerűen használni.	A készülék működtetése (töltés, tárolás), a kulturált játék és zenehallgatás szabályainak elsajátítása (időtartam, hangerő).
Fényképezőgép (telefon fényképező funkciója) használata (digitális fényképezés).	A fényképezőgépet használni (digitális fényképezés, telefonnal fényképezés). Fényképkészítés gyakorlása természetes fényben és vakuval. Az elkészült képek meg szemlélése a képernyőn, a fotók minőségének bírálata (jól sikerült, nem jól sikerült).
Fénymásolás (segítséggel).	Fénymásolás segítséggel, fénymásolást figyelemmel kíséreni (a papírtöltés és az elkészült munka észlelése). Kiseb feladatok teljesítése, adott oldalak lemásolása.

Nyomtatás (segítséggel).	Nyomtatás (segítséggel). A nyomtató előkészítése a nyomtatáshoz (papírmennyiség ellenőrzése). Az elkészült és kiválasztott képek kinyomtatása.
--------------------------	--

Témakör	Dokumentumkészítés	30 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Igényes munkát végezni. Dokumentumot készíteni, kinyomtatni megfelelő helyre eljuttatni (e-mailt elküldeni, plakátot kitenni).		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Betű- és számbillentyű rajzlap, vonal, ecset, színek, pontos másolás, magánjellelű adatok, önéletrajz,		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Egyszerű szerkesztőprogramok közül adott program alkalmazása.	Egyszerű rajzok, ábrák, szövegrészek alkotása a számítógéppel.
Szöveg- és ábrakészítés.	Szöveg változtatása formai (betűtípus, nagyság, sortávolság, bekezdés), tartalmi (hibák javítása, szövegrészek törlése). Színválasztás, színezés, törlés, tiszta lap kérése. A célnak megfelelően a szöveg stílusának, nagyságának változtatása (levél barátoknak, tanárnak, szülőnek). Önéletrajz írása. Dokumentum szerkesztése, ábra rajzolása, kép beillesztése (képes- rajzos- szöveges alkotások készítése előre megbeszélt témában – plakát készítése iskolai ünnepélyre).
Egyéni alkotás készítése.	Egyszerű számítógépes rajzot készíteni (segítséggel). Egyéni ötletek, tervek alapján újabb alkotásokat készíteni.
Az elkészült dokumentum elhelyezése a könyvtárban.	Az elkészült dokumentum mentése, elhelyezése a könyvtárban, a dokumentum visszakeresése, újbóli megnyitása, a tartalom módosítása.

Témakör	Játékprogramok	17 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A játékfüggőséget elkerülni. A játékot következetesen végig játszani, az eredményt elfogadni.		

A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:

A megismert játék elnevezése, a játszáshoz szükséges fogalmak ismerete.

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Eltérő típusú játékprogramok megismerése.	A megismert játékot egyre jobb eredménnyel teljesíteni. A játék többféle irányítása szerinti (navigálás az egérrel, billentyűvel, külső eszközzel).
A játékok körét bővíteni.	Stratégiai játékok (hosszabb ideig, egyre bővülő tartalommal). Stratégiai játékok játszása a géppel, hálózat segítségével, társsal (sakk, memory). Tananyaghoz szorosabban kapcsolódó oktató játékok (egyre nagyobb önállósággal részt venni a játékban).

10.évfolyam

Témakör	Számítógép-kezelés	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A számítógép használathoz kapcsolódó erkölcsi és jogi szabályozókat szintjének megfelelő mélységben ismerni és alkalmazni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
A számítógépen lévő rövidítések, feliratok és azok értelmezés, egér, billentyű, kattintás		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A meglévő ismeretek rendszerezése és bővítése aktuális problémákkal.	A számítógépet és a megismert eszközöket fokozódó önállósággal kezelni. A számítógép használatának rendje (üzembe helyezés, munka végi teendők, mentés, kilépés, áramtalanítás, gép megvédése a szennyeződésektől – por, hő, folyadék).
Rendszeresen használt szakkifejezések, rövidítések.	A számítógép képernyőjén leggyakrabban megjelenő jeleket és a rendszeresen használt szakkifejezéseket, rövidítéseket ismerni. A kifejezések mögötti tartalmak rövid lényegének megértése, kipróbálása a gyakorlatban (mentés – mentett, nem mentett tartalom keresése, könyvtár fogalma – saját könyvtár, más könyvtára, jelszó – a jelszó lényege, jelentősége).
Hálózatra kapcsolódás (iskolai hálózat – internet).	Kapcsolódni az internetre (segítséggel), tartalmakat keresni. A hálózat korlátolt, ellenőrzött használata (néhány címszó keresése – saját iskola honlapja, időjárás jelentés, műsorújság).
Közösségi oldalak használata.	Közösségi oldalakra kapcsolódás segítséggel, a kapcsolódás, adatok felrakása, kapcsolat létesítése.
Levelezés.	E-mail cím létesítése, levelezés társakkal.
Csetelés (telefonálás számítógép használatával).	A lehetséges (meglévő) technikával egyéb kapcsolat létesítése, fogadás, elutasítás.
Etikai elvek rögzítése.	A felállított szabályokat tiszteletben tartani. Ismeretlen honlapok használatának elutasítása. Az interneten keresztül történő vásárlások, pénzes játékok elutasítása.

A számítógép használata során szükséges egészségügyi szabályok ismerete és azok betartása.	Az egészséget kímélve használni a számítógépet. Szem kímélése (távolság a képernyőtől, hangerő szabályozása, hosszabb ideig tartó munka megszakítása mozgással, néhány mozgásforma elsajátítása és gyakorlása)
--	---

Témakör	Irodatechnika	15 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az eszközöket célszerűen és biztonságosan működtetni. A megismert számítógép perifériákat célszerűen használni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Elektromos hálózat, elem, halk – hangos, tárolás, hőérzékeny, porvédelem, tisztítás, karcolás, CD (DVD), szabályos működés, érzékeny a hőre, karcolásra, CD-lemez, kiad, betesz, másolás, fényérzékeny, átállítás, nagyítás, kicsinyítés, nyomtatás, papírtöltés, üzemmód, egyoldalas, kétoldalas,		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Telefon, mobiltelefon használata („okostelefon”).	Telefonálni (vezetékes, mobil és számítógépes lehetőségek megismerése).
Ismerős számot hívni, röviden, lényegét közölni. Segélykérő telefonszámot ismerni.	Telefonhívás kezdeményezése, elköszönés, a telefonálás időbeli és pénzügyi vonatkozásainak tudatosítása.
CD- és DVD-lejátszó használata segítségével. (CD/DVD a számítógépen.)	CD-lemezek kiválasztása, lejátszása. CD-, DVD-lejátszót kezelni.
MP3 és más forgalomban lévő készülék megfelelő használata.	MP3-t kezelni.
A készüléket szakszerűen használni.	A készülék működtetése (töltés, tárolás), a kulturált játék és zenehallgatás szabályainak elsajátítása (időtartam, hangerő).
Fényképezőgép (telefon fényképező funkciója) használata (digitális fényképezés).	A fényképezőgépet használni (digitális fényképezés, telefonnal fényképezés). Fényképkészítés gyakorlása természetes fényben és vakuval. Az elkészült képek meg szemlélése a képernyőn, a fotók minőségének bírálata (jól sikerült, nem jól sikerült).
Fénymásolás (segítséggel).	Fénymásolás segítségével, fénymásolást figyelemmel kíséreni (a papírtöltés és az elkészült munka észlelése). Kiseb feladatok teljesítése, adott oldalak lemásolása.

Nyomtatás (segítséggel).	Nyomtatás (segítséggel). A nyomtató előkészítése a nyomtatáshoz (papírmennyiség ellenőrzése). Az elkészült és kiválasztott képek kinyomtatása.
--------------------------	--

Témakör	Dokumentumkészítés	30 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Igényes munkát végezni. Dokumentumot készíteni, kinyomtatni megfelelő helyre eljuttatni (e-mailt elküldeni, plakátot kitenni).		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Betű- és számbillentyű rajzlap, vonal, ecset, színek, pontos másolás, magánjellegű adatok, önéletrajz,		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Egyszerű szerkesztőprogramok közül adott program alkalmazása.	Egyszerű rajzok, ábrák, szövegrészek alkotása a számítógéppel.
Szöveg- és ábrakészítés.	Szöveg változtatása formai (betűtípus, nagyság, sortávolság, bekezdés), tartalmi (hibák javítása, szövegrészek törlése). Színválasztás, színezés, törlés, tiszta lap kérése. A célnak megfelelően a szöveg stílusának, nagyságának változtatása (levél barátnak, tanárnak, szülőnek). Önéletrajz írása. Dokumentum szerkesztése, ábra rajzolása, kép beillesztése (képes- rajzos- szöveges alkotások készítése előre megbeszélt témában – plakát készítése iskolai ünnepélyre).
Egyéni alkotás készítése.	Egyszerű számítógépes rajzot készíteni (segítséggel). Egyéni ötletek, tervek alapján újabb alkotásokat készíteni.
Az elkészült dokumentum elhelyezése a könyvtárban.	Az elkészült dokumentum mentése, elhelyezése a könyvtárban, a dokumentum visszakeresése, újbóli megnyitása, a tartalom módosítása.

Témakör	Játékprogramok	17 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A játékfüggőséget elkerülni. A játékot következetesen végig játszani, az eredményt elfogadni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		

A megismert játék elnevezése, a játszáshoz szükséges fogalmak ismerete.

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Eltérő típusú játékprogramok megismerése.	A megismert játékot egyre jobb eredménnyel teljesíteni. A játék többféle irányítása szerinti (navigálás az egérrel, billentyűvel, külső eszközzel).
A játékok körét bővíteni.	Stratégiai játékok (hosszabb ideig, egyre bővülő tartalommal). Stratégiai játékok játszása a géppel, hálózat segítségével, társsal (sakk, memory). Tananyaghoz szorosabban kapcsolódó oktató játékok (egyre nagyobb önállósággal részt venni a játékban).

ÁBRÁZOLÁS-ALAKÍTÁS

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Vizuális ábrázolás	20	20
Komplex alakító tevékenységek	30	30
Népünk művészete	10	10
Elemi ismeretek művészeti alkotásokról	12	12

9.-10. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

Alapozza meg a funkcióöröm motivációs hátterével a különböző ábrázoló- alakító tevékenységekben az alkotóképességet.

Alakuljon ki és fejlődjön a kreatív önkifejezés igénye a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával.

Fejlődjön a tanulók képzelőereje, fantáziája.

Figyeljék és ismerjék meg pontosan környezetüket, fejlődjön a figyelem, feladattudat, észlelés és finommotorika.

Tapasztalati élményeik alapján tevékenykedjenek szívesen, fejlődjön alkotásvágyuk.

Alakuljon ki a tanuló pozitív énképe a felfedezések és a siker örömeivel fejlődjön, önismerete.

A tantárgy szemléletformáló hatása által fejlődjön a tanuló esztétikai érzéke.

Tárgyak, cselekvések, jelenségek megfigyeltetése, építészeti és művészeti értékek megismertetése.

Az ábrázolás-alakításhoz szükséges eszközök, anyagok megismertetése és megnevezése, a munkavégzés során az anyagokról szerzett tapasztalatok összegyűjtése.

Tantárgyi ismeretek bővítése, ismerkedés a műalkotásokkal, tantárgy-specifikus jártasságok, készségek fejlesztése.

Hagyományápolás, népszokásokról, nevezetes napokról való ismeretek folyamatos bővítése.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló legyen képes:

- esztétikus dísz- és használati tárgyak létrehozására,
- önállóan használni a festés eszközeit,
- élményeit vizuálisan, adekvát színhasználattal megörökíteni,
- életkorának megfelelő szintű jártasság megszerzésére, a technikai eljárásokban (rajzolásban, festésben, mintázásban, tárgykészítésben),
- változatos anyag-megmunkálási technikákat megtanulni,
- személyes és közös élmények, érzelmek, emlékek megjelenítésére képi formában,
- megismerni a művészi alkotásokat, népművészeti tárgyak,
- múzeumi látogatások tapasztalatait társaival megosztani

9. évfolyam

Témakör	Vizuális ábrázolás	20 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
<p>Önállóan használni a festés eszközeit. Élményeit vizuálisan, adekvát színhasználattal megörökíteni, törekedni a valósághű ábrázolásra.</p>		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
<p>Színek. Színek egymásra gyakorolt hatásával kapcsolatos fogalmak (derítés, tompítás, kiemelés). Ünnepek szimbólumainak ismerete (Mikulás-csizma, Március 15. kokárda). Az illusztrált mű vagy esemény témája alapján. Színek, tónusok. Érzések, érzelmek, hangulatok. Ritmus, hangerő, hangmagasság. Ünnepek szimbólumai. Az ábrázolandó élőlények, tárgyak, részeinek megnevezése. Arányokkal kapcsolatos fogalmak. Térbeli elrendezéssel kapcsolatos fogalmak.</p>		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Rajzolás-színezés	<p>Megfigyeléseit visszaadni rajzos formában. A rajzolás eszközeinek önálló használata. Illusztráció készítésénél segíteni a szöveg és kép közötti összefüggés megértését. Illusztráció készítése különböző irodalmi alkotásokhoz (vers, mese). A látható valóság rajzolásának tökéletesítése, rajzolás modell után: gyümölcsök, virágok. Tájébrázolások Portré (fej) megfigyelése és lerajzolása. Emberalak megfigyelése és lerajzolása. Mozdulatok pontos megfigyelése és lerajzolása. Ünnepi dekoráció készítése (közös munka). Közös tevékenységben együttműködni.</p>

Festés	<p>A komplementer színek egymásra gyakorolt hatásának megfigyelése alkotásokon. Segítséggel megfigyelni a színek egymásra gyakorolt hatását. A színkeverés (kék-sárga, piros-sárga, kék-piros). Irányítással elsajátítani a színkeverés alapjait. Festés eszközeinek önálló használata. Festés zenére, szabadon – hangok és színek kifejezőerejének hangsúlyozásával. (nagyméretű papíron). Közös élmények (tábor, kirándulás) megörökítése – csoportmunka.</p>
--------	--

Témakör	Komplex alakító tevékenységek	30 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Az anyagokat és tulajdonságaikat minél részletesebben megismerni.		
Változatos anyag-megmunkálási technikákat megtanulni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Természetes anyagok (természetben megtalálható formában és feldolgozott állapotban, pl.: kéreg, termény, papír, léc). Mesterséges anyagok (műanyagok). Az elkészítés részfolyamataival kapcsolatos fogalmak. Az elkészített tárgy megnevezése, funkciója. A különböző anyagfajták megnevezése. Jellemző tulajdonságaikra vonatkozó fogalmak (üveg, fa, fém, műanyag, textil, stb.). Gyakori felhasználási területeik. Az elkészítés részfolyamataival kapcsolatos fogalmak. Az elkészített tárgy megnevezése, funkciója.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Anyagvizsgálat.	Irányítással felismerni a különböző anyagfajtákat, megnevezni jellemző tulajdonságait Anyagok válogatása anyagfajták és használhatóság szerint

Tárgyak (játékok, képek, használati tárgyak) készítése, díszítése	<p>Irányítással elkészíteni különböző tárgyakat.</p> <p>Poháralátét készítés, vágás, ragasztás vagy festés.</p> <p>Papírkompozíció: üdvözlő kártya.</p> <p>Papírhajtogatás: díszboríték</p> <p>Ünnepi papírdekoráció.</p> <p>Díszítőfestés sablonnal, vagy nyomómintával.</p> <p>Fonalkompozíció ragasztással.</p> <p>Gombmozaik készítés.</p> <p>Száritott növény festése mártással, ebből ikebana készítés háncs, kéreg felhasználásával (asztaldísz, kép).</p> <p>Díszszalvéta pecsételéssel, nyomdázással.</p> <p>Kéreg-termény kompozíció.</p> <p>Terménybáb készítés.</p> <p>Különböző műanyagflakonból babaház, madáretető, stb. kialakítása kivágással.</p> <p>Só-liszt plakettek készítése, festése, díszítése.</p> <p>Edényalátét készítés: festett csempe.</p> <p>Ünnepi asztaldekoráció készítés: gyertyatartó, váza, szalvétatartó agyagból.</p> <p>Agyagtálak, poharak készítése, díszítése.</p> <p>Marionett baba készítése (agyagfej és végtagok, textil test, fagyöngy).</p>
---	---

Témakör	Népünk művészete	20 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A népművészet ágazatait számba venni.		
A népi hagyományokat megismerni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Hímzés, faragás, fazekasság, szövés, fonás, mézeskalács, bőrmivesség. Néphagyományokhoz kapcsolódó fogalmak.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Népművészeti alkotások fajtái.	<p>Irányítással népművészeti alkotásokat szemlélni.</p> <p>Népművészeti albumok és gyűjtemények megtekintés.</p> <p>Alkotókat megfigyelni munka közben.</p>
A népművészetben lévő változatosság, sokszínűség	Irányítással népszokásainkat megismerni.

(kor, szín, korosztály, anyag, technika) megismerése.	Régi falusi hétköznapok, munkavégzéssel kapcsolatos eszközök (tájház, skanzen), ünnepi alkalmak során használt öltözék, tárgyak (pl. pástorbot, furulya, szövőszék, fonások, stb.) gyűjtése, néprajzi tárgyú filmek megtekintése.
Ismerkedés népszokásainkkal (szüreti bál, aratással kapcsolatos szokások, vásárok, esküvők).	Nevezetes ünnepek „Jeles napok” jellegzetes magyar népszokásokkal kapcsolatos tárgyak, ábrázolások gyűjtése, készítése (viselet). Tanulmányi kirándulás, helyi kiállítások, gyűjtemények meglátogatása, látogatás a Néprajzi Múzeumban, néprajzi tárgyú kiállításokon. Alkalmhoz kötődött kirakodó vásár meglátogatása, élmények megbeszélése – Mesterségek ünnepe.

Témakör	Elemi ismeretek művészeti alkotásokról	24 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Művészeti alkotásokat megismerni. Múzeumi látogatások tapasztalatait, élményeit társaival megosztani.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Egyszerű esztétikai fogalmak. Művészeti tevékenységekhez kapcsolódó fogalmak (festő, grafikus, szobrász, dombormű).		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Művészeti alkotások megtekintése.	Művészeti alkotásokat érdeklődéssel szemlélni (irányítással). Múzeumlátogatás Lehetőség szerint: művészek megfigyelése alkotás közben (műterem-látogatás, utcai művészek megfigyelése munka közben).
Az ábrázolt személyek, események, érzelmek „felfedezése” a művekben.	Albumok, kiadványok, reprodukciók szemlélése, a művek által nyújtott gondolatok, érzelmek, vélemények közlése.

10 évfolyam

Témakör	Vizuális ábrázolás	20 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Önállóan használni a festés eszközeit. Élményeit vizuálisan, adekvát színhasználattal megörökíteni, törekedni a valósághű ábrázolásra.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Színek. Színek egymásra gyakorolt hatásával kapcsolatos fogalmak (derítés, tompítás, kiemelés). Ünnepek szimbólumainak ismerete (Mikulás-csizma, Március 15. kokárda). Az illusztrált mű vagy esemény témája alapján. Színek, tónusok. Érzések, érzelmek, hangulatok. Ritmus, hangerő, hangmagasság. Ünnepek szimbólumai. Az ábrázolandó élőlények, tárgyak, részeinek megnevezése. Arányokkal kapcsolatos fogalmak. Térbeli elrendezéssel kapcsolatos fogalmak.</p>		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Rajzolás-színezés	<p>Megfigyeléseit visszaadni rajzos formában. A rajzolás eszközeinek önálló használata. Illusztráció készítésénél segíteni a szöveg és kép közötti összefüggés megértését. Illusztráció készítése különböző irodalmi alkotásokhoz (vers, mese). A látható valóság rajzolásának tökéletesítése, rajzolás modell után: gyümölcsök, virágok. Tájébrázolások Portré (fej) megfigyelése és lerajzolása. Emberalak megfigyelése és lerajzolása. Mozdulatok pontos megfigyelése és lerajzolása. Ünnepi dekoráció készítése (közös munka). Közös tevékenységben együttműködni.</p>

Festés	<p>A komplementer színek egymásra gyakorolt hatásának megfigyelése alkotásokon. Segítséggel megfigyelni a színek egymásra gyakorolt hatását. A színkeverés (kék-sárga, piros-sárga, kék-piros). Irányítással elsajátítani a színkeverés alapjait. Festés eszközeinek önálló használata. Festés zenére, szabadon – hangok és színek kifejezőerejének hangsúlyozásával. (nagyméretű papíron). Közös élmények (tábor, kirándulás) megörökítése – csoportmunka.</p>
--------	--

Témakör	Komplex alakító tevékenységek	30 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
Az anyagokat és tulajdonságaikat minél részletesebben megismerni. Változatos anyag-megmunkálási technikákat megtanulni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Természetes anyagok (természetben megtalálható formában és feldolgozott állapotban, pl.: kéreg, termés, papír, léc). Mesterséges anyagok (műanyagok). Az elkészítés részfolyamataival kapcsolatos fogalmak. Az elkészített tárgy megnevezése, funkciója. A különböző anyagfajták megnevezése. Jellemző tulajdonságaikra vonatkozó fogalmak (üveg, fa, fém, műanyag, textil, stb.). Gyakori felhasználási területeik. Az elkészítés részfolyamataival kapcsolatos fogalmak. Az elkészített tárgy megnevezése, funkciója.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Anyagvizsgálat.	Irányítással felismerni a különböző anyagfajtákat, megnevezni jellemző tulajdonságait Anyagok válogatása anyagfajták és használhatóság szerint

Tárgyak (játékok, képek, használati tárgyak) készítése, díszítése	<p>Irányítással elkészíteni különböző tárgyakat.</p> <p>Poháralátét készítés, vágás, ragasztás vagy festés.</p> <p>Papírkompozíció: üdvözlő kártya.</p> <p>Papírhajtogatás: díszboríték</p> <p>Ünnepi papírdekoráció.</p> <p>Díszítőfestés sablonnal, vagy nyomómintával.</p> <p>Fonalkompozíció ragasztással.</p> <p>Gombmozaik készítés.</p> <p>Szárított növény festése mártással, ebből ikebana készítés háncs, kéreg felhasználásával (asztaldísz, kép).</p> <p>Díszszalvéta pecsételéssel, nyomdázással.</p> <p>Kéreg-termény kompozíció.</p> <p>Terménybáb készítés.</p> <p>Különböző műanyagflakonból babaház, madáretető, stb. kialakítása kivágással.</p> <p>Só-liszt plakettek készítése, festése, díszítése.</p> <p>Edényalátét készítés: festett csempe.</p> <p>Ünnepi asztaldekoráció készítés: gyertyatartó, váza, szalvétatartó agyagból.</p> <p>Agyagtálak, poharak készítése, díszítése.</p> <p>Marionett baba készítése (agyagfej és végtagok, textil test, fagyöngy).</p>
---	---

Témakör	Népünk művészete	20 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A népművészet ágazatait számba venni.		
A népi hagyományokat megismerni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
Hímzés, faragás, fazekasság, szövés, fonás, mézeskalács, bőrmívesség. Néphagyományokhoz kapcsolódó fogalmak.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Népművészeti alkotások fajtái.	<p>Irányítással népművészeti alkotásokat szemlélni.</p> <p>Népművészeti albumok és gyűjtemények megtekintés.</p> <p>Alkotókat megfigyelni munka közben.</p>
A népművészetben lévő változatosság, sokszínűség	Irányítással népszokásainkat megismerni.

(kor, szín, korosztály, anyag, technika) megismerése.	Régi falusi hétköznapiak, munkavégzéssel kapcsolatos eszközök (tájház, skanzen), ünnepi alkalmak során használt öltözékek, tárgyak (pl. pásztorbot, furulya, szövőszék, fonások, stb.) gyűjtése, néprajzi tárgyú filmek megtekintése.
Ismerkedés népszokásainkkal (szüreti bál, aratással kapcsolatos szokások, vásárok, esküvők).	Nevezetes ünnepek „Jeles napok” jellegzetes magyar népszokásokkal kapcsolatos tárgyak, ábrázolások gyűjtése, készítése (viselet). Tanulmányi kirándulás, helyi kiállítások, gyűjtemények meglátogatása, látogatás a Néprajzi Múzeumban, néprajzi tárgyú kiállításokon. Alkalmához kötődött kirakodó vásár meglátogatása, élmények megbeszélése – Mesterségek ünnepe.

Témakör	Elemi ismeretek művészeti alkotásokról	24 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Művészeti alkotásokat megismerni. Múzeumi látogatások tapasztalatait, élményeit társaival megosztani.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Egyszerű esztétikai fogalmak. Művészeti tevékenységekhez kapcsolódó fogalmak (festő, grafikus, szobrász, dombormű).		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Művészeti alkotások megtekintése.	Művészeti alkotásokat érdeklődéssel szemlélni (irányítással). Múzeumlátogatás Lehetőség szerint: művészek megfigyelése alkotás közben (műterem-látogatás, utcai művészek megfigyelése munka közben).
Az ábrázolt személyek, események, érzelmek „felfedezése” a művekben.	Albumok, kiadványok, reprodukciók szemlélése, a művek által nyújtott gondolatok, érzelmek, vélemények közlése.

ÉNEK-ZENE

A zenei nevelés hatással van a testi, szellemi fejlődésre, gazdagítja a gyermekek érzélemvilágát, hozzájárul a személyiség sokoldalú fejlődéséhez. A zenei befogadói kompetenciák fejlesztése törekszik az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyára, amelyben a jól megválasztott, igényes hangzású művek figyelmes meghallgatásának kell érvényesülnie, ezzel megalapozható a tanulók zenehallgatói magatartása.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Népdalok - Ünnepek dalai	25	25
Ritmus- és hallásfejlesztés	22	22
Zenehallgatás	25	25

9.-10. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A tantárgy célja a ritmus, a zene, az ének, az együtt éneklés segítségével a tanulók számára közösségi élmény szerzése, az érzelmek kifejezésének, az ünnepek hangulatának megélése. A művészeti tantárgyak tanításának fontos célja a mindennapi életben előforduló zenével, énekléssel összefüggő helyzetekben tudjanak eligazodni. Ismerjék meg a magyar nép és más nemzetek dalait, a klasszikus műveket és az igényes kortárs zenét. Az iskolai ének-zene óra elsősorban nem az ismeretszerzés célját szolgálja, hanem törekszik a pozitív zenei élmények, gyakorlati tapasztalatok és a művészeti alapkultúra megszerzésére. A tanóra élményforrásai elsősorban a közös éneklés, egyszerű hangszeres zenélés és az elmélyült zenehallgatás. A tanóra célja az esztétikai és érzelmi élmény nyújtás, a zene iránti érdeklődés felkeltése, az éneklés, énekes játékok megkedveltetése, valamint a zenei képességek fejlesztése, zenei ízlésformálás, gátlásoldás.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

- Zenei ízlés alakítása. Az éneklés és zenélés közösség formáló erejének megtapasztalása, szabadidejének az aktív és passzív zenéléssel tartalmassá tétele.

- Tíz- tizenöt dalt (a dal hangulatának megfelelően, lehetőleg tisztán, pontos ritmusban, helyes szövegkezeléssel, formálással) egyénileg, vagy közösen előadni.

9. évfolyam

Témakör	Népdalok - Ünnepek dalai	25 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az éneklés, és a zene örömét átérezni. A nemzeti ünnepeinket ismerni, a Himnuszt, a Szózatot felismerni és énekelni, az ünnep jelentőségét átérezni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Az adott dalban található ismeretlen szavak, szófordulatok. Csárdás, galopp, nép, ország, nemzet, nyelv, cseh, szlovák, angol, francia, orosz, ír, német, lengyel. Történelmi eseményekkel kapcsolatos fogalmak. A dalban található ismeretlen szavak, szófordulatok.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Magyar dalok. Más népek dalai.	Együttműködni a daltanulásban. Daltanulás: ismerkedés hazai és más népek dalaival.
Magyar táncok.	Kétlépéses csárdás, galopp táncolása. Részt venni közös táncban, a lépéseket utánozni.
Családi, egyházi, társadalmi ünnepek dalai.	Jeles ünnepekkel kapcsolatos dalok tanulása. Az ünnep jelentőségét átérezni. Az alkalomnak megfelelő dalt előadni.
Nemzeti ünnepeink dalai.	A Himnuszt és a Szózatot felismerni, énekelni. Megemlékezés a Nemzeti ünnepekről, Himnusz, Szózat, toborzók éneklése.

Témakör	Ritmus- és hallásfejlesztés	22 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Pontosan, szépen átélten, kifejezően énekelni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Halkan, erősen, közép erősen, nagyon erősen. Szöveg, dallam, ritmus, hangszín, hangerő, skálázás, halk, lágy, zümmögő, hangos, élénken,		

lassan, gyorsan, cintányér, dobok, triangulum, maracas, agogo, bongó, dobok, csörgődob, érintés, bújás, körtánc, pörgés, forgás, kifordulás, guggolás,

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Ritmikai és dinamikai gyakorlatok.	Dalokat a tempó és dinamika pontos visszaadásával énekelni. A szép éneklés gyakorlása a dinamikai változások figyelembevételével. Ritmus, dallamtöredék alapján dal felismerése - versenyek, analóg feladatok adása egymásnak. Szöveg, dallam, ritmus egységének érzékeltetése. Dalok összekapcsolása dal, szöveg, zene, ritmus szerint.
Ritmushangszerek használata. Ritmushangszerek használata.	Az ismert dalok dallamát ritmushangszerrel kísérfni. Ismerni és használni a ritmushangszereket Ritmushangszerek megszólaltatása, megnevezése, megkülönböztetése.
Tempóérzékelteő gyakorlatok.	Dallam és tempó követeése.
Táncok. Táncok eltérő zenére.	Egyszerű táncok előadása, ének, lépés ritmusának összehangolása. Diszkó tánc, régi korok táncai (keringő, csárdás). Részt venni a közös táncban, a ritmust érezni a lépéseket utánozni.
Hang- és hallásfejlesztés.	Hangmagasság differenciálása. Észrevenni a dalokban a hangmagasságbeli különbségeket.

Témakör	Zenehallgatás	25 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Megismerni zenei stílusokat, mások zenei ízlését tiszteletben tartani. A zenei ízlést alakítani, fejleszteni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Dalban szereplő népies kifejezések magyarázata. A dalban szereplő ismeretlen szavak, szófordulatok. táncdal, tánczenekar, szólóének, dallam, feldolgozás, részlet énekes, énekszólam, hangszerkíséret, vonósnégyes, karmester, szimfónia, hangszerek nevei, zeneszerzők, előadók, szólamok, ritmus, tánc, hangzás, szólóének, magasabb, mélyebb dallamjárás		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Népdal	Népdalok hallgatása, csokorba gyűjtése (dalok felismerése dallamuk alapján).
Műdal.	Műdal hallgatása (ismert előadó hangjának felismerése, kedvenc dalok megtanulása, együtténeklés az előadóval).
Dallamok, dallamrészletek felismerése.	A már tanult dallamokat felismerése. Hallott dallamrészlet felismerése.
Dallamok, feldolgozások, komolyzenei részletek meghallgatása.	A különböző feldolgozásokban az azonosságokat felismerni. Dallamok meghallgatása, feldolgozások összehasonlítása.
Zenés darabok megismerése (Macskák, A dzsungel könyve, István a király, János vitéz) Közismert komolyzenei részletek meghallgatása. (Egy kiállítás képei. Örömóda. Passió. Péter és a farkas).	Zene figyelmes hallgatása. A zene hatásának megbeszélése. Zenés darabok megtekintése, történetének megismerése: szereplők, jellemzők, dallamok a műből.
Tánczene hallgatása más-más feldolgozásban.	Táncdal, tánczene hallgatása különböző feldolgozásban, összehasonlítása.

10. évfolyam

Témakör	Népdalok - Ünnepek dalai	25 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az éneklés, és a zene öröme átérezni. A nemzeti ünnepeinket ismerni, a Himnuszt, a Szózatot felismerni és énekelni, az ünnep jelentőségét átérezni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Az adott dalban található ismeretlen szavak, szófordulatok. Csárdás, galopp, nép, ország, nemzet, nyelv, cseh, szlovák, angol, francia, orosz, ír, német, lengyel. Történelmi eseményekkel kapcsolatos fogalmak. A dalban található ismeretlen szavak, szófordulatok.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Magyar dalok. Más népek dalai.	Együttműködni a daltanulásban. Daltanulás: ismerkedés hazai és más népek dalaival.
Magyar táncok.	Kétlépéses csárdás, galopp táncolása. Részt venni közös táncban, a lépéseket utánozni.
Családi, egyházi, társadalmi ünnepek dalai.	Jeles ünnepekkel kapcsolatos dalok tanulása. Az ünnep jelentőségét átérezni. Az alkalomnak megfelelő dalt előadni.
Nemzeti ünnepeink dalai.	A Himnuszt és a Szózatot felismerni, énekelni. Megemlékezés a Nemzeti ünnepekről, Himnusz, Szózat, toborzók éneklése.

Témakör	Ritmus- és hallásfejlesztés	22 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Pontosan, szépen átélten, kifejezően énekelni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Halkan, erősen, közép erősen, nagyon erősen. Szöveg, dallam, ritmus, hangszín, hangerő, skálázás, halk, lágy, zümmögő, hangos, élénken, lassan, gyorsan, cintányér, dobok, triangulum, maracas, agogo, bongó, dobok, csörgődob, érintés, bújás, körtánc, pörgés, forgás, kifordulás, guggolás		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Ritmikai és dinamikai gyakorlatok.	Dalokat a tempó és dinamika pontos visszaadásával énekelni. A szép éneklés gyakorlása a dinamikai változások figyelembevételével. Ritmus, dallamtöredék alapján dal felismerése - versenyek, analóg feladatok adása egymásnak. Szöveg, dallam, ritmus egységének érzékeltetése. Dalok összekapcsolása dal, szöveg, zene, ritmus szerint.
Ritmushangszerek használata.	Az ismert dalok dallamát ritmushangszerrel kíséreni. Ismerni és használni a ritmushangszereket Ritmushangszerek megszólaltatása, megnevezése, megkülönböztetése.
Tempóérezkeltető gyakorlatok.	Dallam és tempó követése.
Táncok. Táncok eltérő zenére.	Egyszerű táncok előadása, ének, lépés ritmusának összehangolása. Diszkó tánc, régi korok táncai (keringő, csárdás). Részt venni a közös táncban, a ritmust érezni a lépéseket utánozni.
Hang- és hallásfejlesztés.	Hangmagasság differenciálása. Észrevenni a dalokban a hangmagasságbeli különbségeket.

Témakör	Zenehallgatás	25 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Megismerni zenei stílusokat, mások zenei ízlését tiszteletben tartani. A zenei ízlést alakítani, fejleszteni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Dalban szereplő népies kifejezések magyarázata. A dalban szereplő ismeretlen szavak, szófordulatok. táncdal, tánczenekar, szólóénekes, dallam, feldolgozás, részlet énekes, énekszólam, hangszerkíséret, vonósnégyes, karmester, szimfónia, hangszerek nevei, zeneszerzők, előadók, szólamok, ritmus, tánc, hangzás, szólóénekes, magasabb, mélyebb dallamjárás		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Népdal.	Népdalok hallgatása, csokorba gyűjtése (dalok felismerése dallamuk alapján).

Műdal.	Műdal hallgatása (ismert előadó hangjának felismerése, kedvenc dalok megtanulása, együtténeklés az előadóval).
Dallamok, dallamrészletek felismerése.	A már tanult dallamokat felismerése. Hallott dallamrészlet felismerése.
Dallamok, feldolgozások, komolyzenei részletek meghallgatása.	A különböző feldolgozásokban az azonosságokat felismerni. Dallamok meghallgatása, feldolgozások összehasonlítása.
Zenés darabok megismerése (Macskák, A dzsungel könyve, István a király, János vitéz) Közismert komolyzenei részletek meghallgatása. (Egy kiállítás képei. Örömóda. Passió. Péter és a farkas).	Zene figyelmes hallgatása. A zene hatásának megbeszélése. Zenés darabok megtekintése, történetének megismerése: szereplők, jellemzők, dallamok a műből.
Tánczene hallgatása más-más feldolgozásban.	Táncdal, tánczene hallgatása különböző feldolgozásban, összehasonlítása.

TESTNEVELÉS

A tantárgy az erkölcsi nevelés területén fontos szerepet játszik a szabályok, szabályosság ismeretének megerősítésében, a magatartásszabályozás befolyásolásában.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztése területén segíti az önismeret, önelfogadás képességét, a segítségnyújtásra és elfogadásra való törekvést. A testi és lelki egészségre nevelés területén segíti az egészséges testmozgás és a fizikai aktivitás iránti igény folyamatosságát. A testnevelés tantárgy az anyanyelvi kommunikáció kompetenciaterületen hozzájárul a verbális utasítások megértéséhez, a mozgások bemutatás vagy szóbeli irányítás alapján minél pontosabban és differenciáltabban történő kivitelezéséhez. A tantárgy tanulása során fontos a tanulók figyelmének ráirányítása a harmonikus mozgás szépségeire és a mozgásművészet vagy a sportmozgások esztétikumának felismerésére.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a testnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	15	15
Gimnasztikai gyakorlatok	35	35
Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok	50	50
Labdás gyakorlatok	30	30
Sportjátékok elemei	50	50

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A tantárgy elsődleges célja a rendszeres mozgás, testedzés és az egészséges életmód iránti igény kialakítása. Térbeli irányok, viszonyfogalmak használata. Az általános iskolai testnevelés során kialakított és begyakorolt mozgáselemek rögzítése, pontosítása, tudatosítása, alapmozgások gyakorlása. Ritmus és sorrend megtartása mozgásos feladatokban. Mozcásos tevékenységgel a tartási hibákat korrigálni, a motorikus képességek fejlesztése, az egészséges testi fejlődés biztosítása, testi fejlődés zavarainak korrekciója. A sportjátékokhoz szükséges elemi és tájékozódási képességek /figyelem/ fejlesztése. A munkatevékenység során szükséges ügyesség, erő, állóképesség, kitartás, edzettség, bátorság, akarat fejlesztése. Sportversenyek elemeinek elsajátítása, labda-biztonság növelése, felkészülés iskolai sportversenyekre. Gimnasztikai alapformájú gyakorlatok rögzítése. Növekvő elem és ütemszámú mozgássorok elsajátítása.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

- A mozgásos tevékenységek rendszeres végzésére, az egészséges testi fejlődés, edzettség, teherbíró képesség, az alapvető fizikai képesség szintjének emelése érdekében,
- Sporteszközök rendeltetésszerű, balesetmentes használatára,
- Sportjátékok játszására (egyszerűsített) szabályokkal, sportmérkőzések figyelemmel kísérésére.

9. évfolyam

Témakör	Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	15 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Vezényszavakat ismerni és követni. Gyakorlatokat társakhoz és alkalomhoz illően fegyelmezetten végezni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: nyit, zár, jobb, bal, igazodás, sorbontás, magas, alacsony		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Sorakozás	Önállóan sorakozni, az irányokat ismerni. Sorakozó magasság szerint.
Járások	Járás egysoros, kétsoros, háromsoros oszlopban, nyitódás, záródás, helyben járás, jelre elindulás, megállás. Járás lábujjhegyen, sarkon.
Menetelés	Menetelés helyben járással, igazodás, sorbontás jobb, baloldal érzékelése. Menetelés zenére, ritmustartás, ritmusváltás adott jelre.
Testfordulatok	Sarkon jobbra, balra fordulatok vezényszóra. A gyakorlatokat egyre pontosabban végrehajtani

Témakör	Gimnasztikai gyakorlatok	35 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Adott ritmust átvenni és követni. Megtanult mozgáselemeket kitartóan végezni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: négyütemű gyakorlat, terpeszállás, oldalsó középtartás, mellső középtartás, magas tartás, négyütemű gyakorlat, kéziszerek megnevezése		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Két-három mozgáselem összekapcsolása.	Begyakorolt mozgáselemek összekapcsolása, helyben futás magas térdemelés, terpeszállás törzshajlítás, bokaérintés. Négy ütemre végzett gyakorlatok: (alapállás, ugrás terpeszbe, kar oldalsó középtartásba, taps fej fölött, vissza alapállásba, mellső középtartásba, oldalsó középtartásba, terpesz, stb.) Az alapgyakorlatokat huzamosabb ideig végezni.
Kéziszer- és szabadgyakorlatok.	Szalag, babzsák, labda, medicinlabda, súlyzó, buzogány, karika, alkalmazásával végzett négyütemű gyakorlatok vezényszavak, számolás, zenesegítségével. Kéziszereket megfelelően használni.
Szakkifejezések megértése és alkalmazása.	Egyszerű utasításokat megérteni.

Begyakorolt gyakorlatsorok zenére, a testtartás, és ütemtartás figyelembevételével.

Témakör	Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok	50 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Gyakorlatokat kitartoan végezni, a hibákat javítani. Izmokat erősíteni. Szóbeli utasításokat megérteni. Egyre hosszabb ideig együttműködni a tartásjavító és izomerősítő gyakorlatokban		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: gyakorlatok megnevezése, sorozat, állórajt, tevékenységek megnevezése, méter.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Guggolás	Guggoló járás.
Kúzás	Kúzás padok között, kúzás akadályok között.
Mászás	Mászás kötélén, bordásfalon, mászás akadályon át.
Függeszkedés	Bordásfal gyakorlatok (függeszkedés)
Távolugrás	Egy lábról elrugaskodás távolugrás nekifutásból, helyben rugózásból elrugaskodás
Guruló átfordulás előre, hátra	Sorozatban guruló átfordulások (guruló átfordulás előre sorozatban, háttal sorozatban guruló átfordulás, hátra)
Állórajt, futás	Állórajtból versenyfutás, 30-60 m-es versenyfutás állórajtból
Egyensúlyozó járás.	Egyensúlyozás talajon, padon (gerendán) padmerevítőjén.

Témakör	Labdás gyakorlatok	30 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Egyre pontosabban labdát vezetni, célba juttatni (kézzel, lábbal).		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: gyakorlatok megnevezése, váltott kéz, dobóterpesz, labdavezetés		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Kislabda dobás	Kislabda dobás, álló helyzetből. Célba dobás (kosár, kapu, céltábla).
Átadások	Egykezes, kétkezes mellső átadások, különböző feladathelyzetekben. Szabályokat megérteni, betartani. Dobóterpeszből kidobás, célba dobás, alsó felső dobás.
Labdavezetés	Váltott kézzel járás körben akadályok megkerülése, labdavezetések. Labdavezetés (ügyesebb) lábbal cél felé, akadályok megkerülése.

Labdát vezetni egyre biztosabba, lassú futás közben labdavezetés az ügyesebb kézzel.

Témakör	Sportjátékok elemei	50 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Sportjátékokat játszani, mások játékát figyelemmel kísérni. Rendszeresen sportolni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: sportágak megnevezése, kosárpalánk, kosár, kosárlabda, szerva, szerválás, kapu, gól, tevékenységek megnevezése, kétkezes mellső átadás		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Kosárlabda, röplabda, zsinórlabda	Alapállás – megindulás - megállás, labdavezetés, kosárra dobás, védekezés, Egyéni- és csapatversenyek rendezése, kulturált szurkolás (eredményhirdetés, cím megvédése, visszavágó). Betartani a sportjátékok elemi szabályait, és az eszközöket rendeltetésszerűen, balesetmentesen használni.
Pingpong	Pingpongozás, átütés, szerválás, ütögetés, adogatás, Betartani a sportjátékok elemi szabályait, és az eszközöket rendeltetésszerűen, balesetmentesen használni.
Labdarúgás	Alapállás, megindulás, megállás, labdavezetés, átadás, kapura lövés, labdavidéke.
Tollaslabda, szivacs- labda.	Szivacs- labda, tollaslabda ütögetés, átütés a háló másik oldalára.
Kidobós	A szabályokat minél pontosabban betartani.
Roller, kerékpár, gördeszka, görkorcsolya, szánkóhasználat	Az időjárásnak megfelelő sporteszközök használata, az eszközök rendeltetésszerű használata, karbantartása, tárolása.
Kondicionáló gépek minél szélesebb körű alkalmazása	Kondicionáló gépek célszerű és szakszerű használata, az erőnlét- és életmódjavító gyakorlatsorok elsajátítása és napirendbe építése.

10. évfolyam

Témakör	Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	15 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Vezényszavakat ismerni és követni. Gyakorlatokat társakhoz és alkalomhoz illően fegyelmezetten végezni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: nyit, zár, jobb, bal, igazodás, sorbontás, magas, alacsony		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Sorakozás	Önállóan sorakozni, az irányokat ismerni. Sorakozó magasság szerint.
Járások	Járás egysoros, kétsoros, háromsoros oszlopban, nyitódás, záródás, helyben járás, jelre elindulás, megállás. Járás lábujjhegyen, sarkon.
Menetelés	Menetelés helyben járással, igazodás, sorbontás jobb, baloldal érzékelése. Menetelés zenére, ritmustartás, ritmusváltás adott jelre.
Testfordulatok	Sarkon jobbra, balra fordulatok vezényszóra. A gyakorlatokat egyre pontosabban végrehajtani

Témakör	Gimnasztikai gyakorlatok	35 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Adott ritmust átvenni és követni. Megtanult mozgáselemeket kitartóan végezni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: négyütemű gyakorlat, terpeszállás, oldalsó középtartás, mellső középtartás, magas tartás, négyütemű gyakorlat, kéziszerek megnevezése		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Két-három mozgáselem összekapcsolása.	Begyakorolt mozgáselemek összekapcsolása, helyben futás magas térdemelés, terpeszállás törzshajlítás, bokaérintés. Négy ütemre végzett gyakorlatok: (alapállás, ugrás terpeszbe, kar oldalsó középtartásba, taps fej fölött, vissza alapállásba, mellső középtartásba, oldalsó középtartásba, terpesz, stb.) Az alapgyakorlatokat huzamosabb ideig végezni.
Kéziszer- és szabadgyakorlatok.	Szalag, babzsák, labda, medicinlabda, súlyzó, buzogány, karika, alkalmazásával végzett négyütemű gyakorlatok vezényszavak, számolás, zenesegítségével. Kéziszereket megfelelően használni.
Szakkifejezések megértése és alkalmazása.	Egyszerű utasításokat megérteni.

Begyakorolt gyakorlatsorok zenére, a testtartás, és ütemtartás figyelembevételével.

Témakör	Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok	50 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Gyakorlatokat kitartóan végezni, a hibákat javítani. Izmokat erősíteni. Gyakorlatokat kitartóan végezni, a hibákat javítani. Izmokat erősíteni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: gyakorlatok megnevezése, sorozat, állórajt, tevékenységek megnevezése, méter.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Guggolás	Guggoló járás,
Kúszás	Kúszás padok között, kúszás akadályok között
Mászás	Mászás kötélén, bordásfalon, mászás akadályon át.
Függeszkedés	Bordásfal gyakorlatok (függeszkedés)
Távolugrás	Egy lábról elrugaskodás távolugrás nekifutásból, helyben rugózásból elrugaskodás
Guruló átfordulás előre, hátra	Sorozatban guruló átfordulások (guruló átfordulás előre sorozatban, háttal sorozatban guruló átfordulás, hátra)
Állórajt, futás	Állórajtból versenyfutás, 30-60 m-es versenyfutás állórajtból
Egyensúlyozó járás.	Egyensúlyozás talajon, padon (gerendán) padmerevítőjén.

Témakör	Labdás gyakorlatok	30 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Egyre pontosabban labdát vezetni, célba juttatni (kézzel, lábbal).		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: gyakorlatok megnevezése, váltott kéz, dobóterpesz, labdavezetés		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Kislabda dobás	Kislabda dobás, álló helyzetből. Célba dobás (kosár, kapu, céltábla).
Átadások	Egykezes, kétkezes mellső átadások, különböző feladathelyzetekben. Szabályokat megérteni, betartani. Dobóterpeszből kidobás, célba dobás, alsó felső dobás.
Labdavezetés	Váltott kézzel járás körben akadályok megkerülése, labdavezetések. Labdavezetés (ügyesebb) lábbal cél felé, akadályok megkerülése.

Labdát vezetni egyre biztosabba, lassú futás közben labdavezetés az ügyesebb kézzel.

Témakör	Sportjátékok elemei	50 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Sportjátékokat játszani, mások játékát figyelemmel kísérni. Rendszeresen sportolni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: sportágak megnevezése, kosárpalánk, kosár, kosárlabda, szerva, szerválás, kapu, gól, tevékenységek megnevezése, kétkezes mellső átadás		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Kosárlabda, röplabda, zsinórlabda	Alapállás – megindulás - megállás, labdavezetés, kosárra dobás, védekezés, Egyéni- és csapatversenyek rendezése, kulturált szurkolás (eredményhirdetés, cím megvédése, visszavágó). Betartani a sportjátékok elemi szabályait, és az eszközöket rendeltetésszerűen, balesetmentesen használni.
Pingpong	Pingpongozás, átütés, szerválás, ütögetés, adogatás, Betartani a sportjátékok elemi szabályait, és az eszközöket rendeltetésszerűen, balesetmentesen használni.
Labdarúgás	Alapállás, megindulás, megállás, labdavezetés, átadás, kapura lövés, labdavidéke.
Tollaslabda, szivacs- labda.	Szivacs- labda, tollaslabda ütögetés, átütés a háló másik oldalára.
Kidobós	A szabályokat minél pontosabban betartani.
Roller, kerékpár, gördeszka, görkorcsolya, szánkóhasználat	Az időjárásnak megfelelő sporteszközök használata, az eszközök rendeltetésszerű használata, karbantartása, tárolása.
Kondicionáló gépek minél szélesebb körű alkalmazása	Kondicionáló gépek célszerű és szakszerű használata, az erőnlét- és életmódjavító gyakorlatsorok elsajátítása és napirendbe építése.

GYAKORLATI KÉPZÉS ELŐKÉSZÍTÉSE

A tantárgy tanulása során a diákok megismerkednek a környezetükben előforduló munkakörökkel, a tevékenységek elvégzéséhez szükséges képességekkel, munkakörnyezettel, eszközökkel, elvárásokkal. Elsődlegesen fontos a tanulók számára pályaválasztásukhoz kapcsolódóan a képességeikhez, érdeklődésükhöz és lehetőségeikhez illeszkedve és az intézményi kínálatot figyelembe véve a megfelelő munkatevékenységek kiválasztása és a minél önállóbb életvezetést lehetővé tevő életpálya tervezése. A tanulók megismerkednek a gyakorlati évfolyamok feladathelyzeteivel, bővülnek a munkatevékenységek körében eddig szerzett ismereteik, kialakul a munkavégzéshez szükséges motiváció, fejlődik a társadalmi munkamegosztásban elérhető helyük iránti igény. A tanuló magatartásában éretté válik a csoportos munkavégzés szabályrendszerének, a munkatársi kapcsolat, a munkavezető és alkalmazott viszonyának megismerésére. A tanuló a tantárgy tanulása során megismerkedik a munkavállaláshoz kapcsolódó adminisztrációs kötelezettségekkel, a munkaidő és pihenőidő rendjével, a munkavállalással együtt járó kötelezettségekkel és jogkörökkel, a segítségkérés eszközeivel.

A tantárgy az erkölcsi nevelés területén támogatja az etikus munkahelyi, tanműhelyi viselkedés szabályainak megismerését, a munkafeladatok elosztásának igazságos szempontjait, a vállalt feladatok végrehajtási és befejezési igényének erősödését.

Önismeret és társas kultúra területén a tanuló számára egyértelművé válik egyéni életlehetőségének formája, kirajzolódik a minél önállóbb, támogatott életvitelnek, egyszerű munkafeladatok végrehajtásának és munkatevékenység vállalásának lehetősége. A tanuló képessé válik csoportban végzett munkatevékenység folytatására, erősödik önbizalma a gyakorlati tevékenységek sikeres elvégzése iránt. A testi és lelki egészségre nevelés terén a felnőtt élet tevékenységeire történő felkészülés erősíti önértékelését, lelki egyensúlyát a felnőtt lét megélésének érzésével. A tanuló tapasztalatai és ismeretei bővülnek a társadalmi és munkahelyi munkamegosztás és munkahelyi kapcsolatok, kötelezettségek terén, különös tekintettel a munkahelyi óvó- és védőintézkedések betartásának fontosságára szempontjából.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
A munka világa, pályaválasztás	56	56
Tájékozódás a munkavégzés területeiről	56	56
Fiatal felnőttek életvezetése, munkatársi kapcsolatai	32	32

9.-10. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

A gyakorlati képzés előkészítése tantárgy célja a fiatalok megismertetése a munka világával, a felnőttkori munkavégzés lehetőségeinek feltárása, a munkatevékenységek elsajátítása iránti igény kialakítása.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló

- látóköre bővül, közösségi és közéleti kapcsolatai erősödnek,
- követi a társadalmi beilleszkedés, kulturált magatartás, az egészséges életmód elveit,
- képes a környezetében megismerhető szakmák és munkalehetőségek feltérképezésére,
- lehetőség szerint (a valós helyzethez hasonló) a munkavállaláshoz kapcsolódó adminisztratív és egyéb tennivalókat (interjú, öltözködés, önéletrajz) kipróbál.

9. évfolyam

Témakör	A munka világa, pályaválasztás	56 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A feladat - munkavégzés minőségét, idejének hosszát, tempóját az egyéni képességeknek megfelelő mértékben javítani.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
hétköznap, munkanap, munkaszüneti nap, ünnepnap, fizetés, munkabér, bevétel, jövedelem, kiadás, jutalom, oklevél, kitüntetés, bizonyítvány, minőség, mennyiség, tempó, hibás, hibátlan, gondos, összecsapott, sikeres, sikertelen, hanyag, lelkiismeretes, figyelem, pontosság, igényesség, szorgalom, kitartás, siker, hibázás, tökéletlenség, egyéni különbségek, adottságok, alkalmasság, fejlődés, nemekre jellemző feladatok, foglalkozások, életfeladatok, kifáradás, pihenés, nyugalom, önálló, elfoglaltság, segítség, megelégedettség.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A tanulás és munka közötti hasonlóság és különbség.	Megérteni, hogy a feladat és a munkavégzés természetes és fontos örömforrás, az életkor növekedésével a felnőtté válás során. Felnőttek és tanulók hétköznapjainak feldolgozása beszélgetés, szerepjáték keretében.
Az érdemjegy, bizonyítvány és fizetés értelme, jelentése.	Megérteni az összefüggéseket.
A feladatvégzés, a munkatevékenység idejének növelése. A feladat, munka, minőségének javítása.	Valamilyen, a csoportnak és a jövőbeni szakmatanulásnak megfelelő gyakorlati tevékenység (szöveg, gyöngyfűzés, kézimunka). A munka időtartamát fokozatosan növelni. Minőségi munkát végezni.
Tanulás és munka, képességek és pályaválasztás közötti összefüggés.	A munka világát rendezetten látni. Családról hozott fényképek nézegetése és beszélgetés a családtagok feladatairól. Tankönyv leckéinek feldolgozása kérdés, felelet típusú beszélgetés keretében.
Tehetség, lehetőség, szorgalom, kitartás kérdése.	Hiányosságait képes javítani.
Önismeret.	Önismeret, énkép fejlesztése. Önértékelő lapok kitöltése, megbeszélése.
Az egyes foglalkozáshoz szükséges tulajdonságok számbavétele, hiányok regisztrálása, célkitűzés.	Ismerni és elmondani a leggyakoribb foglalkozásokban magát, a végzett tevékenységet.

	A meglévő és hiányzó tulajdonságok listázása egyes szakmák szerint (pl.: kézügyesség, pontosság, kitartás, felületesség, rossz látás, stb.)
Nemek közötti fizikai és életfeladatbeli különbségek viszonya a pályaválasztáshoz.	Nők és férfiak különböző fizikummal, különböző munkákat tudnak elvállalni.
A munka nehézsége és öröme.	Megismerni a munka természetét. „Amerikából jöttem” pantomin játék alkalmazása.
A munka és munkabér.	Megérteni, hogy az elvégzett munkáért jár fizetés.
A munka és a pihenés harmonikus egysége.	Fizetés, pihenés, kikapcsolódás. Megérteni, hogy mindenkinek szüksége van pihenésre (szüleinek is). Aktív pihenés. Tanulja meg önállóan elfoglalni magát.

Témakör	Tájékozódás a munkavégzés területeiről	56 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A kapott feladatot határidőre elkészíteni. Tudatosan készülni a felnőtt létre és a munkavállalásra.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Az elvégzett munkafolyamatok és eszközök megnevezése. A felmerülő ismeretlen kifejezések, fogalmak tisztázása. Felmerülő fogalmak tisztázása. Teljesítmény, kitartás, következmény, a megismert fogalmak tisztázása.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Eszközhasználat, kézügyesség fejlesztése, kisebb darabok elkészítése egyre nagyobb önállósággal (gyöngyfűzés, varrás, kötés, agyagozás, stb.).	Kitartó, elfogadható munkát végezni. Több-kevesebb segítséggel önállóan feladatot végezni.
Az intézményben meglévő munkahelyek, tevékenységek feltérképezése.	Tanulmányi séta az intézményben. Az ott dolgozó felnőttek munkájának megismerése. A munkáról pozitív képet kialakítani.
Tanulmányi kirándulások különböző munkahelyek megtekintésére (pl. kertészet, üzlet, raktár, műhely, stb.).	Tablók készítése a munkahelyekről, foglalkozásokról. Tanulmányi sétán tapasztaltak megfogalmazása.

A számba vett munkahelyeken rövidebb idő eltöltése, irányítással, aktív munkával. (karbantartókkal, kerti munkával, konyhai feladatokkal /terítés, leszedés/, óvodában egyéni foglalkozás a kicsikkel, fénymásolás iratrendezés, iratmegsemmisítés stb.)	Kérdések alapján adatgyűjtés (mi a feladata, milyen eszközöket használ, milyen képességekre van szüksége a munkájához?). A látottak megfigyelése, alkalmanként aktív bekapcsolódás a munkavégzésbe. Az intézményben lévő munkahelyeken adott idő eltöltése munkával (lehetőség szerint erőfeszítést igénylő, tényleges munkát végezzen a tanuló).
A tapasztalatokról szóbeli beszámoló a társaknak.	A feladat rövid ismertetése, milyen feladatot tudott végezni, milyen eszközöket használhatott, hogy érezte magát a munkavégzés közben. A tapasztaltakat lényegre törően megfogalmazni, munkájáról reális képet adni, és hosszabb ideig emlékezni rá.
Közvetlen környezetében lévő felnőttek munkájának feltérképezése.	A feladatra készülni, és aktívan részt venni a gyűjtőmunkában. Saját környezetéből adatgyűjtés, rövid ismertetés elmondása.
A kapott foglalkozások rendszerezése a szükséges képességek szerint (pl. jó kézügyességre van szüksége, gyorsaságot igényel stb.) egyéni alkalmasság mérlegelése.	Foglalkozások és képességek egymás mellé rendelése. Prezentációk, fotók, beszélgetések a különböző foglalkozásokról. Önismeretét alakítani.
Munkahelyek, foglalkozások számbavétele, rendszerezése.	Prezentációk, fotók, beszélgetések a különböző munkahelyekről, foglalkozásokról.
Mi szeretnék lenni? Milyen munkát szeretnék végezni?	Foglalkozások és képességek egymás mellé rendelése. Önismeretét alakítani.
Az intézményben folyó munkavállalói program megismerése, a program résztvevőivel beszélgetés.	Kérdések megfogalmazása.

Témakör	Fiatal felnőttek életvezetése, munkatársi kapcsolatai	32 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A legfontosabb társadalmi elvárásokat, normákat megérteni, és a különféle kapcsolatokban megfogalmazni. Véleményt, alkotni a helyes és helytelen viselkedésről.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Képes vagyok rá, ill. nem tudom. Kötelező, kötelesség fogalmak tisztázása. Jog, jogosult, jogszerű fogalmak tisztázása. A tulajdonságok tartalmának tisztázása. TAJ-szám, adóazonosító jel, testi fejlettség, fizikai erőnlét, egészséges életmód, tanulás, munka, szabadidő, kapcsolatok,		

kötődések váltakozása, tartóssága, egoizmus kérdése, jól-, rosszul esik, én és a másik, sértődés, megbocsátás, összeveszés, kibékülés, egymás szabadsága. Önismeret. A megvalósítható cél és a sikerélmény összefüggése. Emberek szerethetősége nem függ gazdagságuktól, tehetségüktől. Rokonság, barátság, szerelem, munkatárs, (kolléga) osztálytárs, osztályközösség, társaság, szurkolók, rajongók, társasági ember, magányos ember, buli, ismerkedés színterei, rokonszenv, ellenszenv, idegen különféle csábításai, bizalom.

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Munkaalkalmasság.	Munkatevékenységek gyűjtése, csoportosítása: képes elvégezni, nem képes elvégezni.
A munkavállaláshoz szükséges feltételek számbavétele: alkalmasság, életkor, egészségi állapot, erőnlét, szükséges okmányok (bizonyítvány, személyi igazolvány, TAJ kártya, adókártya).	Okmányok megismerése. Önismeret fejlesztése. Tankönyv leckéinek feldolgozása.
Munkaszerződés, bér, utasítások elfogadása.	A tananyagot megérteni. Tankönyv leckéinek feldolgozása.
Alá- és fölérendeltség a munkahelyen.	Beosztott-vezető számára meglévő kötelességek és jogok széles körű megismerése.
Munkahelyi kötelességek. Jogok a munkahelyen.	Munkahelyi kötelességek megismerése, megértése és gyakorlása. Jog, jogosult, jogszerű fogalmak tisztázása.
A munkahelyi beilleszkedéshez fontos tulajdonságok megnevezése. Munkatársak elfogadása, alkalmazkodás egymáshoz.	Pontosság, segítőkészség, szorgalom, alkalmazkodóképesség kialakítása. Segítőkész, hanyag, szorgalmas, tiszteletlen, nagyhangú, pontos stb. a hasznos és kerülendő tulajdonságok kiválasztása, megnevezése. Drámapedagógiai módszer alkalmazása: apró történetek, életszerű szituációk eljátszása (szerepjátékok). Aktívan részt venni a szerepjátékokban.
Baráti viszony – kollegiális viszony, szerelmi viszony (rokonai, baráti, szerelmi, munkatársi kapcsolatok) jellemzői.	Tudatosítani, hogy rokonai között kell egy bizalmasának lenni, akinek elmondja titkait, félelmeit, akinek kikéri tanácsát. A kapcsolatok tartalmának megvitatása. Sorolja fel és csoportosítsa azokat az embereket, akiket jól ismer, a hozzájuk fűződő kapcsolata alapján.

Kamaszok és fiatal felnőttek közötti életviteli eltérések: fizikai szempontból, kötelezettségek, szórakozás, kapcsolatok mélysége terén. Kamaszok és felnőttek érzelmi világa és személyisége közötti eltérések.	Önmagát és társait elfogadni gyengeségeivel együtt (képességeit megismerni, jó és rossz tulajdonságok között dönteni). Önismeretét fejleszteni. Ismerkedés gyakorlása (szerepjáték).
Út a felelős gondolkodásig, a jövőbeni életfeladat függvényében.	Felelősségtudat fejlesztése. Kérdés-felelet típusú beszélgetés súlypontos alkalmazása.
Kamaszok és felnőttek irreális és reális vágyai és céljai.	Szabadságunk és korlátaink megismerése.
Képességbeli korlátok felismerése elfogadása.	Korlátaink megismerése és elfogadása.
Normák, elvárások, életkori különbségek a fenti kapcsolatokban.	Összefüggéseket megérteni. Drámapedagógiai módszer alkalmazása: apró történetek, életszerű szituációk eljátszása (szerepjátékok). Aktívan részt venni a szerepjátékokban.
Saját reális elvárások, vágyak megvalósulásához szükséges aktív tevékenységek megszerezése.	Vágyaink, céljaink eléréséhez saját magunk aktivizálása. Képes folyóiratok, áru katalógusok nézegetése közben csoportos beszélgetés. Képek gyűjtése, ragasztása, megbeszélése.

10. évfolyam

Témakör	A munka világa, pályaválasztás	56 óra
Nevelési-fejlesztési célok:		
A feladat - munkavégzés minőségét, idejének hosszát, tempóját az egyéni képességeknek megfelelő mértékben javítani.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:		
hétköznap, munkanap, munkaszüneti nap, ünnepnap, fizetés, munkabér, bevétel, jövedelem, kiadás, jutalom, oklevél, kitüntetés, bizonyítvány, minőség, mennyiség, tempó, hibás, hibátlan, gondos, összecsapott, sikeres, sikertelen, hanyag, lelkiismeretes, figyelem, pontosság, igényesség, szorgalom, kitartás, siker, hibázás, tökéletlenség, egyéni különbségek, adottságok, alkalmasság, fejlődés, nemekre jellemző feladatok, foglalkozások, életfeladatok, kifáradás, pihenés, nyugalom, önálló, elfoglaltság, segítség, megelégedettség.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A tanulás és munka közötti hasonlóság és különbség.	Megérteni, hogy a feladat és a munkavégzés természetes és fontos örömforrás, az életkor növekedésével a felnőtté válás során. Felnőttek és tanulók hétköznapjainak feldolgozása beszélgetés, szerepjáték keretében.
Az érdemjegy, bizonyítvány és fizetés értelme, jelentése.	Megérteni az összefüggéseket.
A feladatvégzés, a munkatevékenység idejének növelése. A feladat, munka, minőségének javítása.	Valamilyen, a csoportnak és a jövőbeni szakmatanulásnak megfelelő gyakorlati tevékenység (szöveg, gyöngyfűzés, kézimunka). A munka időtartamát fokozatosan növelni. Minőségi munkát végezni.
Tanulás és munka, képességek és pályaválasztás közötti összefüggés.	A munka világát rendezetten látni. Családról hozott fényképek nézegetése és beszélgetés a családtagok feladatairól. Tankönyv leckéinek feldolgozása kérdés, felelet típusú beszélgetés keretében.
Tehetség, lehetőség, szorgalom, kitartás kérdése.	Hiányosságait képes javítani.
Önismeret.	Önismeret, énkép fejlesztése. Önértékelő lapok kitöltése, megbeszélése.
Az egyes foglalkozáshoz szükséges tulajdonságok számbavétele, hiányok regisztrálása, célkitűzés.	Ismerni és elmondani a leggyakoribb foglalkozásokban magát, a végzett tevékenységet.

	A meglévő és hiányzó tulajdonságok listázása egyes szakmák szerint (pl.: kézügyesség, pontosság, kitartás, felületesség, rossz látás, stb.)
Nemek közötti fizikai és életfeladatbeli különbségek viszonya a pályaválasztáshoz.	Nők és férfiak különböző fizikummal, különböző munkákat tudnak elvállalni.
A munka nehézsége és öröme.	Megismerni a munka természetét. „Amerikából jöttem” pantomin játék alkalmazása.
A munka és munkabér.	Megérteni, hogy az elvégzett munkáért jár fizetés.
A munka és a pihenés harmonikus egysége.	Fizetés, pihenés, kikapcsolódás. Megérteni, hogy mindenkinek szüksége van pihenésre (szüleinek is). Aktív pihenés. Tanulja meg önállóan elfoglalni magát.

Témakör	Tájékozódás a munkavégzés területeiről	56 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A kapott feladatot határidőre elkészíteni. Tudatosan készülni a felnőtt létre és a munkavállalásra.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Az elvégzett munkafolyamatok és eszközök megnevezése. A felmerülő ismeretlen kifejezések, fogalmak tisztázása. Felmerülő fogalmak tisztázása. Teljesítmény, kitartás, következmény, a megismert fogalmak tisztázása.		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Eszközhasználat, kézügyesség fejlesztése, kisebb darabok elkészítése egyre nagyobb önállósággal (gyöngyfűzés, varrás, kötés, agyagozás, stb.).	Kitartó, elfogadható munkát végezni. Több-kevesebb segítséggel önállóan feladatot végezni.
Az intézményben meglévő munkahelyek, tevékenységek feltérképezése.	Tanulmányi séta az intézményben. Az ott dolgozó felnőttek munkájának megismerése. A munkáról pozitív képet kialakítani.
Tanulmányi kirándulások különböző munkahelyek megtekintésére (pl. kertészet, üzlet, raktár, műhely, stb.).	Tablók készítése a munkahelyekről, foglalkozásokról. Tanulmányi sétán tapasztaltak megfogalmazása.

A számba vett munkahelyeken rövidebb idő eltöltése, irányítással, aktív munkával. (karbantartókkal, kerti munkával, konyhai feladatokkal /terítés, leszedés/, óvodában egyéni foglalkozás a kicsikkel, fénymásolás iratrendezés, iratmegsemmisítés stb.)	Kérdések alapján adatgyűjtés (mi a feladata, milyen eszközöket használ, milyen képességekre van szüksége a munkájához?). A látottak megfigyelése, alkalmanként aktív bekapcsolódás a munkavégzésbe. Az intézményben lévő munkahelyeken adott idő eltöltése munkával (lehetőség szerint erőfeszítést igénylő, tényleges munkát végezzen a tanuló).
A tapasztalatokról szóbeli beszámoló a társaknak.	A feladat rövid ismertetése, milyen feladatot tudott végezni, milyen eszközöket használhatott, hogy érezte magát a munkavégzés közben. A tapasztaltakat lényegre törően megfogalmazni, munkájáról reális képet adni, és hosszabb ideig emlékezni rá.
Közvetlen környezetében lévő felnőttek munkájának feltérképezése.	A feladatra készülni, és aktívan részt venni a gyűjtőmunkában. Saját környezetéből adatgyűjtés, rövid ismertetés elmondása.
A kapott foglalkozások rendszerezése a szükséges képességek szerint (pl. jó kézügyességre van szüksége, gyorsaságot igényel stb.) egyéni alkalmasság mérlegelése.	Foglalkozások és képességek egymás mellé rendelése. Prezentációk, fotók, beszélgetések a különböző foglalkozásokról. Önismeretét alakítani.
Munkahelyek, foglalkozások számbavétele, rendszerezése.	Prezentációk, fotók, beszélgetések a különböző munkahelyekről, foglalkozásokról.
Mi szeretnék lenni? Milyen munkát szeretnék végezni?	Foglalkozások és képességek egymás mellé rendelése. Önismeretét alakítani.
Az intézményben folyó munkavállalói program megismerése, a program résztvevőivel beszélgetés.	Kérdések megfogalmazása.

Témakör	Fiatal felnőttek életvezetése, munkatársi kapcsolatai	32 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A legfontosabb társadalmi elvárásokat, normákat megérteni, és a különféle kapcsolatokban megfogalmazni. Véleményt, alkotni a helyes és helytelen viselkedésről.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Képes vagyok rá, ill. nem tudom. Kötelező, kötelesség fogalmak tisztázása. Jog, jogosult, jogszerű fogalmak tisztázása. A tulajdonságok tartalmának tisztázása. TAJ-szám, adóazonosító jel, testi fejlettség, fizikai erőnlét, egészséges életmód, tanulás, munka, szabadidő, kapcsolatok,		

kötődések váltakozása, tartóssága, egoizmus kérdése, jól-, rosszul esik, én és a másik, sértődés, megbocsátás, összeveszés, kibékülés, egymás szabadsága. Önismeret. A megvalósítható cél és a sikerélmény összefüggése. Emberek szerethetősége nem függ gazdagságuktól, tehetségüktől. Rokonság, barátság, szerelem, munkatárs, (kolléga) osztálytárs, osztályközösség, társaság, szurkolók, rajongók, társasági ember, magányos ember, buli, ismerkedés színterei, rokonszenv, ellenszenv, idegen különféle csábításai, bizalom.

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Munkaalkalmasság.	Munkatevékenységek gyűjtése, csoportosítása: képes elvégezni, nem képes elvégezni.
A munkavállaláshoz szükséges feltételek számbavétele: alkalmasság, életkor, egészségi állapot, erőnlét, szükséges okmányok (bizonyítvány, személyi igazolvány, TAJ kártya, adókártya).	Okmányok megismerése. Önismeret fejlesztése. Tankönyv leckéinek feldolgozása.
Munkaszerződés, bér, utasítások elfogadása.	A tananyagot megérteni. Tankönyv leckéinek feldolgozása.
Alá- és fölérendeltség a munkahelyen.	Beosztott-vezető számára meglévő kötelességek és jogok széles körű megismerése.
Munkahelyi kötelességek. Jogok a munkahelyen.	Munkahelyi kötelességek megismerése, megértése és gyakorlása. Jog, jogosult, jogszerű fogalmak tisztázása.
A munkahelyi beilleszkedéshez fontos tulajdonságok megnevezése. Munkatársak elfogadása, alkalmazkodás egymáshoz.	Pontosság, segítőkészség, szorgalom, alkalmazkodóképesség kialakítása. Segítőkész, hanyag, szorgalmas, tiszteletlen, nagyhangú, pontos stb. a hasznos és kerülendő tulajdonságok kiválasztása, megnevezése. Drámapedagógiai módszer alkalmazása: apró történetek, életszerű szituációk eljátszása (szerepjátékok). Aktívan részt venni a szerepjátékokban.
Baráti viszony – kollegiális viszony, szerelmi viszony (rokon, baráti, szerelmi, munkatársi kapcsolatok) jellemzői.	Tudatosítani, hogy rokonai között kell egy bizalmasának lenni, akinek elmondja titkait, félelmeit, akinek kikéri tanácsát. A kapcsolatok tartalmának megvitatása. Sorolja fel és csoportosítsa azokat az embereket, akiket jól ismer, a hozzájuk fűződő kapcsolata alapján.

Kamaszok és fiatal felnőttek közötti életviteli eltérések: fizikai szempontból, kötelezettségek, szórakozás, kapcsolatok mélysége terén. Kamaszok és felnőttek érzelmi világa és személyisége közötti eltérések.	Önmagát és társait elfogadni gyengeségeivel együtt (kéességeit megismerni, jó és rossz tulajdonságok között dönteni). Önismeretét fejleszteni. Ismerkedés gyakorlása (szerepjáték).
Út a felelős gondolkodásig, a jövőbeni életfeladat függvényében.	Felelősségtudat fejlesztése. Kérdés-felelet típusú beszélgetés súlypontos alkalmazása.
Kamaszok és felnőttek irreális és reális vágyai és céljai.	Szabadságunk és korlátaink megismerése.
Képességbeli korlátok felismerése elfogadása.	Korlátaink megismerése és elfogadása.
Normák, elvárások, életkori különbségek a fenti kapcsolatokban.	Összefüggéseket megérteni. Drámapedagógiai módszer alkalmazása: apró történetek, életszerű szituációk eljátszása (szerepjátékok). Aktívan részt venni a szerepjátékokban.
Saját reális elvárások, vágyak megvalósulásához szükséges aktív tevékenységek megszerezése.	Vágyaink, céljaink eléréséhez saját magunk aktivizálása. Képes folyóiratok, áru katalógusok nézegetése közben csoportos beszélgetés. Képek gyűjtése, ragasztása, megbeszélése.

OSZTÁLYFŐNÖKI ÓRA

Az osztályfőnöki óra fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelés területén a szabálykövető magatartás fejlesztésében és kiterjesztésében, a cselekedetek előre tervezésében és a következmények előzetes felmérésében, a választások erkölcsi meggyőződés szerinti mérlegelésében.

A tantárgy az állampolgárságra, demokráciára nevelés területén felkészít az állampolgári jogok és kötelezettségek tartalmának mélyebb megismerésére, a napi élettel kapcsolatos felelős ügyintézésre.

Az önismeret és társaskultúra fejlesztése területén a tantárgy hozzájárul az emberi kapcsolatok alakításához és megtartásához nélkülözhetetlen korrekt magatartás, empátia és a reális énkép fejlődéséhez.

A testi és lelki egészségre nevelés területén a tanuló megismeri és egyre önállóbban, belülről fakadóan alkalmazza a felnőtt életéhez kapcsolódó lakókörnyezeti és munkahelyi egészségvédelem, balesetvédelem szempontjait, tudatosan törekszik testi épségének és érzelmi egyensúlyának megőrzésére.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség fejlesztési területen a tanuló egyre jobban megismeri a közösségi élet színtereit és felismeri szerepét a közösségért végzett munkában, kialakul az igény a kölcsönös segítség iránt.

A fenntarthatóság és környezettudatosság területén a tantárgy segít a személyes élet tevékenységeinek idő-, anyag-, és energiatakarékos tervezésére és lebonyolítására.

TANANYAG FELOSZTÁSA

Témakörök	Óraszámok	
	9. évfolyam	10. évfolyam
Aktuális témák	14	14
Felkészülés a felnőtt létre	10	10
Beilleszkedés, alkalmazkodás	12	12

9.-10. évfolyam

Tantárgy tanításának célja és feladata:

Az osztályfőnöki óra célja az osztályba járó tanulók közösségének kialakítása, fejlesztése, a csoporthoz tartozás, identitás tudatosítása. Az osztályfőnöki óra a pedagógiai folyamatban kiemelt helyet foglal el, céljai és feladatai a nevelési-oktatási folyamat teljes spektrumára kiterjednek. A tantárgy célja a tanulók segítése önismeretük fejlesztésében, személyiségük stabilizálása a lehetséges életpálya elérésének céljai érdekében. A

tantárgy tematikája segíti a szociális képességek (a kapcsolatteremtés, a kommunikáció, az empátia, a tolerancia, a kooperáció, a konfliktuskezelés stb. képességeinek) fejlesztését főként az osztályban megélt saját élmények, tapasztalatok alapján. A tantárgy fontos szerepe a társadalmi beilleszkedés támogatása, az élet különböző területeire érvényes szabályok rendszerezése, a felnőtt élet megkezdésének előkészítése. Az osztályfőnöki óra lehetőséget ad az iskolai közösségi programokhoz történő kapcsolódás előkészítésére, tervezésére, az ünnepélyeken, megemlékezéseken a csoport szerepvállalására.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló képes:

- az osztályközösség és viselkedéskultúra alakítására,
- saját képességeinek ismeretére, jövőjének reális tervezésére,
- aktívan részt venni az intézmény és a lakóhely életében.

9. évfolyam

Témakör	Aktuális témák	14 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Osztályközösséget alakítani. Egyéni és társadalmi ünnepeket ismerni, számon tartani, mások ünnepeit megismerni, elfogadni, ünneplésének a tiszteletet megadni (tolerancia). Aktívan részt venni az intézmény és a lakóhely életében.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Az ünnepekkel, eseményekkel, osztályközösséggel kapcsolatos fogalmak köre.</p>		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A közösség építése érdekében saját teendőinek feltérképezése.	Szűkebb és tágabb közösségét megismerni, annak életét, történéseit figyelemmel kísérni. Az intézmény (iskola, munkahely) hagyományainak, történetének megismerése. A tapasztalatok, ismeretek rendszerezése Egyéni tapasztalatok, vélemények gyűjtése.
A közösség életében adódó aktuális, váratlan események kezelési módjának elsajátítása.	Toleráns viselkedést tanúsítani, vitázni, az álláspontot rugalmasan megváltoztatni meggyőzés hatására. Aktivitást és együttműködést tanúsítani. A közösség életében felmerülő probléma megfogalmazása, véleményalkotás, vita (programválasztás, viselkedési, öltözködési, igazmondási konfliktusok).
Egyéni és közösségi ünnepek, események ismerete, és felkészülés a közösség alkalmaira (ünnepélyek, külső programok).	Megegyezéssel programokat tervezni, a közös eseményeken aktív részvétel. Tervek készítése (naptáron bejelölni az alkalmakat), jelmez készítése, öltözék megválasztása, a közös élmények megbeszélése, az elkészült fotók, felvételek közös megtekintése, a látottak megvitatása. Aktív részvétel ünnepeken (családi és közösségi alkalmakon), az ünnepnek megfelelő szokások, külsőségek megtartása (meghívó, plakátkészítés, vendégvárással kapcsolatos teendők, ünnepi műsorban szerepvállalás, fényképezés, beszámoló szóban, írásban az eseményről Tanulmányi séta, kirándulás, múzeumlátogatás.

Tágabb közösségről szóló hírek, események követése, a megfelelő alkalmakon aktív (passzív) részétel.	Újságcikkekben, napi híradóban, magazinműsorban olvasott, hallott, látott esetek megbeszélése, saját ítélet megfogalmazása. Saját véleményt megfogalmazni, és azt bátran képviselni.
--	---

Témakör	Felkészülés a felnőtt létre	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A viselkedéskultúrát kialakítani. „Felnőtség” felelősségét megélni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: munkafegyelem, baleset, figyelem, létfeltétel, táplálkozás, lakás, ruházkodás, a pénz értéke, törvény, szabály, igazságszolgáltatás, büntetés, saját érdek, választó, képviselő, képviselő, személyi igazolvány, határátlépés, állampolgár, sajátkezű aláírás, tájékozódás, tapasztalatszerzés, próbálkozás, tanács, tanácsadó, kötelesség, mulasztás, tévedés, hiba kijavítása, elnézés kérése, bank, folyószámla, átutalás, fedezet, takarékoskodás, titkos kód, bankkártya, kölcsön, kezes, ápoltság, taszító, vonzó, sminkelés, káros szokás, egészségmegőrzés, mértékletes, lustaság, jóleső fáradtság, szenvedély, visszautasítás		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A felnőtt lét előnyei, hátránya	Reális önismeretre és valós helyzetértelmezésre törekedni. A kívánatos tulajdonságok tudatos kialakítása, fejlesztése, szituációs gyakorlatok.
Kötelességek, szabályok (munkahelyi-, lakóhelyi előírások, balesetvédelmi, tűzrendészeti szabályok).	Ismerni és betartani az általános balesetvédelmi szabályokat.
Időbeosztás (munka, pihenés, szórakozás helyes aránya).	Saját napirend összeállítása.
Napi rutin tudatos alakítása az egyéni lehetőségeknek megfelelően.	Mindennapi tevékenységeiben fontossági sorrendet felállítani. A tervezett élet előnyeinek tudatosítása. (A mai napra tervezett feladatok és tevékenységek az e havi, ez évi, későbbi terve végiggondolása tervezése.)
A felnőtt élettel kapcsolatos élethelyzetek számbavétele.	Téves vélemény-, megalapozatlan bizalom káros következményeit figyelembe venni (becsapottság, kihasználás, megkárosítás, rossz hatások). Beszélgetés, szituációs játék, képek nézegetése, csoportosítása.

Lakás (lakásfenntartás költségei, takarékoság, lakás tisztántartása, bezárása)	A pénz kezelésének fontosságát ismerni, gazdálkodásában a könnyelműséget kerülni. Lakás tisztántartása, rendje (napi-, heti-, havi teendők) és biztonsága (bezárása, idegenek távoltartása), szomszédokkal szembeni viselkedés, egymás segítése.
Pályaválasztás, munkavállalás, munkahely (munkavégzéssel kapcsolatos teendők, alkalmazkodás, figyelem fontossága, fizetés beosztása, banki szolgáltatás körütekintő igénybe vétele.	Szembesülés reális és irreális tervekkel (vágyak és a lehetőségek tudatosítása). Különböző munkakörökhöz szükséges tulajdonságok számbavétele. Képességlista készítése a számba jövő munkakörökről (pl. a takarító: pontos, kitartó, megbízható, rendszerető). Különböző munkahelyek megismerésére tanulmányi séták (pl. boltok, raktárak, konyhák, műhelyek stb. megtekintése). Mecélzott szakma szerinti képességek intenzívebb fejlesztése (pl.: tevékenység egyre hosszabb ideig, rendszeresség fejlesztése, megtartó emlékezet fejlesztése, utasítások megjegyzése, végrehajtása). Megérteni a munkafegyelem tartalmát. Tudatosan cselekedni, erőfeszítést tenni a kívánt cél elérése érdekében. Norma, normakövetés (példakép). A pénz értékének tudatosítása. A takarékoság lehetőségeinek megbeszélése. Helyzetgyakorlatok, tanulmányi séta bankban, számlanyitáshoz szükséges adatok és kapcsolatos teendők és veszélyek.
Pihenés, szórakozás, szabadság (kulturált időtöltés, megfelelő társaság kiválasztása, káros szenvedélyek kerülése).	A pihenés szükségességét és formáit ismerni. Pihenés: kirándulás, testedzés, tánc, kézműves tevékenységek, egyedül, együtt a családdal, társaságban.
Helyes – helytelen (viselkedési szokások kialakulása, szenvedélyek kialakulása, – dohányzás, italozás, játékfüggőség, kábítószer fogyasztás).	Írott és íratlan szabályok (iskolai szabályok, közlekedési szabályok, játékszabályok) betartása, megszegése, következmények (példák saját élményekből, filmekből). Videofilm megtekintése, megbeszélése, helyes, nem helyes felismerése.

Témakör	Beilleszkedés, alkalmazkodás	12 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az osztályközösség tagjait megismerni.		

Saját képességeit ismerni, jövőjét reálisan tervezni

A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak:

egyéni tanulás, tanulócsoport, kötelező tanóra, igazolt-igazolatlan hiányzás, legális munkavégzés, feketemunka, helytörténet, múlt, közelmúlt, együttérzés, önkéntesség, önfeláldozás, karitatív tevékenység

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Tanulói jogok és kötelességek.	A szabályokat elfogadni.
Házirend.	A házirenddel, munkarenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása).
Tűz- és balesetvédelem.	Tűz- és balesetvédelmi előírások megismerni, tűz és baleset esetén szükséges teendők, mentések, értesítendők körét megismerni.
Napirend.	Helyes napirendet kialakítani.
Tanórán kívüli elfoglaltságok.	Aktívan részt venni a lakóközösség és az iskolaközösség életében. Érzelmileg azonosulni az elődök tetteivel. Szolidaritást tanúsítani a rászorulókkal szemben.
Tanulás és tudás	Időbeosztás, órarend. Saját tanulási stratégia megkeresése, az előnyök és hátrányok mérlegelésével.
Bevált és új tanulási módszerek kialakítása („a tanulás tanulása”, tanulási technikák megismerése	Kérdések megfogalmazása az új tantárgyakkal kapcsolatban Beszámoló az önálló tanulásról és a tanulópárok együttműködésének tapasztalatairól.
Műhelyek, munkahelyek megismerése, munkatársi kapcsolatok	Kapcsolatépítés, aktív együttműködés.
Gyakorlati tantárgyakkal kapcsolatos képességek feltérképezése (többek között kezűgyesség, kitartás, pontosság, megbízhatóság).	Bekapcsolódni a helyi öntevékeny csoportok munkájába (szakkör, énekkar, tánccsoport).

10. évfolyam

Témakör	Aktuális témák	14 óra
<p>Nevelési-fejlesztési célok: Osztályközösséget alakítani. Egyéni és társadalmi ünnepeket ismerni, számon tartani, mások ünnepeit megismerni, elfogadni, ünneplésének a tiszteletet megadni (tolerancia). Aktívan részt venni az intézmény és a lakóhely életében.</p>		
<p>A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: Az ünnepekkel, eseményekkel, osztályközösséggel kapcsolatos fogalmak köre.</p>		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>A közösség építése érdekében saját teendőinek feltérképezése.</p>	<p>Szűkebb és tágabb közösségét megismerni, annak életét, történéseit figyelemmel kíséreni. Az intézmény (iskola, munkahely) hagyományainak, történetének megismerése. A tapasztalatok, ismeretek rendszerezése Egyéni tapasztalatok, vélemények gyűjtése.</p>
<p>A közösség életében adódó aktuális, váratlan események kezelési módjának elsajátítása.</p>	<p>Toleráns viselkedést tanúsítani, vitázni, az álláspontot rugalmasan megváltoztatni meggyőzés hatására. Aktivitást és együttműködést tanúsítani. A közösség életében felmerülő probléma megfogalmazása, véleményalkotás, vita (programválasztás, viselkedési, öltözködési, igazmondási konfliktusok).</p>

Egyéni és közösségi ünnepek, események ismerete, és felkészülés a közösség alkalmaira (ünnepélyek, külső programok).	Megegyezéssel programokat tervezni, a közös eseményeken aktív részvétel. Tervek készítése (naptáron bejelölni az alkalmakat), jelmez készítése, öltözék megválasztása, a közös élmények megbeszélése, az elkészült fotók, felvételek közös megtekintése, a látottak megvitatása. Aktív részvétel ünnepeken (családi és közösségi alkalmakon), az ünnepnek megfelelő szokások, külsőségek megtartása (meghívó, plakátkészítés, vendégvárással kapcsolatos teendők, ünnepi műsorban szerepvállalás, fényképezés, beszámoló szóban, írásban az eseményről Tanulmányi séta, kirándulás, múzeumlátogatás.
Tágabb közösségről szóló hírek, események követése, a megfelelő alkalmakon aktív (passzív) részvétel.	Újságcikkekben, napi híradóban, magazinműsorban olvasott, hallott, látott esetek megbeszélése, saját ítélet megfogalmazása. Saját véleményt megfogalmazni, és azt bátran képviselni.

Témakör	Felkészülés a felnőtt létre	10 óra
Nevelési-fejlesztési célok: A viselkedéskultúrát kialakítani. „Felnőttég” felelősségét megélni.		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: munkafegyelem, baleset, figyelem, létfeltétel, táplálkozás, lakás, ruházkodás, a pénz értéke, törvény, szabály, igazságszolgáltatás, büntetés, saját érdek, választó, képviselő, képviselő, személyi igazolvány, határátlépés, állampolgár, sajátkezű aláírás, tájékozódás, tapasztalatszerzés, próbálkozás, tanács, tanácsadó, kötelesség, mulasztás, tévedés, hiba kijavítása, elnézés kérése, bank, folyószámla, átutalás, fedezet, takarékoskodás, titkos kód, bankkártya, kölcsön, kezes, ápoltság, taszító, vonzó, sminkelés, káros szokás, egészségmegőrzés, mértékletes, lustaság, jóleső fáradtság, szenvedély, visszautasítás		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A felnőtt lét előnyei, hátránya	Reális önismeretre és valós helyzetértelmezésre törekedni. A kívánatos tulajdonságok tudatos kialakítása, fejlesztése, szituációs gyakorlatok.

Kötelességek, szabályok (munkahelyi-, lakóhelyi előírások, balesetvédelmi, tűzrendészeti szabályok).	Ismerni és betartani az általános balesetvédelmi szabályokat.
Időbeosztás (munka, pihenés, szórakozás helyes aránya).	Saját napirend összeállítása.
Napi rutin tudatos alakítása az egyéni lehetőségeknek megfelelően.	Mindennapi tevékenységeiben fontossági sorrendet felállítani. A tervezett élet előnyeinek tudatosítása. (A mai napra tervezett feladatok és tevékenységek az e havi, ez évi, későbbi terve végiggondolása tervezése.)
A felnőtt élettel kapcsolatos élethelyzetek számbavétele.	Téves vélemény-, megalapozatlan bizalom káros következményeit figyelembe venni (becsapottság, kihasználás, megkárosítás, rossz hatások). Beszélgetés, szituációs játék, képek nézegetése, csoportosítása.
Lakás (lakásfenntartás költségei, takarékoság, lakás tisztántartása, bezárása)	A pénz kezelésének fontosságát ismerni, gazdálkodásában a könnyelműséget kerülni. Lakás tisztántartása, rendje (napi-, heti-, havi teendők) és biztonsága (bezárása, idegenek távoltartása), szomszédokkal szembeni viselkedés, egymás segítése.
Pályaválasztás, munkavállalás, munkahely (munkavégzéssel kapcsolatos teendők, alkalmazkodás, figyelem fontossága, fizetés beosztása, banki szolgáltatás körültekintő igénybe vétele.	Szembesülés reális és irreális tervekkel (vágyak és a lehetőségek tudatosítása). Különböző munkakörökhöz szükséges tulajdonságok számbavétele. Képességlista készítése a számba jövő munkakörökről (pl. a takarító: pontos, kitartó, megbízható, rendszerető). Különböző munkahelyek megismerésére tanulmányi séták (pl. boltok, raktárak, konyhák, műhelyek stb. megtekintése). Megcélzott szakma szerinti képességek intenzívebb fejlesztése (pl.: tevékenység egyre hosszabb ideig, rendszeresség fejlesztése, megtartó emlékezet fejlesztése, utasítások megjegyzése, végrehajtása). Megérteni a munkafegyelem tartalmát. Tudatosan cselekedni, erőfeszítést tenni a kívánt cél elérése érdekében. Norma, normakövetés (példakép). A pénz értékének tudatosítása. A takarékoság lehetőségeinek megbeszélése. Helyzetgyakorlatok, tanulmányi séta bankban, számlanyitáshoz szükséges adatok és kapcsolatos teendők és veszélyek.

Pihenés, szórakozás, szabadság (kulturált időtöltés, megfelelő társaság kiválasztása, káros szenvedélyek kerülése).	A pihenés szükségességét és formáit ismerni. Pihenés: kirándulás, testedzés, tánc, kézműves tevékenységek, egyedül, együtt a családdal, társaságban.
Helyes – helytelen (viselkedési szokások kialakulása, szenvedélyek kialakulása, – dohányzás, italozás, játékfüggőség, kábítószer fogyasztás).	Írott és íratlan szabályok (iskolai szabályok, közlekedési szabályok, játékszabályok) betartása, megszegése, következmények (példák saját élményekből, filmekből). Videofilm megtekintése, megbeszélése, helyes, nem helyes felismerése.

Témakör	Beilleszkedés, alkalmazkodás	12 óra
Nevelési-fejlesztési célok: Az osztályközösség tagjait megismerni. Saját képességeit ismerni, jövőjét reálisan tervezni		
A tematikus egységhez tartozó kulcsfogalmak: egyéni tanulás, tanulócsoport, kötelező tanóra, igazolt-igazolatlan hiányzás, legális munkavégzés, feketemunka, helytörténet, múlt, közelmúlt, együttérzés, önkéntesség, önfeláldozás, karitatív tevékenység		

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Tanulói jogok és kötelességek.	A szabályokat elfogadni.
Házirend.	A házirenddel, munkarenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása).
Tűz- és balesetvédelem.	Tűz- és balesetvédelmi előírások megismerni, tűz és baleset esetén szükséges teendők, mentések, értesítendők körét megismerni.
Napirend.	Helyes napirendet kialakítani.
Tanórán kívüli elfoglaltságok.	Aktívan részt venni a lakóközösség és az iskolaközösség életében. Érzelmileg azonosulni az elődök tetteivel. Szolidaritást tanúsítani a rászorulókkal szemben.
Tanulás és tudás	Időbeosztás, órarend. Saját tanulási stratégia megkeresése, az előnyök és hátrányok mérlegelésével.

Bevált és új tanulási módszerek kialakítása („a tanulás tanulása”, tanulási technikák megismerése	Kérdések megfogalmazása az új tantárgyakkal kapcsolatban Beszámoló az önálló tanulásról és a tanulópárok együttműködésének tapasztalatairól.
Műhelyek, munkahelyek megismerése, munkatársi kapcsolatok	Kapcsolatépítés, aktív együttműködés.
Gyakorlati tantárgyakkal kapcsolatos képességek feltérképezése (többek között kezűgyesség, kitartás, pontosság, megbízhatóság).	Bekapcsolódni a helyi öntevékeny csoportok munkájába (szakkör, énekkar, táncsoport).